

Uvodnik

Andrej Černic

Zunaj slavnostne retorike...

Zunaj slavnostne retorike je predsednik republike v Sloveniji zelo človeška figura. Doslej sta bila oba predsednika, Kučan in Drnovšek, vedno vključena v dnevopolitične zdrahe. Bila sta namreč vedno zelo jasen izraz ene politične opcije. Kučan kot karizmatični voditelj je svoje domače zdrahe pridno gojil s svojim prav tako karizmatičnim alter-egom na desnem polu političnega spektra, Janezom Janšo. Tudi Drnovšek se je v zadnjih letih predsedništva večkrat razkuril nad današnjim prvim ministrom Janšo.

Letos se bodo za predsedniški stolček potegovali trije "resni" kandidati. V prvem krogu je po vseh anketah prvo mesto že oddano Lojzetu Peterletu, ključ nedeljskega glasovanja bo torej boj za drugo mesto in za balotožo med Gasparijem in Türkcom. Kaj lahko torej analitično izcimimo iz namišljenega trikotnika?

Prvič: spravljivost. Vsi trije kandidati so že po naravi umirjene osebnosti. Ob tem pa je treba omeniti tudi nekaj "spravnih dejanj". Recimo, Peterle je na pogovor o predsedniških izkušnjah šel tudi k Milanu Kučanu, ki je pri pomladni opciji tako zasovražen. Danilo Türk, kandidat, ki ga podpira SD (naslednica Zveze komunistov Slovenije), je v julijskem govoru na Rodiku dejal: "Dejstvo, da je Komunistična partija, kot ena od organizatoric odpora, zlorabila partizanstvo za lastno osvojitve oblasti in da je s partizanstvom legitimirala nedemokratični politični sistem, je treba priznati". Gaspari ni sprožil nobene podobne aфере in morda (kljub nevtralnosti) prav zaradi tega napravil vtis, da je on celo najbolj levičarski kandidat od treh. Kar izhaja iz vsega omenjenega, je torej trend pahorjanstva v slovenski politiki: gre torej za politiko umirjenega in konsenzualnega. Borut Pahor je namreč v Sloveniji utemeljitelj take politike, ki ima kot prvo geslo združevanje v vseh smislih. Pahor je dalj časa tudi veljal za najresnejšega levega protikandidata Lojzetu Peterletu. Po razpadu, ki se je v začetku letošnjega leta zgodil v LDS, pa se je Pahorjeva stranka kot edina protikandidatka Janševemu SDS-u močno povzpela na vseh javnomnenjskih anketah. Pahor je bil tako "prisiljen" odpovedati se želeni predsedniški kandidaturi in se posvetiti vodenju stranke v optiki parlamentarnih volitev. No, kljub temu je njegov duh spravljivosti vsekakor prevladal. Kennedyjevstva, ki ga je kot pojem v slovensko politiko spravil prav Borut Pahor, so se nalezli vsi kandidati-favoriti.

Drugič: "nestranskarstvo". Padec v podporah Janševi stranki, razpad LDS, nastanek nove stranke Zares, hipertrofija SD: vse to kaže na sindrom antipatije, ki ga volilci gojijo do strank. Ni torej naključje, da so vsi trije favoriti že zdavnaj pretrgali neposredne vezi s strankarstvom. Türk ni bil nikoli viden član kake stranke. Na zadnjih volitvah za ljubljanskega župana pa mu je podpora za kandidaturu ponudil celo Zbor za Ljubljano, forum, ki podpira pomladno politično opcijo. Gaspari je bil dalj časa finančni minister, a se je leta 2002, po prevzemu mesta guvernerja Banke Slovenije, oddaljil od matične LDS. Tudi Peterle je bil zelo viden član NSI, a se je po volitvah za Evropski parlament (ki jih je zmagal dejansko sam) oddaljil od slovenske notranje politike. Dokončen umik iz strankarskega življenja je bil kongres v Novi Gorici leta 2005, ko je Peterle veljal za nesojenega protikandidata Bajuku. Sam sicer ni kandidiral, podprl pa je alternativnega kandidata. S tem se je tudi dokončno umaknil v Bruselj. Nepričakovana kandidatura, najavljena že pred dobrim letom, je tako najbolj presenetila prav tisto politično stran, ki ga podpira.

Volitve so zdaj pred vrati: Slovenci naj se odločijo (odločimo)!

V blesku sonca, sredi sinjine morja

Več kot 1800 jadrnic v Tržaškem zalivu

Foto D&M

Po nedeljskih primarnih volitvah

Nastala je Demokratska stranka

Vsekakor je bilo presenečenje! Kljub kreganju v vladni večini, kljub knjigi *La casta*, kljub Grillu so bile primarne volitve za Demokratsko stranko pravi uspeh ljudskega sodelovanja pri izbiri državnega in deželnihtajnikov nove stranke. Več kot tri milijonov volilcev ni pričakoval niti najbolj optimističen napovedovalec. Na državni ravni je premočno zmagal Walter Veltroni, ki je dosegel kar 75% glasov, na drugo mesto se je uvrstila Rosy Bindi (14%), ki je presenetljivo prehitela strankarskega kolego Enrica Letto (11%), medtem ko sta ostala dva kandidata, Gawronski in Ardinolfi, požela le peščico glasov. Na deželni ravni je presenetljivo močno zmagal (57%) deželni tajnik Levih demokratov Bruno Zvech in postal deželni tajnik Demokratske stranke že v prvem krogu. Na drugo mesto se je uvrstil Gianfranco Moretton (30%), tretji je bil Enzo Barazza in zadnji Francesco Russo. Precej pod pričakovani je žela kandidatura Gianfranca Morettona. Pokazala se je prepričljiva organizacijska struktura Levih demokratov. Kandidata Marjetice so pokopali notranja razhajanja in neontna kandidatura. To je tudi razvidno v Gorici, kjer je imela Marjetica trdno prednost pred Levimi demokrati; te pa očitno ni več. K temu bistveno pripomore spor, ki se nadaljuje še iz časa pred občinskimi volitvami in mu ni videti rešitve.

Kaj pa lista "Slovenci za Morettona", ki jo je podpirala Slovenska skupnost, narodna stranka Slovencev v Italiji? Prvi uspeh je bil ta, da se je predstavila kot samostojna slovenska lista, kar je marsikateremu šlo na živce. Najbolj so temu nasprotovali Levi demokrati, pa tudi od drugod so se slišale marsikaterere pripombe. Odločitev kolegija garantov v prvi slovenski listi je dokazala utemeljenost pripomb in pravilnost izbire nastopanja na narodni osnovi. Skupno je lista "Slovenci za Morettona" zbrala slabih devetsto glasov. V deželno ustanovno skupščino sta bila, z izključno slovenskimi glasovi, izvoljena Fulvia Premolin (Trst 2) in Mirko Špacapan (Gorica; *na sliki*). Poleg njiju je bilo izvoljenih še osem Slovencev: Walter Godina, Miloš Budin, Mariza Škerk, Štefan Čok (vsi Trst), Majda Bratina, David Peterin (oba

Gorica), Jole Namor in Piergiorgio Domenis (oba v videmski pokrajini), ki pa so nastopali na italijanskih listah. Slovenska lista se je izkazala v slovenskih goriških občinah, kjer je zmagala v Števerjanu in Sovodnjah, v Doberdolu pa je druga. Skupno pa ima lista v slovenskih občinah na Goriškem največ glasov. Nekoliko več glasov je bilo pričakovati v mestu Gorica, kjer je lista zbrala 177 glasov, medtem ko jih je na primarnih za goriško pokrajino v mestu zbrala več kot tristo.

Podobna slika je v Trstu, kjer je lista "Slovenci za Morettona" nastopala v okrožjih Trst 1 in Trst 2. V celotni tržaški pokrajini je slovenska lista prejela 560 glasov, od katerih 360 v Trstu, 200 pa v ostalih občinah. Prvo mesto je dosegla na Repentabru. Skupen rezultat je sicer zadovoljiv, čeprav bi bil lahko boljši. Na tej osnovi bo sedaj potrebno graditi strategijo za prihodnje deželne volitve. S primarnimi volitvami se tako konkretno začenja ustanovitveni proces Demokratske stranke, saj so bili poleg državnega in deželnihtajnikov izvoljeni delegati v državno in deželne ustanovne skupščine. V naslednjih mesecih se bo, tako na državni kot na deželni ravni, pokazala dejanska trdnost novega političnega subjekta,

kjer sta prisotni različni svetovnonazorski načeli. Posebno zanimiva bo odločitev, h kateri poslanski skupini bodo člani Demokratske stranke pristopili v Evropskem parlamentu. Zanimivo bo tudi glede teme o laičnosti države, pa še glede nekaterih drugih pomembnih tem. Na deželni ravni bo prva resna preizkušnja na prihodnjih deželnihtajnikih volitvah, kjer bo Demokratska stranka dejansko pokazala vkoreninjenost pri volilcih.

Za Slovence v FJK bo seveda najbolj pomembno, kakšen odnos bo stranka vzpostavila do problematike izvajanja zaščite, čezmejnih odnosov z Republiko Slovenijo, pa tudi do deželne volilnega zakona, ki stranki SSK lajša pot do izvolitve svojega predstavnika v deželni svet. Ali bo na to vplivalo dejstvo, da je bil izvoljen Bruno Zvech in da bodo imeli nekdanji Levi demokrati večino v deželni ustanovni skupščini, bomo seveda še videli. Po drugi strani bo potrebno na novo zgraditi odnose med Slovenci v okviru Demokratske stranke, kjer bo še vedno glavno temo predstavljala bistvena razlika v pristopu: samostojen političen nastop na narodni osnovi ali vključitev v italijanske stranke?

Julijan Čavdek

Kiparski simpozij

Kiparji iz Italije, Slovenije, Avstrije in Srbije so pripravili zanimivo sodobno razstavo

8

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

z obrazom
svojega časa

abonmajska
sezona 07/08

www.teaterssg.it

Evropske teme - Naše teme

Turčija, ZDA, Evropa in genocid Armencev

Sami zelo dobro vemo, v kolikšni meri zgodovina lahko bremeni politiko in mednarodne odnose, a zgodovinska razprava, ki se je te dni vnela v ZDA, bo verjetno spremenila zunanje politične strategije ZDA na področju Bližnjega vzhoda. Minuli teden je namreč zunanje politična komisija Predstavnškega doma ameriškega Kongresa izglasovala resolucijo, v kateri označuje poboje armenskega prebivalstva, ki so se zgodili med leti 1915 in 1923, za genocid.

Da bo bralcu zadeva jasnejša, naj povemo, da je pokol Armencev nedvomno prvi veliki genocid XX. stoletja, v katerem je izgubilo življenje približno 1.500.000 Armencev, ki so živeli na območju današnje Turčije. Za to krvavo dejanje je za obdobje med prvo svetovno vojno kriva otomanska vojska, po prvi svetovni vojni pa turška vojska. Moderna Turčija sicer priznava pokole, a govori o približno 200.000 mrtvih, radikalno izključuje pa oceno genocida, saj so bile žrtve po mnenju uradne Ankare le posledica teritorialnih konfliktov, ki so se dogajali v prvi svetovni vojni.

Zakaj se torej ta zgodovinska tema spreminja danes v aktualno politično vprašanje? Ali ni sprejeta resolucija v skladu z zgodovinskimi stališči, ki so jih v XX. stoletju že večkrat izglasovali razni ameriški uradni organi? Zakaj je sam ameriški predsednik G.W. Bush direktno posegel v debato, ko je pred glasovanjem komisije izjavil, da je pokol Armencev sicer realnost, a je ne smemo označiti z genocidom? Očitno debata kaže na močan spor med predsednikom Bushem in Kongresom. Predsednik in njegov kabinet se namreč bojita, da bi vztrajanje Kongresa na izglasovanih stališčih močno zaostri odnose s Turčijo in tako povzročilo zamrzitev vojaških odnosov, kot se je pred leti zaradi istih razlogov zgodilo med Francijo in Turčijo. Tega pa si predsednik Bush v tem trenutku ne sme privoščiti, ker je Turčija ključni zaveznik na bližnjem vzhodni šahovnici in predstavlja tisti naravni koridor, po katerem sile Nata dovažajo iz Evrope vse potrebno ameriški

vojski v Iraku.

Morebitno vztrajanje Kongresa na stališču omenjene komisije bi torej lahko pomenilo postopno oddaljevanje ZDA od zgodovinske zaveznice in začetek spreminjanja politike tudi do Iraka. Zanimiva je ugotovitev, da tudi Turčiji zaostritev ustreza. Njen premier Erdogan je takoj po izglasovanju resolucije ameriškega Kongresa napovedal vojaško akcijo na območju, kjer živi kurdska manjšina, kar bo verjetno opravil v brk zaščiti temeljnih človeških pravic in tako povečal napetost z ZDA.

Katero pa je trenutno stališče Bruslja do vse zadeve? Vemo, da si EU prizadeva za vključitev Turčije v EU kljub dejstvu, da javno mnenje ni temu najbolj naklonjeno. Tej maloazijski državi je Evropa vsekakor leta 2005 postavila kot jasn pogoj za prihodnje članstvo obvezno priznanje genocida nad Armenci. Vemo tudi, da so glede genocida nekatere evropske države zelo radikalne. Francija je na primer izglasovala zakon, ki kaznuje zanikanje armenskega genocida, enako kot je to predvideno za zanikanje judovskega genocida v drugi svetovni vojni.

Kljub načelnemu nesoglasju pa so odnosi med Turčijo in EU močno konstruktivni. Evropsko vodstvo namreč sistematično podpira turško približevanje Evropi, ker meni, da le tako lahko Turčija utrdi demokratske ustanove. Ostaja pa še drug vidik, ki je temeljnega pomena. Turčija je za Evropo strateški zaveznik na področju načrtovanja evropske energetske politike. Vsi evropski voditelji, tudi tisti, ki Turčiji niso naklonjeni, se namreč zavedajo, da predstavlja Turčija alternativo ruskemu monopolu nad distribucijo plina. Ni čudno, da je julija meseca letos Turčija podpisala sporazum z Iranom za izgradnjo plinovodov, ki bi prek Kaspijskega morja in Anatolskega polotoka dovažali plin v Evropo. Jasno je torej, da kljub nerazčiščenim stališčem o armenskem genocidu in nespoštovanju osnovnih človekovih pravic predvsem v Kurdistanu ostaja in bo ostala Turčija evropski strateški partner.

Peter Černic

Srečanje v Kulturnem centru Lojze Bratuž
Slovenska skupnost
spet v Deželnem svetu

Slovenska skupnost, narodna stranka Slovencev v Italiji, je bistvenega pomena za uveljavljanje in razvoj interesov slovenske manjšine v deželi FJK, zato ji pripada mesto v Deželnem svetu. To je povzetek srečanja, ki ga je SSK organizirala v Kulturnem centru Lojze Bratuž.

Deželni tajnik Damijan Terpin je povedal, da se SSK naslanja na večdesetletno tradicijo samostojnega političnega nastopanja, ki je Slovincem na tem teritoriju prineslo marsikatero pridobitev. Poleg drugega sloni posebnost naše dežele prav na prisotnosti Slovencev na njenem ozemlju. Obstoje in

delovanje samostojne politične stranke, ki deluje na narodni osnovi, pa je eden izmed temeljnih dokazov, na katerih se deželna statutarna posebnost utemeljuje. S takimi predpostavkami je SSK v deželnem svetu, preko svetnika Mirka Špacapana, doseglja vključitev evropskega modela za olajšano zastopstvo narodne stranke. Na tej podlagi želi SSK graditi svojo strategijo za naslednje deželne volitve, ki bodo spomladi 2008, in se predstaviti z lastnim imenom in simbolom. Deželni tajnik Levih demokratov Zvech je že od vsega začetka izjavil, da nima namena sodelovati s

SSK in je nasprotoval vključitvi evropskega modela v deželni volilni zakon. Podpredsednik deželne vlade Gianfranco Moreton pa je specifičnost narodne stranke vedno spoštoval in marsikdaj podprl zahteve in predloge SSK. Pokrajinska odbornica Mara Černic je poudarila, da je SSK nekakšen trn v peti, ker stalno opozarja na odprte probleme glede pravic narodnostne skupnosti, kar je tudi temeljna funkcija narodne stranke. Goriški občinski svetnik Silvan Primožič je povedal, da si ni mogoče zamisliti razpustitve SSK, saj pri tem bi celotna manjšinska skupnost v zamejstvu ostala brez pomembne opore. Julijan Čaudek je označil prisotnost SSK v narodni skupnosti in v Deželnem svetu kot temelj za jasno in postavno držo v prid slovenski narodni identiteti, pri kateri ni mogoče sprejemati tez o neki identiteti, ki se spreminja in je večplastna. Prav tako so neumne trditve, da so narodne stranke presežene. V Evropi živi 60 milijonov pripadnikov narodnih manjšin. Manjšinske stranke imajo svoje predstavnike v Evropskem parlamentu, kjer jih predstavlja združenje narodnih strank European Free Alliance, v katero je SSK vključena skupaj s koroško Enotno listo.

V razpravi je prišlo tudi do pripomb na račun izključitve svetogorske četrti iz seznama občin, v katerih izvajati vidno dvojezičnost. Ocenjeno je bilo, da je to zgrešeno dejanje, saj je to četrt vključil goriški občinski svet v prejšnjem mandatu skupaj z rajoni Štandrež, Podgora, Pevma-Štma-Oslavje. Zato bo v naslednjih dneh stekla pobuda zbiranja podpisov, s katerimi pričati deželnega predsednika Ililija, da v dekret o vidni dvojezičnosti vključi tudi svetogorsko četrt.

Pokrajinsko tajništvo SSK - Gorica

Na dnu...

Izjava obeh predsednikov o miru
Podiranje "zidu" med
Severno in Južno Korejo

Končno se je začel tajati led "hladne" vojne med Severno in Južno Korejo, ki ju namesto zidu strogo deli zagrajeno in močno zastraženo demilitarizirano območje že več kot pol stoletja. Po končani drugi svetovni vojni je namreč južni del Korejskega polotoka med Rumenim in Japonskim morjem do 38. zemljepisnega vzporednika zasedla ameriška vojska, severni del pa so zasedle sovjetske čete, kot je bilo dogovorjeno na jalski mirovni konferenci med tremi velikimi. Po zgle-

pot, prva pod sovjetskim pokroviteljstvom, druga pod ameriškim. Tudi razpad Sovjetske zveze leta 1989 ni sprožil procesa združevanja med obema Korejama. Severna Koreja je leta 2003 celo izstopila iz mednarodne pogodbe o neširjenju atomskega orožja in začela graditi svoje jedrske objekte. Šele po grožnjah mednarodne skupnosti z gospodarskimi in drugimi sankcijami je severnokorejska vlada pred kratkim pristala na zaprtje svojih jedrskih objektov. Ta spravna poteza Severne Koreje

V omenjeni skupni izjavi sta se Pjongjang in Seul zavzela, da bosta z dialogom in pogajanjem omilila vojaško napetost in vzpostavila medsebojno spoštovanje in zaupanje ter presešla razlike v ideologijah in sistemih. Obe državi nameravata razširiti gospodarsko sodelovanje in vzpostaviti redne železniške povezave za tovorni promet ter omogočiti prebivalcem Južne Koreje obiskovanje najvišje severnokorejske gore Paektu ali Pektusan. Dogovorili sta se tudi za sodelovanje pri vprašanih zgodov-

Roh Moo-hyun (Južna Koreja) in Kim Jong Il (Severna Koreja)

du Nemčije sta tako nastali dve državi: Korejska ljudska demokratična republika s socialistično družbeno ureditvijo (Severna Koreja) in Republika Koreja s kapitalistično družbeno ureditvijo (Južna Koreja).

Sledili so številni poskusi, da bi se obe Koreji spet združili, a zaradi nastopa hladne vojne so se vsi zadevni napori izjalovili. Po številnih obmejnih incidentih so severnokorejske čete leta 1950 vdrle v Južno Korejo in s tem sprožile vojno med obema Korejama. Varnostni svet OZN je obsodil napad Severne Koreje in s tem omogočil, da so ZDA priskočile na pomoč Južni Koreji. V vojno se je v določenem trenutku vmešala tudi Ljudska republika Kitajska. Leta 1953 je bilo po mednarodnem posredovanju sklenjeno premirje, ki uradno traja še danes, in to kljub načelnemu sporazumu o ponovni združitvi obeh Korej, doseženem leta 1972. Tako sta Severna in Južna Koreja sli vsaka svojo

o omogočila sprostitev odnosov z Južno Korejo in mednarodno skupnostjo. V tem spremenjenem ozračju je v začetku oktobra prišlo do tridnevnega srečanja med voditeljema obeh Korej v severnokorejski prestolnici Pjongjang, ob sklopeu katerega sta podpisala skupno izjavo v osmih točkah. V njej sta se zavzela, da "si bosta prizadevala za mir in blaginjo na Korejskem polotoku. Njen severni in južni del sta mnenja, da je potrebno končati sedanje stanje premirja in vzpostaviti sistem trajnega miru." Predsednika Roh in Kim sta obenem pozvala k sklicanju vrha "treh ali štirih držav", na katerem bi formalno razglasili konec korejske vojne med letoma 1950 in 1953. Državi sta namreč mednarodnopravno še vedno v vojni, ker še nista podpisali mirovnega sporazuma. Omemba "treh ali štirih držav" se očitno nanaša na ZDA in Kitajsko, ki sta bili poleg obeh Korej soudeleženi v korejski vojni.

vine, jezika in kulture in za pogostejša srečanja družin, ki so ločene zaradi korejske vojne. Južnokorejski predsednik Roh je ob navedenem srečanju peš prečkal demilitarizirano območje med Korejama, ker je hotel s tem simbolno izraziti odločenost za vzpostavitev trajnega miru na Korejskem polotoku.

Na koncu še nekaj drugih podatkov o Koreji, ki ima staro in zanimivo zgodovino. Ob koncu rusko-japonske vojne jo je leta 1905 zasedla Japonska, ki jo je imela zasedeno do leta 1945. Severna Koreja ima 120 tisoč kvadratnih kilometrov površine in 22 milijonov prebivalcev, Južna Koreja pa ima 99 kvadratnih kilometrov površine in 45 milijonov prebivalcev. V korejski književnosti sta se dolgo uporabljala kitajski in korejski jezik. Zato se še danes delno uporabljajo poleg korejskega črkopisa, ki ima 37 črk, tudi kitajski ideogrami.

Aljoz Tul

Povejmo na glas

Sodelovanje med Goricama neizbežno

Zdi se prelepo, da bi bilo do kraja prepričljivo in stvarno, toda je res: sodelovanje je dandanes povsod uresničljivo in od vseh stvari najbolj koristno. V prid tej trditvi govori tudi nedavno srečanje med županoma Gorice in Nove Gorice. Mirko Brulc in Ettore Romoli sta na zelo konkretnem delovnem pogovoru spoznala, da je problemov, ki jih je nujno reševati skupaj, ogromno. Še več, temeljne probleme je mogoče reševati samo tako, da jih rešujemo skupaj, drugemu možnosti praktično ni. Dovolj se je spomniti vedno bolj perečih težav z okoljem, dovolj je pomisliti na ustvarjanje vse boljših pogojev za ekonomski razvoj enega in drugega prostora, dovolj je vzeti v misel priprave na decembrsko praznovanje umestitve v schengensko območje v teh naših krajih - prav obe Gorici bosta svečano prizorišče vzpostavitve novega razmerja med Italijo in Slovenijo. Že vse našteto dokazuje, kako je sodelovanje edini način skupnega življenja, in v kolikor je bilo še pred enim ali dvema desetletjema cilj, ki so si ga zastavili najbolj optimistični načrtovalci, tako je sodelovanje danes najučinkovitejše sredstvo za reševanje problemov vse bolj povezanega življenja: med Gorico in Novo Gorico, med Slovenijo in Italijo, znotraj Sredozemlja, med južno in severno Evropo in tako naprej. Velika priložnost Evrope je, da utemelji sodelovanje znotraj vseh svojih držav in še širše ter da s tem v kar največji meri vpliva na oddaljena krizna žarišča. Ta

so namreč nasprotje vsakršnega sodelovanja in kot takšna nenehna nevarnost, da se s svojim spodkopavanjem razširijo na mirna območja.

Gorica in Nova Gorica torej ostajata prostor skupnega delovanja, kot to velja za vsa obmejna območja od Trsta do Kanalske doline in sploh za stičišča vseh nekaj ločenih evropskih držav. In v zvezi s tem postane jasno, da niti drugačna politična barva ne more novega povezovalnega toka bistveno preusmeriti ali celo zaustaviti, kar ne nazadnje dokazuje, kako je ideološka izključujočnost sedaj zares odstranjena, in če se poigramo z besedami, izključena. Z drugimi besedami: življenjske potrebe ljudi v novem času vse bolj presegajo tisto politiko, ki je hotela deliti, in vse bolj potiskajo v ospredje politiko, ki si postavlja za osrednje načelo sodelovanje.

V smiselno urejanje goriških stvari sodi tudi udejanjanje zaščitnega zakona za našo narodno skupnost, o čemer je svojega sogovornika povprašal novogoriški župan Mirko Brulc. Mimo izpostavitve mestne četrti Sveta Gora-Placuta kot prostora vidne dvojezičnosti ni mogoče, v kolikor bomo čez dobra dva meseca živeli v dosti bolj povezanem območju. Ta namig bi nam bil lahko kot manjšini v spodbudo, da bi na omenjeno mestno četrt še kdaj opozorili, pač v duhu tistega sodelovanja, ki se mu ni treba več zatekati k omejevanju, saj že samo po sebi vsak dan odkriva vse širše poti.

Janez Povše

Odrasli skavti in njihove pobude

Krona delovanja mirovni pohod Perugia-Assisi

Poleti leta 2006 se je 5. slovenskega zamejskega skavtskega jamboreeja udeležila tudi lepa skupina takih udeležencev, ki niso več člani Slovenske zamejske skavtske organizacije, a jim skavtski stil življenja še vedno predstavlja pomembno vodilo v vsakdanu. O tem smo se pogovorili s starim volkom San-

sorodnih organizacij tako v Sloveniji kot v Italiji. Do ponovnega srečanja je prišlo 29. oktobra 2006 v skavtski koči v Dragi. Ta dan bi lahko imeli celo za rojstni dan delovanja odraslih skavtov pri nas. To je bilo srečanje, na katerem je približno 50 udeležencev poverilo začasnemu odboru nalogo, naj začrta smerice za nadaljnje delovanje.

nost oz. samostojno druženje med odraslimi skavti, pomoč človekoljubnim organizacijam, pomoč in sodelovanje s SZSO. Tako že upravljamo skavtsko kočico v Dragi in skrbimo za dobro počutje številnih gostujočih skupin, ki obiskujejo dom in ga uporabljajo za svoja srečanja. Na lanskem Jurjevanju v Bazovici meseca aprila

tudi bratje in sestre z Goriškega?

Odrasli skavti so od vsega začetka oz. od jamboreeja dalje nastali na deželni ravni, to pomeni, da smo se srečevali skavti in skavtinje iz Trsta in Gorice. Tudi v pripravljalnem odboru so prisotni predstavniki goriških odraslih skavtov. Trenutno je verjetno delovanje v

liani). V njihovih vrstah deluje namreč nekaj slovenskih odraslih skavtov, ki so izšli iz SZSO in niso imeli pri nas možnosti nadaljevati skavtske poti. Tako smo se odločili, da sprejmemo povabilo MASCI-ja iz Furlanije Julijske krajine in se udeležimo Pohoda miru. Dvajset odraslih skavtov iz naše dežele je tako štartalo že v soboto ob petelinjem petju, spali pa smo skupaj z mlajšimi skavti v kraju S. Giovanni v občini Spello, v hiši, ki je last župnije iz Padove. Sobotni dan je bil posvečen v glavnem potovanju in ogledu Perugia, zvečer pa smo imeli v baziliki skavtsko bedenje ob prisotnosti škofov iz Perugia in Assisija ter tibetanskega me-

gando, nekateri pa ga sploh niso omenili. Tudi televizijska poročila so prikazala samo take posnetke, ki niso odražali celotne realnosti, predvsem pa so zanemarili masovno in daleč večinsko prisotnost skavtov. Kot sem že poudaril, je bilo na srečanju vsaj dve tretjini udeležencev skavtov, ki s politiko nimajo nič kaj opraviti, prav tako kot tudi pohod sam nima namena politične propagande.

S kakšnimi vtisi pa se vračate v Trst?

Pohod me je zelo navdušil in sem res zadovoljen, da sem se ga udeležil. Kar pa mi je ostalo še najbolj pri srcu, je bila velika odprtost, ki so nam jo izkazali

dijem, saj se zgodba odraslih skavtov ni zaključila takrat...

Število stotih odraslih skavtov ni kar tako.... Toliko se vas je namreč udeležilo tridnevnega taborjenja v Terskih dolinah na jamboreeju. Kako pa se je zgodba nadaljevala?

Slovenski zamejski jamboree je vse nas, odrasle udeležence zelo navdušil, tako da smo se že

Katera srečanja je do sedaj pripravil pripravljalni odbor?

Takoj meseca decembra se je skupina odraslih skavtov odpravila v Stično na srečanje ob priliki Luči miru iz Betlehema, po zgledu mladinske organizacije pa smo marca praznovali Dan spomina. Zbrali smo se na Tabru pri sv. maši, ki jo je daroval g. Tone Bedenčič. Sledilo je skupno kosilo in izlet na Med-

smo tudi pomagali pri logistiki in poskrbeli za skupno kosilo. Aktivni smo bili v skupnem skavtskem odboru mesta Trst, ki skrbi za vse pobude ob stoletnici skavtstva in še za druga srečanja. Odrasli skavti smo npr. poskrbeli za slovenske panje na razstavi o skavtstvu v Trstu, organizirali smo filatelistično razstavo v Narodnem domu, sledili smo pripravam na veliko igro, predvsem pa so

Trstu nekoliko bolj živahno, medtem ko se v Gorici odrasli skavti še zbirajo.

Kaj pa se je dogajalo letos poleti, ko ponavadi skavtsko delovanje doseže svoj višek?

Odrasli skavti s področja Alpe-Jadran (severo-vzhodne Italije, Slovenije, Avstrije, Hrvaške) so se že prej odločili, da bodo skupaj praznovali stoletnico skavtstva in so za to priložnost organizirali JAMBORETTE. K pobudi so povabili tudi nas, ki smo aktivno sodelovali tako pri pripravi kot pri izvedbi tega podviga ob koncu junija.

Poleg tega se je skupina pogumnih odraslih skavtov v avgustu podala tudi na sam vrh slovenskih gora, in sicer na Triglav.

V septembru pa smo se udeležili tudi slavnostnega začetka skavtskega leta odraslih skavtov v Sloveniji - ZBOKSS-a (Združenje bratovščin odraslih katoliških skavtinj in skavtov) v Postojni, kjer je organizacija nastala pred desetimi leti. Po uvodnem zboru smo se v jutranjih urah lahko med sabo pomerili v tipično skavtski orientacijski igri, kateri je sledil skupni ogled Črne jame in jame Pivke. Popoldne pa smo oblikovali sv. mašo in se še za držali ob prijetnem kramljanju, ki smo ga zaključili s skupnim krogom.

Preteklo nedeljo pa smo se odpravili v Umbrigo.

Kako to, da ste se odločili za udeležbo na Pohodu miru iz Perugia v Assisi?

Poleg plodnih stikov z ZBOKSS-om, ki nas stalno obveščajo in vabijo na svoja srečanja, se srečujemo tudi z italijanskimi odraslimi skavti MASCI (Movimento adulti scout cattolici ita-

niha, ki je spregovoril v svojem jeziku in tudi sam molil za nas.

Kaj pa sam pohod?

Pohod je bil sam na sebi pravo doživetje. Že pred samim začetkom je bilo mogoče slediti nepregledni množici ljudi, ki se je zbirala na trgu v Perugia in ob pričakovanju na začetek pohoda so mladi igrali na kitaro, peli, plesali, se igrali. Skratka, že zarana je bilo res vse živo, razposajeno: znajti se v taki množici ljudi pa vzbuja nepopisno veselje. Končno se je tudi pohod začel in vključili smo se v 15 kilometrsko dolgo kolono ljudi na poti, ki je sama na sebi dolga 24 kilometrov. Pravijo, da se je pohoda udeležilo nad 200.000 ljudi. Sam pa lahko pričam, da je bilo vsaj dve tretjini teh udeležencev v skavtskem kroju in z ruto okoli vrata. Med tisočimi zastavami je tako zaplapolala tudi zastava Slovenske zamejske skavtske organizacije.

Kdaj ste se vrnili?

Ponedeljkov dan je bil posvečen še ogledu Assisija. Moram pa dodati, da nas je v ponedeljek nekoliko negativno presenetilo in precej razjezilo poročanje nekaterih vsedržavnih dnevnikov, ki so dogodek izkoristili za svojo politično propa-

italijanski odrasli skavti. Bili so zelo zadovoljni, da smo se tudi mi pridružili njihovi odpravi in da smo skupaj nastopili na pohodu, na katerem smo med drugim vsi nosili iste majčke z dvojezičnim napisom Scout triestini / Tržaški skavti in skupni dvojezični transparent z napisom "PRAVIČNOST" "LJUBEZEN" "MIR" in s skavtskima znakoma: lilijo in deteljico. Ob tem dogodku sem razumel, da obstaja dober del italijanske skupnosti, ki si želi stikov z nami, nas spoznati in z nami sodelovati.

S katero mislijo bi rad zaključil pogovor?

Odkar sem se bolj aktivno vključil v organizacijo odraslih skavtov in sem sprejel tudi upravljanje Doma v Dragi, sem imel možnost spoznati ogromno skavtskih skupin tako iz Italije kot iz Slovenije in tudi od drugod iz Evrope. Skavtsko gibanje daje možnost, da lahko človek zaživi širše bratstvo ne samo v našem ožjem krogu ljudi, temveč tudi z drugimi skupnostmi, ki delijo s tabo iste vrednote. Pohod miru mi je to bratstvo še potrdil in ga celo utrdil v odnosu z našimi italijanskimi someščani.

Jadranka Cergol

takrat odločili, da se ponovno srečamo in osnujemo morebitno novo organizacijo oz. pomislimo na novo obliko sodelovanja in tako ostanemo zvesti naši skavtski obljubi. Posamezni odrasli skavti in skavtinje smo že prej poznali delovanje

vedjak. Tistega dne smo tudi preverili delovanje odbora in pripravili okvirni delovni program. Udeležencem je bila namreč oddana anketa, iz katere so bile razvidne želje in potrebe o delovanju odraslih skavtov. Med te spada družab-

nekateri odrasli skavti pripravili predavanja in s svojimi posegi sodelovali na raznih okroglih mizah o skavtski vzgojni metodi in ponudbi.

Ali so se pobude odvijale samo v Trstu ali so v pripravljalnem odboru prisotni

SKGZ Medijska podoba SLOVENCEV v Italiji

Mirjam KOREN
Marj ČUK
Jole NAMOR
Duško UDOVIČ
Jurij PALJK

V petek, 19. 10. 2007 ob 18. uri v Kulturnem domu v Gorici

Odmevna vest iz Slovenije

Vrhovno sodišče razveljavilo Rožmanovo sodbo

Vrhovno sodišče je pred dnevi ugodilo zahtevi ljubljanske nadškofije ter razveljavilo pravno močno sodbo proti nekdanjemu ljubljanskemu škofu Gregoriju Rožmanu in nekdanjemu voditelju SLS Mihi Kreku. Sodišče je ugotovilo, da je prišlo v primeru sojenja škofu Rožmanu do bistvenih kršitev kazenskega postopka. Zadevo je vrnilo Okrožnemu sodišču v Ljubljani v novo sojenje. Vrhovno sodišče je po poročanju STA ugotovilo, da je v primeru sojenja škofu Rožmanu prišlo do bistvenih kršitev določb kazenskega postopka glede vprašanj sojenja v nenavzočnosti, glede vprašanj pravice do obrambe in tudi glede vprašanj, ali je bila dana pravna podlaga za to, da je škofu sodilo vojaško sodišče. Pri presoji je vrhovno sodišče določbe zakona o kaznivih dejanjih zoper ljudstvo in državo, na podlagi katere je bil škof Rožman obsojen, razlagalo s pomočjo uredbe o vojaških sodiščih, zakonika o sodnem kazenskem postopku za Kraljevino SHS, statutom Nürnberškega sodišča in sedaj veljavnega zakona o kazenskem postopku. Ker so razlogi glede nedopustnosti sojenja v nenavzočnosti in korist tudi obsojenemu Mihi Kreku, je vrhovno sodišče obenem odločilo v njegovo korist, čeprav zanj zahteva za razveljavitev sodbe ni bila izrecno vložena. Vrhovno sodišče je torej razveljavilo sodbo Vojaškega sodišča četrte armade z dne 3.

avgusta 1946 v zvezi s sklepom Vrhovnega sodišča Jugoslovanske armade s 1. septembra 1946.

Ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Alojz Uran je o zadevi škofa Rožmana na posebni tiskovni konferenci prebral naslednjo izjavo: "Čas med prvo in drugo svetovno vojno je bil nedvomno prelomen in zgodovinski slovenskega naroda. V mnogočem je bil prelomen tudi za Cerkev na Slovenskem, saj je pomenil obdobje preroda katolištva, ki se kaže v razgibanem laičnem udeleževanju. Posebno pomembna je bila dobro organizirana Katoliška akcija. Vrh tega življenja pomenita 2. evharistični kongres za Jugoslavijo leta 1935 in 6. mednarodni kongres Kristusa Kralja leta 1939. Oba dogodka sta se odvijala v Ljubljani.

Obdobje druge svetovne vojne je zaradi revolucije, ki jo je začela Komunistična partija Slovenije, ter z njo povezane državljanske vojne, prineslo hude posledice tudi v cerkveno in versko življenje. Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman (1930-45/59) je med leti 1941 in 1945 preživel grenko izkušnjo, v kateri je predvsem skušal pomagati, kjerkoli in kakorkoli je mogel. Doživel je tragedijo tuje okupacije in državljanske vojne. Škof Gregorij Rožman je skupaj s približno

200 duhovniki in tisoči drugih državljanov ob koncu vojne v strahu pred komunističnim nasiljem zapustil Slovenijo in osamljen umrl v izgnanstvu.

Težko je bilo posebej po vojni. Jugoslovanski škofje so v pastirskem pismu 20. septembra 1945 ostro kritizirali vladu zaradi njenega odnosa do katoliške Cerkve in družbenih spre-

memb. Posledica je bilo hudo preganjanje duhovnikov: 123 duhovnikov je bilo ubitih, skoraj tisoč je bilo zaprtih ali obsojenih, cerkveno premoženje je bilo nacionalizirano, leta 1952 verouk je bil v šolah prepovedan in ukinjene so bile vse cerkvene šole, Teološka fakulte-

ta pa je bila izključena z Univerze v Ljubljani. Preganjanje je doseglo vrh 20. januarja leta 1952, ko so v Novem mestu na železniški postaji zažgali tedanjega ljubljanskega škofa Antona Vovka. Čeprav je preživel, si ni nikoli opomogel. Tudi njegov kasnejši naslednik dr. Jožef Pogačnik je bil kot ljubljanski stolni kanonik zaprt več kot pet let.

K pravični osvetlitvi dela škofa dr. Gregorija Rožmana in njegove vloge med 2. svetovno in državljansko vojno je veliko prispevala knjiga zgodovinarjev dr. Tamare Griesser Pečar in dr. Franceta Martina Dolinarja o Rožmanovem procesu. Na podlagi ekspertiz dveh zgodovinarjev, ki sta pregledala ohranjeno dokumentacijo sodnega procesa proti škofu Rožmanu, je bila ugotovljena ne le vrsta nepravilnosti v sodnem postopku, ampak tudi, da obtožbe na Rožmanov račun ne držijo. Na sedanji razstavi Boj proti veri in Cerki v Muzeju novejših zgodovine pa je razvidno, da so bila tedanja sodišča do Cerkve pristranska in sovražna nastojena.

Razsodba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije v kazenski zadevi zoper obsojenega škofa, msgr. dr. Gregorija Rožmana, in ostale zaradi kaznivih dejanj zoper ljudstvo in državo, pomeni razbremenitev ljubljanske nadškofije in Cerkve na Slovenskem po dolgi ideološki vojni, ki je trajala vse od leta 1945 naprej. Razsodba, ki razveljavlja sodbo montiranega političnega sodnega postopka in vrača zadevo Okrožnemu sodišču v Lju-

bljani v novo sojenje, končno omogoča korektno razjasnitev vloge, ki jo je imel škof Rožman v težkem in zapletenem času druge svetovne vojne. Prepričani smo, da se bo na podlagi zgodovinskih dejstev medvojno zadržanje ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana, ki je bilo prav zaradi umetno ustvarjene negativne podobe na sodnem procesu avgusta 1946 za velik del Slovencev vse do sedaj sporno, pokazalo v novi in bolj objektivni luči. Trdno upamo, da se bodo prenehali tudi krivični napadi na njegovo osebnost, ki smo jim priče vse do danes. Še enkrat torej izražam zadovoljstvo nad razsodbo Vrhovnega sodišča, ki je s tem opozorilo na številne pravne pomanjkljivosti v sojenju škofu Rožmanu, saj je šlo za totalitarno vojaško sodišče, ki je služilo interesom tedanje komunistične oblasti v želji uničiti Cerkev. Za Cerkev na Slovenskem razsodba pomeni pomemben korak k normalizaciji odnosov v slovenski družbi, ki jo še toliko let po drugi svetovni vojni obremenjuje

ideološka razdeljenost in nestrpnost do Cerkve.

Ljudje smo v svoji najgloblji biti naravnani na resnico. In interiore homine habitat veritas, v notranjem človeku biva resnica, kako je resnica nevsiljiva, ko človek zgubi zanj občutek, zgubi tudi kažipot življenja in ne more več jasno razločevati med tem, kaj je dobro in kaj je slabo. Na to dejstvo nas spominja papež Benedikt XVI. v svoji pastirski službi in nam kaže, kako je resnica nevsiljiva, pa vendar nepogrešljiva luč našega življenja. Resnica je sad neprestanega iskanja, poglobljenega študija, iskrenosti in poštenosti srca, pa tudi prizadevanja in truda vsakega človeka. Jezus Kristus je resnico oznanjal s tem, da je svoje življenje iz ljubezni daroval Očetu za življenje sveta.

Naj nam tudi ta zgodovinski trenutek pomaga razmišljati o temeljnih vprašanjih našega življenja in medsebojnih odnosih ter vzpodbuja naprej iskanje v službi resnice, pravičnosti in ljubezni."

Pred predsedniškimi volitvami 2007 Slovenski škofje vabijo ljudi na volitve

V nedeljo, 21. oktobra 2007, bomo državljani Republike Slovenije volili novo predsednico oziroma predsednika države izberimo človeka z jasnimi državnimi čutom in visoko moralno zavestjo. Izvolimo človeka, ki bo predsedniško funkcijo opravljal s pravim dostojanstvom, človeka z jasno vizijo prihodnosti naše dežele. Izvolimo človeka, ki bo znal zastaviti svojo besedo za spoštovanje slehernega državljanja, za pravičnost in poštenost na vseh področjih življenja. Izvolimo človeka, ki bo s svojim delovanjem ustvarjal ozračje medsebojnega razumevanja, solidarnosti, sodelovanja, svobode in spoštovanja ter bo deloval za Slovenijo upanja, življenja in poštenja.

Tudi za predsedniške volitve veljajo misli blaženega škofa Antona Martina Slomška, ki jih je zapisal ob nekaterih volitvah: "Odpri oči, ogledite si in dobro premislite, koga boste volili. Izvolite si može po Božji volji, modre in pravične. Ne izbirajte jih po njihovih sladkih obljubah, kakaj kdor preveliko obeta, malo izpolni. Izberite si može po njihovih dosedanjih delih. Volite modro, izvolite dobro!"

S to željo in v upanju, da se boste volitev udeležili ter preudarno volili, Vas iz srca pozdravljamo v Jezusu Kristusu. Njemu čast in slava vekomaj.

Vaši škofje

Družba IMC s 23 primorskimi občinami S kampanjo Ne-odvisen.si nad različne zasvojenosti

Družba IMC je skupaj z vsemi 23 primorskimi občinami, partnerji, sponzorji, policisti in drugimi strokovnjaki pripravila kampanjo Ne-odvisen.si. Začela se je v ponedeljek, 15. oktobra, v Bovcu in v dobrem mesecu obiskala različne primorske kraje. Njen namen je ozaveščanje otrok, mladostnikov in staršev o posledicah odvisnosti ter odgovornem odnosu do cigaret, droge, alkohola in prekomerne rabe interneta, je na predstavitvi kampanje v Novi Gorici povedal njen

vodja Bojan Kodelja.

"Predstaviti nameravamo idejo o nespametni odvisnosti cigaret, droge, alkohola in prekomerne rabe interneta. Skupno bomo izvedli 124 dogodkov, predvidoma pa bo v kampanji sodelovalo 11.250 mladih," je poudaril Kodelja. Kampanja, ki v ospredje postavlja preventivo, bo potekala pod sloganom Povleci črto čez odvisnost. V vsaki izmed 23 primorskih občin bodo tako med 15. oktobrom in 23. novembrom pripravili pet prireditev, med drugimi ločena srečanja o nevar-

nostih odvisnosti. Za najmlajše so pripravili pobarvanko in lutkovne predstave, z mladostniki bodo o pasteh odvisnosti razpravljale znane osebnosti in športniki, s starši pa policisti ter predstavniki zdravstvenih ustanov in lokalnih akcijskih skupin. Na prihod kampanje v kraj bo opozarjal poseben avto, ki je pojasnil Kodelja. Ob tem bodo 9. novembra, torej pred Martinovim, v središče primorskih mest postavili razbite avtomobile, v Kopru, Novi Gorici in Postojni pa se bodo na ceste ulegli mladi in tako

ponazorili žrtve prometnih nesreč, kot posledice alkohola in mamil. V načrtu imajo še izdajo treh številk tematskega časopisa, dve okrogli mizi in priročnik za pogovore z otrokom. Celotno dogajanje bo mogoče spremljati tudi na spletni strani www.ne-odvisen.si.

"Črto čez odvisnost bomo povlekli od Nove Gorice do Koprja," je dodal predstavnik organizatorjev Miloš Grilanc, saj bodo primorski športniki pod vodstvom paraolimpijca Marka Severja črto po cesti dobesedno tri dni vlekli med omenjenima krajema. Kampanjo, ki je vredna slabih 140.000 evrov, spremljata še posebej za to priložnost posneti film Preklete tanka linija in videospot Potegni črto, v katerem nastopajo primorski glasbeniki.

29. NAVADNA NEDELJA-MISIJSKA

2 Mz 17,8-13; Ps 121; 2 Tim 3,14-4,2; Lk 18,1-8

Jezus ne neha priporočati učencem in apostolom molitev. Danes nas bodri, naj bo molitev vztrajna. V priliki o vdovi, ki brez prestanka prosi nevernega sodnika, naj ji pomaga do pravice, Jezus zagotavlja uslišanje vsake naše prošnje, ki je Bogu po volji. Drugje pravi takole: "Saj vaš Oče ve, česa potrebujete, preden ga prosite" (Mt 6,8). Beremo tudi tole: "Tudi jaz vam pravim: Prosite in vam bo dano! Išcite in boste našli! Trkajte in se vam bo odprlo! Kajti vsak, kdor prosi, prejme; in kdor išče, najde; in kdor trka, se mu bo odprlo (Lk 11,9-10). Prosimo za dar modrosti, ker po njej spoznamo, kako nas Bog ceni, in zato si vzame k srcu naše skrbi in tegobe, a tudi naše hrepenenje po ljubezni. Nebeški Oče daje Svetega Duha tistim, ki ga prosijo (Lk 11,13).

Jezus nam govori, naj bomo nadležni s svojimi molitvami, s prošnjami (Lk 11,7-8), saj nas odrešuje vsega hudega (Mt 6,13), tudi ko se nam zdi kaka stvar nepomembna, dejansko pa je lahko za nas slaba. Ker se bo Jezus prikazal kot sodnik, ga je treba pričakovati z molitvijo. Če bo odlašal, naj verni človek ne zapade otopelosti in brezbriznosti. Tedaj ga bo molitev rešila, da se ne bo pogreznil v zgolj svetne stvari.

Če se ponoven prihod Sina človekovega zavleče, naj bo molitev potrpežljiva in vztrajna. Ker je Bog zvest obljubam, bo pomagal vsem do pravice in jim bo daroval večno odrešenje, ko se bo dokončno razodel.

Sv. Ambrož priporoča, naj ne bo molitev predolga, ker: "Dejansko molitev, ki se predolgo vleče, postane prazna, kakor z druge strani molitev, ki je preporedka, vodi v brezbriznost (Iz razprave sv. Ambroža škofa, o Kajnu in Abelu-1. knjiga, 9,34,38-39; Brevir 5,86-87). Toda urejena in zbrana molitev je lahko dolga, tudi v nočnih urah, a za meniške redovnike, npr. za kartuzijane, kamadolce in druge. Čudovita je, ker je zlasti kot prošnja za vse člo-

veštvo. Vsekakor naj molimo zjutraj, opoldne in zvečer ter pred jedjo in po jedi. Skupna naj bo ob podeljevanju zakramentov, ob pogrebitvi in predvsem ob nedeljah, ko cela župnija moli za vse ljudi po svetu z veliko molitvijo, t.j. s sv. mašo. Posebno takrat je misijonarska. Pesem pa je dvakratna molitev.

Tudi molitve se je treba naučiti. Lahko molimo ves dan s kratkimi vzdihljaji, kot so: Pridi, Sveti Duh! Moj Jezus, usmiljenje; Jezus, Jožef in Marija, bod' te naša tovaršija; In še kako drugače; Kdo drug moli na pamet litanije Mater Božje ali Slava Očetu in Sinu in Svetemu Duhu; Gospod, daj jim večni mir in pokoj. Sv. Ignacij Lojolski omenja tudi držo pri molitvi, kajti nekdo lahko najbolj zbrano moli kleče, drugi stoji ali med hojo in celo leže. Ta svetnik bi tudi zaplesal pred Bogom. Bolniki darujejo svoje trpljenje na bolniški postelji. Starši pokrižajo hčerko in sina ob odhodu od doma, ob poroki, ob delu v tujini. Dobra molitev rabi le malo časa, četudi je skozi ves dan pri Bogu. Sv. Hieronim poroča o molitvi menihov-puščavnikov; ti naj bi izrekli molitev,

kakor da bi vihteli kopje. Molitev naj bo kratka, naperjena v Očetovo srce.

Na današnji svetovni molitveni dan za misijone, naj nam molitev pomaga poživiti skrb za evangelizacijo sveta, tudi z dolžnim darom za lačne. Tako pospešujemo prihod Božjega kraljestva, ker delimo duhovne in materialne dobrine, ki so last vseh. Bog namreč pomaga tistemu, ki vpije k njemu na pomoč noč in dan, saj je Oče in rad pomaga, ne prisiljeno kakor neverni sodnik v priliki. Jezus večkrat poudarja, da se Bog zavzema za stiskanega, za vdovo in siroto, za ubogega, za pravičnika. Treba je utrditi vero v Božjo pomoč, kajti rastoča hudobija in preganjanja so ohladila prvotno vneto mnogih. Zvestoba Kristusu zahteva trd boj proti malodušnosti, ki jo rojevajo pesimistične apokalipse, ki izključujejo pozitiven izid človeške zgodovine. Od tod Jezusovo vprašanje: "Toda, ali bo Sin človekov, ko pride, še našel vero na zemlji?" (Lk 18,8). Seveda je bo, četudi je vse proti njej. In: Jezus je napovedal prihod nezadržnega Božjega kraljestva. Kdor moli, bo zveličan, kdor pa ne moli, bo pogubljen (gl. Poppi, nd., 450).

Šentjanž

Pridiga ob 90-letnici Krekove smrti

Krščanstvo: Trpljenje in potrpljenje

Žena Martina Lutra Kinga je o pogrebu svojega moža zapisala: "Ob koncu smo predvajali posnetek Martinovih besed, vzeti iz pridige, ki jo je imel dva meseca pred smrtjo in v kateri je govoril o svojem pogrebu. Zavrtili smo ta trak, ...ko je govoril: 'Rad bi, da bi nekdo omenil na ta dan, kako je ...Martin Luther King mlajši skušal žrtvovati svoje življenje v korist drugim. Rad bi, da bi nekega dne nekdo lahko dejal, ... da je Martin Luther King skušal ljubiti...'"

O Kreku ni traku, a je podobno o njem zapisal Ivan Cankar: "Ta pogreb nikakor ni bila žalna procesija ljudi, ki s povešeno glavo in potrtnim srcem spremljajo na zadnjo žalostno pot svoje bogastvo, da se obubožani in osiroteli povrnejo na svoj zapušeni dom; bil je slavnostni spreved za vojskovođjem, ki je zmagal, ko je padel... Narod je kakor otrok: brez dolgega premišljevanja in brez omahovanja previde bistro, občuti brž, kdo mu daje in kdo mu jemlje. Zato so vroče, naravnost iz srca, privrele solze ob grobu moža, ki je svojemu narodu dal vse in edino, kar je imel, svoje življenje."

Od kod so se napajali ti in mnogi duhovi, da so nam postali vzorniki in kašipot v življenju? Hranila jih je vera domače hiše in naroda, kakor je Krek zapisal o

materi, ki ga je zaznamovala z znamenjem križa: "In ko ni druge rešitve, rešile me bodo materine molitve". In nadaljuje s prošnjo h kraljici na Brezje: "Mati na Brezjah, usliši zveste sine: Bodi Kraljica naše domovine." To

Janez Evangelist Krek

je pot žrtve: "Krščansko življenje je trpljenje in potrpljenje. 'Mati, zdaj vem, pili smo Tvojo kri', je iz te izkušnje zapisal Cankar. Tudi za Kreka je bila mati "varuh mojega življenja." Biseri nastajajo iz solz. In Krek je rasel iz križa, ki se je zasadil na očetov rani grob. Morda bodo tudi iz zasajenih križev ob jami v Rogu, na Teharjah in drugod zrasli novi liki naše prihodnosti. Ob materini ljubezni in velikodušnosti je križ postal za Kreka znamenje življenja za ljudi, ki so se napajali ob njegovem duhovniškem liku.

Vloga duhovnika med Slovenci.

Slovenski pisatelj, ki se je imel za ateista, je dejal, da je prvič vesel, da je doma v kraju, kjer je bil rojen duhovnik Primož Trubar, in drugič, da je bil v škofijski gimnaziji, v šoli duhovnikov.

Duhovnik je ustvarjal slovenski narod, njegovo duhovno podobo, a je utiral tudi njegova socialna, politična in gospodarska pota. Krek je utelešenje takega duhovnika. Duhovnik je, kot pravi poznavalec človeške duše C. G.

Janez Juhant

Jung, ključna postava v življenju človeka. Odkar ljudje živijo, so z njimi duhovniki in bodo ostali, dokler bo človeški rod živel na zemlji. Krek je bil zaradi svojega duhovništva blizu ljudem in njihovim stiskam: "V mnogo stvari sem se že vtaknil za časa svojega duhovniškega življenja. Moja mati in z njo veliko drugih pravijo, da je za vse individualno in socialno življenje največjega pomena - duhovno pastirstvo - skrb za duše. Duhovniki moramo iz zakristije, in sicer zato, ker je mnogo ljudi in mnogo človeških razmer, ki se iz zakristije ne vi-

dijo, ne dosežejo." Da bi hrabri verne, so duhovniki ostajali in umirali v preganjanjih in zatiranjih v bivšem režimu pri nas in drugod ter kljubujejo še danes po svetu - npr. v Njamaru. Šest let je vztrajal župnik na župnijski obžiganem župnišču v pokopališki mrtvašnici.

Morda se je duhovnik zaradi svoje vloge preveč usedel v narodovo zavest, da je ta odgovorila z pregovorom: »Fajmoštra nučaj samo za sol.« A duhovnik ostaja izživ sebi in drugim: s svojim poslanstvom odpira duhovna prostranstva. Trstenjak je dejal za

Kreka: živel in deloval je, kakor da bi imel vedno pred seboj Nevidnega. Duhovnik je in ostaja kritična vest in iz živ družbe. Kreka so liberalci označili kot "revolucionarja v talarju." "Moje kraljestvo ni od tega sveta"

Sestre in bratje v cerkvi in pri sprejemnikih, še posebej bolniki in invalidi!

Če vera poganja življenje, potem lahko duhovnik kot Krek deluje na različnih področjih, a bo vedno dajal prostora Bogu in ljudem, da lahko seme Božjega raste v ljudskih srcih.

Krek je povsod vzgajal delavce in kmete, da bodo sami prevzemali vodstvo organizacij, zato je imel nasprotnike v lastnih vrstah in pri političnih tekmečih. Danes Cerkev ne le zaradi pomanjkanja duhovnikov, pač pa še bolj zaradi demokratičnega čutenja potrebuje laike ne le v družbi, v politiki, gospodarstvu in na socialnem področju, pač pa tudi znotraj nje same in hvala Bogu, da imamo vedno več izobraženih laičnih teologov - Krek je v svoj program zapisal: izobraževanje vseh je med drugim tudi osvobajanje ženske v krščanstvu.

Sestre in bratje! Krekovo sporočilo nam danes je: Poglobljajte vero, izobražujte se in sodelujte! Tudi danes potrebujemo zrelih, samostojnih, odločnih in ponosnih kristjanov, pripravljenih zavzeto sodelovati za druge in za blagor naroda. Če se v Cerkvi in družbi krepi vzajemnost in krščanski duh, potem lahko ponovimo s Krekom, ko je na katoliškem shodu leta 1906 dejal, da je biti kristjan danes nekaj osrečujočega in ponosnega. Slovenski kristjani danes znova potrebujemo solidne krščanske izobrazbe. Manjka nam duhovne svežine in pripravljenosti za sodelovanje. Potem lahko od nas tudi ves narod pričakuje duhovnega zagona. Škofje, duhovniki in vsi verni laiki smo poklicani, da poneseemo sporočilo odrešenja v svet. In zadnji cerkveni zbor je zapisal: "Veselnje in upanje, žalost in tesnoba današnjih ljudi, posebno ubogih in vseh kakorkoli trpečih, je hkrati tudi veselnje in upanje, žalost in tesnoba Kristusovih učencev." Krek je čutil človeško stisko in vzgajal ljudi k sodelovanju: "Pridejali bomo mi na Jugu samo to, kar si bomo sami zgradili." Z duhom vere gradimo Cerkev med ljudmi in jo utrjujemo s sodelovanjem in poglobljanjem. Kreka niso ustavila obrekovanja in podtikanja, z vero in predanostjo je dvigal k sodelovanju, h krščanski zavzetosti in odločnosti. Tudi danes velja Jezusova beseda: To je zmaga, ki premagava svet, vaša vera! Duhovni temelji odpirajo pota prihodnosti ter premagujejo ujetosti v vsakdanje zamere in tudi spone preteklosti. Osvoobodila nas jih bo globoka, zavzeta in dejavna vera, ki raste iz zrelih, svobodnih in osveščenih kristjanov. A treba je sodelovati in Krek vabi: "Spoštovanje do ženske osebnosti nam spodbuja ljubezen do naših mater, a še mnogo bolj spomin na našo skupno mater -Brezmadežno. .. Ve-

lika je religiozna vrednost Marijnih družb, a še večja se mi vidi kulturna in socialna. Organizirane si ženske po tej poti z nadnaravnimi močmi same izsiljujejo spoštovanje v svetu in s tem gradijo pot rešitvi." Na današnji praznik rožnovenske Matere božje te besede odmevajo še posebej konkretno. Kristjan in duhovnik, učitelj solidarnosti, narodni in duhovni buditelj Krek nas spodbuja k odprtosti za duhovno in tako pripravljenosti za sodelovanje v človeških zadevah: Slovenci smo ob ujmi začutili pomen utrjevanja odnosov in izgrajevanja okvirov, ki bodo omogočali, da nihče med nami ne bo ostal praznih rok. Krek nas uči take duhovne zrelosti in odprtosti, ki združuje različne ljudi in skupine v prizadevanju še posebej za stiskanega in zapuščenega človeka. To ni le prizadeti človek od poplav, kjer smo verni in neverni te dni pokazali solidarne besede, to sta drogirana mladenka ali mladenič, ki jima ugaša upanje. To smo končno vsi ljudje, ljudje potreb in stisk. Kristjan ni človek le zase, ampak tudi zadruga. Dati življenje za druge pogledu pastirja Kristusa, ki ga je Krek naslikal v Zgodbah iz nove zaveze, to je umetnost krščanskega življenja. In to razume vsako človeško srce. Iz teh globlin je zajemal Krek in delil vsem, posebno potrebnim. Ali bo Sin človekov še našel to vero med nami? Tudi Ti in jaz, sestra in brat, sva poklicana, da v veri oživljava te ideale in uresničujeva Kristusovo poslanstvo ter tako gradiva osebno in skupno srečo. Krek se ni oziral na posmeh in težave, pač pa je zatrdil: "Treba je pogumnih duhov in volje za združevanje moči!" Če je Bog z nami, kdo je zoper nas? Amen.

Janez Juhant

Nova ureditev pouka na Francoskem

Osnovnošolci v šolo le še štiri dni na teden

Francoske osnovne šole bodo v šolskem letu 2008/09 vpeljale le štiri dni pouka na teden, je potrdil francoski minister za izobraževanje Xavier Darcos. Osnovne šole bodo tako odpravile pouk ob sobotah, ohranile pa bodo že do sedaj pouka proste srede, poroča nemška tiskovna agencija dpa.

Z novo ureditvijo naj bi se za francoske šolarje število ur pouka na leto z 936 zmanjšalo na 864. Po besedah ministra naj bi takšno ureditev kmalu uvedle tudi srednje šole. Ure, ki se bodo z

odpravo obveznega pouka sprostile ob sobotah, naj bi šole namenile tistim 15 odstotkom šolarjev, ki imajo pri pouku težave. Tem naj bi šole ponudile individualne ure pouka oziroma intenzivni pouk. Trenutno imajo šole po Franciji različno razporeditev ur pouka. Približno četrtina osnovnih šol je ob sobotah že odpravila pouk, v

Parizu pa so imeli na primer šolarji pouk le vsako drugo soboto. V šolah, ki že doslej niso izvajale pouka ob sobotah, so se za-

to poletne počitnice začele kasneje. V prihodnje naj bi se poletne počitnice za vse francoske šolarje začele in končale sočasno, še poroča dpa.

STA

Koroški Slovenci

Zbrali dobrih 20.000 evrov za žrtve ujme v Sloveniji

Slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem bodo za žrtve septembrske ujme v Sloveniji namenile okoli 20.000 evrov. Toliko sredstev se je predvidoma zbralo na posebnem bančnem računu, ki ga je odprla slovenska stranka na avstrijskem Koroškem Enotna lista (EL) ter na dveh dobrodelnih koncertih. Prvi je bil v nedeljo v Kulturnem domu Pliberk, drugi pa v

četrtak zvečer v Borovljah. Sredstva bodo namenjena predvsem prizadetim v občinah Škofja Loka ter Železniki. EL je poseben bančni račun odprla takoj po siloviti ujmi 18. septembra, ki je prizadela predvsem občine na cerkljanskem, škofovskem ter savinjskem območju. Kot je na dobrodelnem koncertu v Borovljah sporočil predsednik EL Vladimir

Smrtnik, se je na računu do četrtka popoldne zbralo 11.000 evrov. Prvi izračuni kažejo, da se bo skupaj z izkupičkom na nedeljskem koncertu v Pliberku, kjer se je zbralo okoli 250 obiskovalcev, ter z darovi na četrtkovem koncertu v Borovljah s 400 obiskovalci, nabralo okoli 20.000 evrov. Župan Železnikov Mihael Prevc je na dobrodelni prireditvi v Borovljah poudaril, da so v po neurju

mnogi prizadeti znašli na robu obupa. Vendar je prav "velika solidarnost, ki je prišla od vsepovsod, vlila ljudem novo upanje in vero v življenje," je dejal Prevc in se ob tem iskreno zahvalil tudi Korošcem.

Glavna organizatorica četrtkovega koncerta je bila EL skupaj z Radiom dva, Slovenskim sporedom državne radiotelevizije ORF, Krščansko kulturno zvezo (KKZ), Slovensko prosvetno zvezo (SPZ), Mohorjevo družbo ter tednikoma Novice in Die Woche. Poleg raznih koroških zborov je na koncertu nastopil kot glavna točka večera Trio Lojzeta Slaka s Fantii iz Praprotna.

STA

Kratki

Na Japonskem otroci vse bolj depresivni

Raziskava na Japonskem je pokazala, da je več kot deset odstotkov mladih depresivnih. Znanstveniki na univerzi Hokaido so ugotovili, da otroci, stari med 12. in 13. letom, trpijo tako za depresijo kot tudi za manično depresijo. Znanstveniki so sicer povpraševanje izvedli neposredno po zaskrbljujočem povečanju števila samomorov med mladimi na Japonskem, je poročal časnik Kjodo News.

"Zastrašujoče je, da je ta odstotek tako visok. Doslej depresiji med otroki nismo posvečali dovolj velike pozornosti, pa vendar obstaja možnost povezanosti med boleznijo in povečanim številom samomorov," je povedal profesor Kenzo Denda, ki je vodil znanstveno ekipo raziskovalcev.

Večje število samomorov na Japonskem pripisujejo tudi nasilju med mladimi v šolah, raziskava pa je preučevala življenjske navade otrok - koliko časa preživijo na prostem, kaj jedo za zajtrk, kakšne video igrice igrajo ipd., še pojasnjuje japonski časnik. / STA

Gianni Rijavec papežu izročil laternico z ognjem miru in ljubezni

Papež Benedikt XVI. je ob koncu svoje redne tedenske avdience na Trgu svetega Petra sprejel slovenskega glasbenika in ustanovitelja mednarodne mirovniške fundacije Beli golob, Giannija Rijavca. Ta mu je izročil laternico iz porcelana z ognjem miru in ljubezni, kar je pomemben korak na poti Belega goloba, je za STA povedal Rijavec. Papežu je na kratko predstavil delovanje fundacije, ki se zavzema za mir in pomaga kakorkoli prizadetim otrokom, zlasti žrtvam vojn, pa tudi nadarjenim otrokom. Zaščitni znak fundacije je porcelanast bel golob, ki ga je Rijavec leta 2002 izročil tedanjemu papežu Janezu Pavlu II., leta 2003 pa vodji tibetanskih budistov Dalaj Lami.

Ogenj miru in ljubezni gori na Trnovem pri Gorici ob vznožju griča Kobilnik. Prižgali so ga obmejni župani Slovenije in Italije 27. avgusta 2005, na dan mednarodnega koncerta za mir, ki ga je priredil Rijavec. Po njegovih besedah naj bi se ogenj naselil v vsakega posameznika, saj je notranji mir pogoj za mir na svetu. / STA

Kratke

SSO o pomazanem Gregorčičevem kipu

Svet slovenskih organizacij je ogorčen nad nespoštivim dejanjem, s katerim so neznanci pomazali Gregorčičev kip v goriškem ljudskem vrtu. Taka dejanja so sad nespoštivega odnosa do slovenske narodne skupnosti in do vse demokratično in civilno opredeljene družbe v Gorici. Mazaško dejanje pa meče slabo luč na evropske perspektive, ki se odpirajo mestu in njenim prebivalcem. / Janez Povše, predsednik za Goriško

SSk o pomazanem Gregorčičevem kipu

Slovenska skupnost z žalostjo in ogorčenjem sprejema vest, da je bil kip goriškega slavčka Simona Gregorčiča pomazan z nespoštivim dejanjem. Žalostno je sprejemati, da to, kar krasi in bogati tako pomemben kraj, kakršen je mestni vrt, postane lahko tarča nezrelih in pobalinskih dejanj, ki kvarijo javno dobro in konstruktiven odnos, ki ga je po dolgih letih mesto vzpostavilo do Simona Gregorčiča in Slovencev nasploh. / SSK - Goriško pokrajinsko tajništvo

Orgelski recital Mirka Butkoviča

V soboto, 20. oktobra, bo v cerkvi sv. Ivana v Gorici nastopil mladi organist Mirko Butkovič. Doma je iz Tržiča pri Gorici. Po klavirju je začel študij orgel pri profesorju Linu Fallionu na videmskem konservatoriju J. Tomadini. Nadaljeval je na ljubljanski Akademiji za glasbo v razredu doc. Renate Bauer, kjer je diplomiral z odliko leta 2007. Študij je sklenil s samostojnim recitalom na Schukejevih orglah v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani. Sledil je izpopolnjevalnim tečajem v Zwickau (Nemčija) pri Jaroslavu Tumi iz Prage ter na poletnem tečaju za staro glasbo v Magnanu pod vodstvom prof. Luce Scandalija. Imel je že razne samostojne recitale po Sloveniji in Italiji. Že dalj časa vodi tečaj za mlade organiste v Mirnu in Rupih.

Mirko Butkovič bo začel recital z izvajanjem glasbe gotskega obdobja in zgodnjega baroka iz najpomembnejše zbirke orgelskih skladb 15. stoletja, Buxheimer Orgelbuch. Iz tega časa je namreč prva literatura za to glasbilo. V drugem delu bo izvajal skladbe slovanskih avtorjev: Preludij poljskega skladatelja Podbielskega, Adagio Čeha Janačka, Kerubinsko pesem Rusa Čerepnina ter Andante Stanka Jericija. Sledila bodo dela J. K. Kerlla in velikega J. S. Bacha.

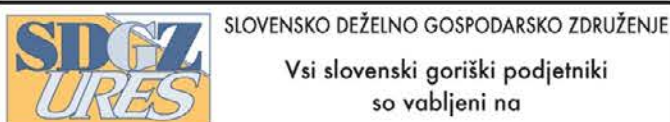
Večer prirejajo Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica, KC Lojze Bratuž in SCGV Emil Komel.

Dobrodelni glasbeni večer v pomoč poplavljenecem v dolini reke Sore

V ponedeljek, 22. oktobra, ob 20.30, bo v Kulturnem domu v Gorici dobrodelni glasbeni večer v pomoč poplavljenecem v dolini reke Sore. Kulturni program bodo izvajali pevski zbor Jezero iz Doberdoba, ženski pevski zbor Danica z Vrha sv. Mihaela in pevski zbor iz krajev, ki jih je prizadela ujma; večer bo sklenila godba društva krvodajalcev iz Vileša. Solidarnostni večer prirejajo v skupnem sodelovanju Sekcija krvodajalcev iz Sovodenj ob Soči in Doberdoba ter Kulturni dom Gorica.

Ameriška živa legenda plezanja Jim Bridwell v Gorici

V torek, 2. oktobra, je planinsko društvo CAI iz Gorice priredilo srečanje z znanim ameriškim plezalcem Jimom Bridwellom, ki je bil v sedemdesetih letih eden izmed najboljših plezalcev na svetu. Na začetku so predvajali film The American living legend v režiji Micheleja Radicija, ki govori o njegovem življenju in podvigih. V svoji alpinistični karieri je preplezal preko sto novih smeri v Yosemite Valley, vendar ni obiskal samo kalifornijskih sten, pač pa tudi tiste v Patagoniji, na Aljaski, v Nepal... Bridwell je zelo preprosta oseba. Na to kaže že dejstvo, da je iznašel mnogo plezalnih pripomočkov, ki pa jih ni komercializiral. V svojem življenju ni iskal slave, zanimalo ga je le plezanje. Poslušalцем v Gorici je zaupal, da je pri tem pomembna ne le fizična, pač pa tudi psihološka pripravljenost. Bridwell se pri svojih 63 letih še vedno ukvarja s plezanjem in razmišlja, katera bo njegova naslednja pustolovščina. / SR

SLOVENSKO DEŽELNO GOSPODARSKO ZDRUŽENJE

Vsi slovenski goriški podjetniki so vabljeni na

POKRAJINSKI OBČNI ZBOR SLOVENSKEGA DEŽELNEGA GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA ZA GORIŠKO

Ponedeljek, 29. oktobra, ob 19.30

v konferenčni dvorani podružnice Zadrúžne banke Doberdob in Sovodnje
Prvomajska ulica 120/a - Sovodnje

Po uvodnem poročilu in razpravi bodo volitve pokrajinskega odbora.

Pred in med občnim zborom se sprejemajo novi člani.

Obrazci za članstvo in sodelovanje v pokrajinskem vodstvu se dobijo na sedežu SDGZ v Štandrežu, ul. del Carso 73/b (zjutraj) in na spletni strani Zdrúženja: www.sdgz.it.

Za informacije: tel. 040 6724824.

Župan Ettore Romoli obiskal Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici

Priznanje za bogato vsestransko kulturno delovanje

“Pomembno je, da župan, ki želi biti župan vseh, obiše različne stvarnosti svoje občine.” Goriški prvi občan Ettore Romoli je v torek, 9. oktobra, ob obisku Kulturnega centra Lojze Bratuž pohvalil našo živahno stvarnost, o kateri je priznal, “nisem vedel, da je tako bogata”. S sproščeno in uglašeno prijaznostjo je v veliki dvorani - skupno z občinskim tiskovnim predstavnikom Stefanom Cosmo - prisluhnil predstavnikom različnih ustanov in društev, ki delujejo v kompleksu na drevoredu 20. septembra. Kot prva je spregovorila predsednica Franka Žgavec, ki je na kratko orisala skoraj 50-letno zgodbo nekdanjega Katoliškega doma, od leta 1996 preimenovanega v KC Bratuž, in njegovo nezamenljivo vlogo za goriške Slovence: “Tu gojimo naš jezik in našo kulturo.” Omenila je koncertno, gledališko in razstavno

Foto DPD

dejavnost ter povedala, da je dom odprt javnosti in na razpolago prav vsem za številne pobude. Posebno dragocen je bil v letih, ko sta bila zaprta gledališče Verdi in Auditorium. Predsednica je z obžalovanjem izrazila razočaranje nad dejstvom, da je bila četrt Sv. Gora-Placuta izvzeta iz seznama občin za vidno dvojezičnost. “Bi-

stvo se sicer ne spremeni,” je rekla, “saj ta četrt ima svoje specifičnosti, ki jih politiki očitno ne poznajo in dovolj cenijo.” Omenila je tudi problem visokega občinskega davka na nepremičnine ICI (20 tisoč evrov), ki močno bremeni delovanje centra, in dejstvo, da je občinski prispevek zelo skromen (500 evrov), če ne prav simboličen. V imenu SSO je župana pozdravil Janez Povše: izrazil je željo, da bi v evropskih procesih tudi na našem področju vse bolj krepili dialog in sodelovanje. Albert Devetak je v imenu ZCPZ spregovoril o goriških zborih, ki združujejo več kot 700 pevcev, bogatijo župnijske maše, nastopajo na več sto koncertih v deželi, državi in tujini, kjer tudi dosegajo prestižna odličja. Franka Padovan je kot predsednica ZSKP poudarila pomen amaterske kulture naših društev od Brd do Krasa, Gregor Šfiligov v imenu ŠZ Olympia pa vlogo športa za zdrav in usklajen razvoj mladih, med katerimi je kar nekaj otrok iz italijanskih družin. Romoli se je javno zahvalil vsem, ki z zavzetostjo

darujejo svoj prosti čas za rast skupnosti: “Posredovati jezik in tradicije je izjemne važnosti!” Obljubil je, da si bo po svojih močeh prizadeval podpreti tako delovanje, saj se zaveda težav kulturnih ustanov. Glede okrožja Sv. Gora-Placuta je zelo umirjeno povedal, da je paritetnemu odboru dal svoj predlog; ta pa ga je sprejel z izjemo enega samega vzdržanega. Tako smo se izognili protestom in uporu ljudi, je rekel. “To je zmaga zdrave pameti. V tem trenutku se mi je zdela ubrana pot najboljše. Če bi o tem spet razpravljali, bi ponovil svojo izbiro. Sicer pa ni nič nespremenljivega.” Predstavniki naših ustanov so nato pospremili gosta, ki si je ogledal galerijske prostore centra za razstavo Karla Pečka, bližnjo telovadnico, skavtski sedež in spominski park s kipi Mirka Fileja, Lojzeta Bratuža in Kazimira Humarja. Sam župan, ki se je sproščeno zadržal v razgovoru z njimi, je razumel, da je veliki kamen pred vhomom v center simbol slovenske “trdnosti in vztrajnosti”.
DD

Župan Ettore Romoli sprejel člana ZSKP Živahno delovanje bogati vse mesto

Z goriškim županom Romolijem sta se v ponedeljek, 15. t.m., na županstvu srečala tudi predsednica in odbornik Zveze slovenske katoliške prosvete Franka Padovan in Walter Bandelj. Orisala sta delovanje Zveze, ki z najrazličnejšimi kulturnimi pobudami skoraj 50 let povezuje naše ljudi v vsej goriški pokrajini od Brd do Krasa, poleg tega pa še navezuje mostove z drugimi manjšinami in sorodnimi ustanovami. Neprecenljiva je njena vloga za mlade, ki na tak način rastejo v duhu

pripadnosti naši skupnosti. Župan je pohvalil številne znake vitalnosti in živahnosti našega kulturnega delovanja, saj “je pomembno, da se jezik ohranja in bogati”. Pomembno je oživljati in posodabljati tradicije, kar je obenem bogastvo za vse mesto, je

poudaril. Prejšnji teden se je udeležil več kulturnih srečanj, ki so jih priredili goriški Slovenci in ki so ga res prijetno presenetila.

Obljubil je podporo občine raznim pobudam in že napovedal, da se bo konec novembra rad udeležil letošnje Cecilijanke.

Foto DPD

DRAMSKA DRUŽINA F. B. SEDEJ

vabi na

dramsko uprizoritev umetniškega ustvarjanja goriškega skladatelja in narodnega buditelja Lojzeta Bratuža

pod naslovom

TI IZ OČI LJUBEZEN JE SIJALA

ki bo

23. 10. 2007 ob 20. 30,

v Kulturnem centru Lojze Bratuž na Drevoredu XX. septembra v Gorici

režija in besedilo: JASMIN KOVIC

sodeluje MePZ F.B.Sedej iz Števerjana in Patrizia Belloni

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

MOŠKI PEVSKI ZBOR MIRKO FILEJ GORICA

OD SRCA DO SRCA
ZDRAVKO KLANJŠČEK

pol stoletja zvestobe petju in narodu

SODELUJEJO:

Mešani pevski zbor Rupa-Peč, Cerkevni pevski zbor Jazbine, Cerkevni pevski zbor Plešivo, Moški pevski zbor “Anton Klančič” Miren in Moški pevski zbor Mirko Filej

Nedelja, 28. oktobra 2007, ob 16. uri
v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE GORICA

Občni zbor Prosvetnega društva Štandrež

Pestra, razvejena in uspešna sezona

Člani Prosvetnega društva Štandrež so se sestali 11. oktobra v župnijskem domu Anton Gregorčič v Štandrežu na letnem občnem zboru. O bogatem in razvejenem delovanju so poročali: predsednik Marko Brajnik, tajnica Chiara Mucci, odgovoren za dramsko dejavnost Božidar Tabaj, za zbor Rosanna Zotti in blagajničarka Daniela Puja. Društvo je bilo posebno aktivno na zborovskem in dramskem področju. Mešani pevski zbor, ki ga vodi David Bandelj, je nastopil na tradicionalnih revijah Cecilijanki in Primorska poje (25. marca v Cerknem). Sodeloval je pri raznih društvenih prireditvah in pel na skupnih proslavah. Udeležil se je raznih zborovskih srečanj. V

domači cerkvi je 10. junija sooblikoval koncert cerkvenih pesmi v organizaciji Združenja cerkvenih pevskih zborov. Društvo je sodelovalo pri raznih nastopih otroškega zbora, za katerega skrbi Alessandra Schettino; lani je praznoval 50-letnico delovanja. V božičnem času se je v štandreški cerkvi predstavil tudi mladinski zbor pod taktirko Patricia Quaggiata. Dramski odsek je v minuli sezoni postavil na oder kar tri premierne uprizoritve. V januarju so igralci v režiji Jožeta Hrovata odigrali Balkanskega špijona, v začetku junija vedro igro Gremo v teater pod vodstvom Janeza Starine, v začetku oktobra pa vesele igrice Boeing boeing, ki jo je režiral Gorazd Jakomini. Predstave,

predvsem Balkanskega špijona, so večkrat ponovili v raznih krajih naše dežele, Slovenije in Koroške. S to predstavo so štandreški igralci sodelovali na Primorskih kulturnih dnevih na Koroškem in jo 7. oktobra predstavili publiko v Selah. Na 7. Festivalu amaterskih skupin v Mavhinjah je Marko Brajnik prejel nagrado za vlogo v Balkanskem špijonu, na Linhartovem srečanju primorskih skupin pa sta bili nagradi Federica Bello in Marta Bizjak. Na tem srečanju se je dramski odsek uvrstil med šest najboljših gledaliških skupin v Sloveniji. Društvo je organiziralo tudi gledališko abonmajsko sezono s petimi predstavami raznih skupin iz Slovenije, ki so nastopile v župnijski dvorani. Poleg treh omenjenih iger so štandreški igralci večkrat ponovili tudi predstave iz prejšnjih sezon: Staro gar-do (v Ljubljani, Pliberku, Mariboru in Monoštru) v okviru skupnega projekta Preko mej, pri katerem so sodelovale vse zamejske kulturne krovne organizacije iz Italije, Avstrije in Madžarske, Hamlet v sosednji vasi, Kdo je zadnji? in Čudno bolezen, ki je doživela največ ponovitev, saj po njej povprašujejo že več kot deset let. PD Štandrež je z mešanim pevskim zborom in z organizacijo družabnega dela sodelovalo na slovesnosti ob odkritju spomenika Simonu Gregorčiču v Ljudskem vrtu v središču Gorice, v župnijski dvorani Anton Gregorčič

pa je skupaj s štandreško osnovno šolo Fran Erjavec pripravilo Gregorčičevo proslavo. V mesecu februarju se je spomnilo pesnika Franceta Prešerna, v marcu pa so recitatorji nastopili na Gradnikovi proslavi v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Ob koncu šolskega leta je društvo bilo med organizatorji proslave 150-letnice štandreške osnovne šole. Poskrbelo je za razna družabna srečanja, za večdnevna izleta v Nemčijo in Srbijo, za Praznik špargljev in s kulinaricnimi dobrotami sodelovalo na prireditvi Okusi ob meji, za katero je dala pobudo goriška občina. Kulturni večeri so bili predvsem namenjeni predavanjem in predvajanjem posnetkov o krajih, ki so jih člani društva obiskali na raznih izletih in potovanjih. Danilo Čotar je v Štandrežu predstavil svojo knjigo o sirsarstvu. V spodnjih prostorih župnijske dvorane je društvo pripravilo razstavo orodja, ki je služilo za izdelavo in oblikovanje raznih lesenih predmetov. Štandreško društvo je sodelovalo tudi na skupnih prireditvah, pri katerih so bili soudeleženi osnovna šola, župnija in rajonski svet. Na občnem zboru je za dobo enega leta bil izvoljen odbor, ki ga sestavljajo: Sonja Bastiani, Vanja Bastiani, Marko Brajnik, Marjan Breščak, Lucijan Kerpan, Matej Klanjšček, Franko Kogoj, Joško Kogoj, Chiara Mucci, Jordan Mucci, Mario Mucci, Damjan Paulin, Daniela Puja, Božidar Tabaj in David Vižintin. Občni zbor so pozdravili Janez Povše za Svet slovenskih organizacij, Franka Padovan za Zvezo slovenske katoliške prosvete, predstavniki društev F.B. Sedej iz Števerjana, Sabotin iz Štavrca, Vrha sv. Mihaela ter predsednik rajonskega sveta Marjan Breščak in predstavnik društva Skultura.

ŠTMAVER Leto dni po plazu

Uradno odprtje prenovljene ceste

V četrtek, 11. oktobra, je bilo v Štavraru uradno odprtje ceste, ki so jo ravnokar končali popravljati. Predsednik rajonskega sveta Pevma Štavrca-Oslavje, Lovrenc Peršolja, je povedal, da je prišlo do plazu, ki je onemogočil promet, oktobra lanskega leta. Zahvalil se je zdajšnji in tudi prejšnji upravi, ki sta prisluhnili problemu. Posebej se je zahvalil deželni svetu Mirku Špacapanu, ki je posredoval pri deželni podpredsedniku Gianfrancu Moretonu. Moreton, ki je tudi pristojni odbornik za deželno civilno zaščito, si je plaz ogledal že maja, preden so se začela dela. Peršolja je omenil tudi dva problema, ki ju ima štavrarska skupnost. Prvi je problem gradnje novega jezusa na Soči. Poudaril je, da je celotno prebivalstvo zaskrbljeno zaradi ekoloških in drugih posledic, ki bi jih lahko povzročil ta poseg. Drugi je problem starega mostu na začetku Štavrca, ki je potreben popravila, saj je zelo ozek in na nekaterih mestih dotrajan. Spregovoril je tudi goriški župan Romoli, ki je poudaril, da je civilna zaščita opravila delo v zelo hitrem času. V odgovor Peršolji pa je dodal, da občina ni še prejela nobenega načrta v zvezi z gradnjo jezusa na Soči in da je to za zdaj samo ideja. Obenem je povedal, da se strinja s prijateljskimi iz stranke komuni-

stične prenovle, da je jezov na Soči že dovolj. Na srečanju sta bila namreč prisotna člana te stranke, občinski svetnik Livio Bianchini in rajonski svetnik Marjan Sosol, ki sta z velikimi napisi okoli vratu opozarjala na problem gradnje novega jezusa in na upoštevanje 21. člena zaščitnega zakona. Romoli se je nazadnje zahvalil tudi Moretonu, ki je pokazal, da je Gorici prijatelj. Prefekt De Lorenzo je poudaril, da je delo sad inteligentnega sodelovanja z deželo. Zahvalil se je Moretonu, ki je blizu vsem pokrajincem. Povedal je tudi, da bo treba glede jezusa govoriti s sosednjo državo Slovenijo in da se bo treba izogibati posegom, ki bi lahko pokvarili ta dragoceni in neokrnjeni naravni zaklad. Moreton je izrazil zadovoljstvo ob tako hitrem posegu. Sama dela so namreč trajala le dva meseca in pol, stala pa so 200.000 evrov. Poudaril je, da je bil denar dobro investiran, saj je varnost na cesti izrednega pomena. Spregovoril je tudi glede problematike gradnje novega jezusa. Preveriti bo treba, ali je gradnja nujna. Obljubil je, da bo spremljal to problematiko. Medtem prebivalci desnega brega Soče čakajo in upajo, da obljube ne bodo obvisle v zraku, saj bi imela gradnja še enega jezusa lahko katastrofalne posledice na tem območju. SR

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Kons

Vljudno vabljeni na odprtje razstave

INTERARS

Mednarodni projekt vizualnih umetnosti

Večdisciplinarne umetniške delavnice

Galerija Kulturnega centra Lojze Bratuž

Drevored 20. septembra 85, Gorica

Petek, 19. oktobra, ob 19. uri

Ob 21. uri performans na Jazbinah

KD SABOTIN

KRAJEVNA SKUPNOST PEVMA-ŠTMAVER-OSLAVJE

ŠTMAVER

19. in 21. oktobra 2007

18. JESENSKI POHOD NA SABOTIN

Petek, 19. oktobra 2007, ob 20.30

Na sedežu v Štavraru, Case Noris 4:

- Nastop MPZ Štavrca, dirigent Nadja Kovic
- Odprtje razstave PESEK V SLIKI, razstavlja Stanka Golob
- Nastop ŽPZ Jezero, dirigent Dario Bertinazzi

Nedelja, 21. oktobra 2007

JESENSKI POHOD NA SABOTIN

- ob 8.30 zbirališče na mostu sabotinske ceste
- ob 9. uri odhod
- ob 10.30 sv. maša v cerkvi Sv. Valentina
- ob 12.30 kosilo na sedežu društva v Štavraru

Sodelujejo: Center za arheološke in zgodovinske raziskave na Goriškem - CRASG, župnija sv. Mavra in Silvestra, Civilna zaščita občine Gorica, ZSKP

Razstava bo na ogled tudi v soboto, 20., in nedeljo, 21. oktobra,

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Koncertna sezona 2007-2008

“Srečanja z glasbo”

ORGELSKI KONCERT

Mirka Butkoviča

Na sporedu: Bottazzi, Sweelinck, Buxtehude, Podbielski, Janaček, Čerepnin, Kerll, Bach in Jericijo.

Cerkev sv. Ivana v Gorici

Sobota, 20. oktobra 2007, ob 20. uri

Obvestila

Skupnost družin Sončnica vabi v Lig nad Kanalom na jesensko pustolovščino z nabiranjem in pečenjem kostanja v nedeljo, 21. oktobra. Program: ob 10. uri zbiranje pri solkanskem mostu, ob 11. uri maša v romarski cerkvi Marijino Celje. Priporočamo primerno obleko in obutev za hojo po gozdu. Dobrodošle so slaščice. Izlet odpade v primeru dežja. Informacije: 0481 882726 (Mojca).

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja tradicionalno martinovanje v soboto, 3. novembra, v restavraciji Kapriol v Dolu. Iz Gorice bo na razpolago avtobus. Vpisovanje bo potekalo do zasedbe razpoložljivih mest. Kličite na tel. št. 0481 39068 (Saverij, Ines R.), 0481 21361 (Ema B.), 0481 882302 (Veronika T.), 0481 78061 (Ana K.). Na račun 20 evrov.

Skupnost družin Sončnica pristrčno vabi starše na martinovanje na kmetijo Rojc in Polanec (Zalošče, Dornberk). Sobota, 10. novembra. Informacije in vpisovanje (do 7. 11.): 0481 534004 (Ani, v večernih urah). Število je omejeno, zato pohitite s prijavi!

Darovi

Za poplavlence v Sloveniji: N.N. Komen 50 evrov; župnije Gabrje 88,63 evrov, Vrh sv. Mihaela 362,13, Rupa 48,00 evrov, Peč 120,90 evrov; N.N. 30 evrov.

Zahvala

Družina Devetak se toplo zahvaljuje pevkam nekdanjega dekljskega zbora Danica z Vrha sv. Mihaela pod

vodstvom Zulejke Devetak, članom dramskega odseka PD Štandrež, ki so svoj honorar namenili onkološkemu oddelku v Avianu, sovojenjskim krvodajalcem za sodelovanje in vsem, ki so omogočili, da je letošnji dobrodelni večer Težka izguba naj lajša tegobe tako lepo uspel.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 19.10. do 25.10.2007)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7, 99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 19. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: narodno zabavna in zabavna glasba, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti, humor, obvestila.

Ponedeljek, 22. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound: moderna glasba včeraj in danes, kotiček za popevke Dorča Novkovića; Živemu se vse zgodi; Zanimivosti in obvestila.

Torek, 23. oktobra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 24. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: 90 let od kobariške ofenzive I. del - Izbor melodij.

Četrtek, 25. oktobra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

SKPD F.B. SEDEJ iz Števerjana vabi na

XXIV. REDNI OBČNI ZBOR, ki bo

v petek, 19. oktobra 2007, v župnijskem domu F.B. Sedej.

Prvo sklicanje ob 20. uri, drugo sklicanje ob 20.30.

JULIJANU ČAVDKU

iskreno čestitamo, ker je dosegel, da se je njegov priimek vrnil v prvotno slovensko obliko.

UREDNIŠTVO NOVEGA GLASA

MISIJSKI KROŽEK ŽUPNIJE ŠTANDREŽ vabi na

MISIJSKO POPOLDNE

v nedeljo, 21. oktobra,

ob 16.30 misijonski rožni venec v cerkvi, ob 17.00 misijonska prireditev v župnijskem domu

Odprt bo bogat srečelov za misijone

KATOLIŠKO TISKOVNO DRUŠTVO vabi na

SLOVESNOST IN BLAGOSLOVITEV

ob koncu obnovitvenih del notranje opreme

Katoliške knjigarne na Travniku

Torek, 23. oktobra 2007, ob 18. uri

JAVNI RAZPIS

PRIZNANJE KAZIMIR HUMAR

1) Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov podeljuje priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo.

2) Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa.

3) Priznanje se praviloma podeli v mesecu februarju za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju.

4) Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru.

5) Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2007 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnico: "Predlog za priznanje".

sKultura 2001 / Kiparski simpozij v Štandrežu

Kakovostna umetniška dela, sad druženja med umetniki in z domačini

Letošnja kiparska kolonija, ki jo je od 6. do 13. oktobra priredilo društvo sKultura 2001 v sodelovanju s krajevnimi javnimi upravami in društvi, je bila izredno doživetje zaradi navzočih umetnikov, kakovosti njihovih del, pa tudi zaradi prijetnega vzdušja, ki je ob tem nastalo. "Če si na Jeremitišču iskal umetnike, si jih našel tam, kjer si slišal smejanje." To je na sklepi prireditvi v soboto, 13. t.m., na trgu pred cerkvijo v Štandrežu - kjer so visele slovenska, italijanska, avstrijska in evropska zastava - vidno zadovoljen povedal steber in "duša" pobude **Marjan Breščak**. Simpozij je leta 2001 nastal kot pustolovščina, kmalu nato so ga podprli razna društva, fundacija

Likovnega društva Šempeter-Vrtojba. Praznik se je nadaljeval v župnijskem parku, kjer so si prisotni lahko ogledali dela. Gostoljubni štandrežci so jih pogostili z vrzotami, krompirjem in drugimi dobrotami. Beseda umetnikom!

Norma Antonini, doma iz kraja Pinzano al Tagliamento (PN), se je kolonije udeležila prvič. Ukvarja se tudi s slikarstvom, grafiko in mozaiki. "Tu sem se znašla kot doma. Vzdušje je res prijetno, smejemo se od jutra do večera." Odlično se je znašla s kiparjem Zoranom Pozničem; oba sta se odločila za obdelovanje kamna: "Tako vsa postala prijatelja. Razmišljava na podoben način, oba sva improvizirala." Na takem simpoziju se

o vezeh, o tem, da je nekdo obenem suženj ali pa v ravnovesju." Letošnji simpozij je bil po njegovem mnenju zelo kakovosten; posebno je cenil dela v kamnu oz. tista, ki jih navdihuje pojmovna umetnost. "To je odlična razstava sodobne umetnosti!"

Maria Teresa Cetani je v delu akacije izklesala posebno mило podobo plamenice ženske, ki se rojeva iz lesa. "To je lik ženske, ki izvira iz materije. Sama je del narave kot snovi. Je, kot bi bila ujeta vanjo, obenem pa predstavlja prebujenje, ločitev od snovi. Je in hkrati ni njen del. Zato je deloma natančno izkles-

Marco Bernot

lahko veliko naučiš, nam je povedala; lepo je se soočiti z različnimi ljudmi, ki iščejo nove prijeme. "To je čudovito." Od umetnosti ne živi, saj "od tega imam več stroškov kot dobička". Ima pa veliko ljubezen do umetnosti, zlasti do eksperimentalnih oblik.

Goričan **Marco Bernot** se je simpozija že udeležil pred dvema letoma, čeprav ga je zaradi boleznih moral zapustiti pred koncem. Njegovo letošnje delo je hkrati vznemirljivo in pretresljivo. "V njem je zaznati marsikaj, kar sem doživel v zadnjih letih. Objekt sam spominja na nekako strukturo, ladjo ali zapleteno napravo oz. organsko ogrodje. Mimo tega pa posreduje neko čustvo. Žice govorijo

sana, deloma pa groba, ker se še drži lesa." Umetnica je prišla iz občine Grassano v pokrajini Matera. Štandreškega simpozija se je letos udeležila prvič. Kmalu se je navdušila nad krajem in družbo. "Zame je bila nova izkušnja tudi vzeti pod dleto tako veliko deblo, pravo drevo." V naše kraje je prišla z okvirno zamisljivo dela: "V mislih sem imela podobo telesa, ki se izvija iz snovi. Ko sem izbrala kos lesa, sem postopoma skušala doumeti, kakšna bo ta podoba. Nisem si pripravila nobene skice: čakala sem, da mi spregovori sam les." Doselej je izdelovala v glavnem manjša dela, reliefe in lesoreze, pa tudi glinaste kipe. Po umetniškem liceju se je muzi zapisala kot samouk; njeno delo, ki je vzbudilo veliko zanimanja, pa neizpodbitno kaže na poseben talent. V svoji vasi ima

delavnico, kjer eksperimentira in razvija različne tehnike, po naročilu portretira ali izdeluje druga dela iz lesa in gline.

Peter Gotthardt, koroški Slovenec, je letos že tretjič obiskal kiparsko srečanje na Jeremitišču. Prireditelji so mu dodelili največji hlo, kos približno dvesto

manjkalo in da bi se počutili kot doma. Zadovoljna je bila, ker je izkušnja soočanja z drugimi umetniki vedno koristna in plodovita; posebno lepo je v taki družbi skupaj ustvarjati. Doselej je že bila v Benetkah in Veroni, na štandreškem simpoziju pa prvič. Njen kip - sedem nizkih hlobov, prerezanah na pol - predstavlja kraj zbiranja in razgovaranja med ljudmi, na neki način pa tudi iskanje lastnega obličja v drugem. Podoben objekt stoji v kraju Gumno v ljubi rojstni Črni gori. "Pomembno je, da na prvo mesto postavimo željo se srečevati in pogovarjati. V dobi interneta in

Peter Gotthardt

Zoran Poznič

let stare sekvoje, ki je nekaj ponnosno stala v parku občinske palače. "To je dober, mehak les. Z njim sem imel veliko dela: izdelati sem hotel velik, moderen sedež." Iz dela zevajo podobe, glave in obrazi, kot bi se rojevali iz mogočnega debela. "To so ljudje, ki si pomagajo med seboj; to niso egoisti, ki skrbijo samo zase in za svoje." Tudi tokrat se je Gotthardt zelo lepo znašel v razposajeni družini umet-

Maria Teresa Cetani

novih tehnologij to absolutno potrebujemo prav vsi!"

Ermanno Plozzer iz Saurisa se je tokrat prvič udeležil simpozija v Štandrežu. "Rodil sem se v obrtni delavnici tridentinskega kiparja, kjer sem se naučil osnov tehnik obdelovanja lesa." Za sabo ima že veliko let izkušenj in dela, kar se mu pozna. Čeprav se je zaradi drugih obveznosti pridružil ostalim umetnikom nekaj dni kasneje, se je takoj vključil v krog: "Tu so čudovite osebe, organizacija je odlična, vreme krásno!" Tudi

on si je izbral deblo akacije, sicer trd les, ki pa ima lepe žile. Pri obdelovanju lesa je posebno spreten in hiter: "Pomembno je imeti jasno idejo tega, kar hočeš ustvariti."

Tudi akademski kipar **Zoran Poznič** iz Trbovelj je bil nad letošnjo izkušnjo posebno navdušen: "Ukvarjati se s klasičnim kiparstvom v kamnu je redka prilžnost, ki jo je vredno izkoristiti ne le zaradi materiala, ampak predvsem zaradi ljudi." Glavni motiv kolonije so po njegovem mnenju prav "ljudje, druženje med umetniki, druženje z domačini; ti so star biser, ki se čedalje bolj sveti." Odnos do druženja se odraža tudi v delih, ki so tam nastala. "Ta pozitivna energija, ki je tu prisotna v veliki meri, pomaga pri ustvarjanju, pri 'vlečenju' vsebine iz kamna." V Štandrežu je že bil leta 2005: "Tedaj sem že delal v kamnu. Sedaj sem to zgodbo nadaljeval. Vesel sem bil povabila. Tudi kolegi uživajo: smo dobra klapa, se razumemo, si pomagamo, debatira-

Danijela Mršulja

mo. Mislim, da bo tudi rezultat temu primeren."

Tako torej umetniki, ki smo jih obiskali na terenu prejšnji četrtlet. Prav lepo jih je bilo videti v sproščenem dialogu tudi za bogato obloženo mizo čudovite rumitarske domačije, kjer je **Bojan Makuc**, gospodar zemljišča, kjer so stali beli šotari-umetniške delavnice, cvrl meso, gostoljubno ponujal kavo, slaščice in druge domače dobrote. Tudi on je veliko naredil, da bi umetnikom nič ne manjkalo pri delu in bi se lepo imeli na Jeremitišču. "Rade volje smo jih sprejeli. Z njimi smo se veliko zabavali. To je naše veselje!"

Danijel Devetak

Ermanno Plozzer

Goriške hranilnice, pokrajinska in občinska uprava ter Elettroggorizia. Izredno podporo je prireditvi namenila tudi deželna uprava pred dvema letoma in letos; tudi tokrat jo je obiskal odbornik Roberto Antonaz. Breščak se je zahvalil vsem podpornikom, še zlasti družinam Jeremitarjev Bojana Makuca in Borisa Zavadlava, ki sta s svojo razpoložljivostjo na terenu bila v veliko pomoč, prav tako kot koordinatorja Mario Mučič in Dimitri Brajnjk. Občinski odbornik za kulturo Antonio Devetak je povedal, da je razstava, ki si jo je zadnji dan ogledal tudi župan Ettore Romoli, resnično lepa in zanimiva, gotovo se bo še razvila. Pokrajinski odbornik Marko Marinčič je spodbudil prisotne, naj iz umetniških del črpajo smisel za lepoto, ki ga je v današnjem svetu vse manj. Svetnik občine Šempeter-Vrtojba Zdenko Šibav je prinesel čestitke organizatorjem in umetnikom tudi v imenu

Izšla dvojezična knjižica

O slovenščini kot evropskem jeziku

Informacijska pisarna Evropskega parlamenta za Slovenijo, ministrstvo za kulturo in vladna služba za evropske zadeve so izdali knjižico o slovenščini kot evropskem jeziku. Dvojezična, slovensko-angleška knjižica je po besedah ministra Vaska Simonitija prišla ob pravem času - 26. septembra je bil namreč evropski dan jezikov. Njen namen je seznaniti širšo javnost o vlogi, pomenu, zgodovinskem razvoju, razširjenosti in razčlenjenosti slovenskega jezika. Ministru se zdi, "da je prav, da v tem trenutku, torej na dan evropskih jezikov in predvsem v času predsedovanja, z neko dovolj lepo, nevsiljivo, živo napisano in vsebinsko razprto knjižico tudi druge opozorimo na naš slovenski jezik." Publikacija - izšla bo v nakladi 2000 izvodov - je namenjena po eni strani ozaveščanju Slovencev ter po drugi strani informiranju evropske javnosti, izdajanje tovrstnega gradiva pa je opredeljeno tudi v resoluciji o nacionalnem programu za jezikovno politiko. Če bo odmev ugoden, bi bilo potrebno razmisliti, da bi poleg angleške različice nastala še v kakšnem drugem jeziku, je na predstavitvi poudaril Janez Dular, vodja sektorja za slovenski jezik pri ministrstvu za kulturo, na pobudo katerega je knjižica nastala.

Besedilo so prispevale Monika Kalin Golob, Nataša Komac in Nataša Logar s Fakultete za družbene vede. Po besedah prve je bilo najtežje določiti, kaj sploh izbrati. Knjižica, kot je dejala, kaže slovenščino kot popolnoma normalen, moderen evropski jezik. Vsebuje zgodovinski oris slovenščine od predknjižnih začetkov do knjižnega in sodobnega jezika, opisuje zvrstnost jezika oziroma njegovo razširjenost, v posebnem poglavju s pomočjo posamičnih odlomkov besedil kaže na slovnične posebnosti, poleg tega vključuje poglavje o slovenščini v stiku z drugimi jeziki ter poglavje o izzivih slovenščine v 21. stoletju.

Kot je povedala vodja predstavništva Evropske komisije v Sloveniji Mihela Zupančič, sta projekt podprla tako Evropski parlament kot Evropska komisija, predvsem v duhu politike večjezičnosti, ki je v zadnjem času na evropski ravni zelo izpostavljena. Knjižici je dodan "Besednjak za preživetje", ki vsebuje deset koristnih fraz v vseh 23 uradnih jezikih Evropske unije.

Knjižico so ob evropskem dnevu jezikov delili na stojnicah v Ljubljani in Mariboru, Evropska komisija pa je na Kongresnem trgu pripravila sejem jezikov, na katerem so potekale tudi učne ure osnovnih fraz v jezikih Evropske unije.

Prva številka Galeba

Na krilih pravljic
v novo šolsko leto

Ob začetku šolskega leta je na osnovnošolske in srednješolske klopi priletel Galeb in odložil svojo prvo, septembrsko številko, na naslovnici katere je šest malih knjižnih junakov, takšnih, kakršne so si zamislili učenci OŠ Josip Ribičič pri Sv. Jakobu v Trstu. Na 52. strani so še druge take risbe; tudi rubriko Šolarji pišejo in rišejo krasijo raznolike risbe in izdelki iz glin ter barvnih kamenčkov učenec OŠ Ivan Grbec iz Šknedja in vrsta lepih žuželk šolarjev OŠ V. Šček iz Nabrezine. Poleg teh obetavnih malih risarjev so pravljice, zgodbe in pesmice prve številke Galeba s svojimi izvirnimi ilustracijami dopolnili Mojca Cerjak, Erika Cunja, Gaia Bautista, Klavdij Palčič, Katerina Kalc, Polona Lovšin, Ana Zavadlav, Vesna Benedetič, Jasna Sepin, Laura Petek, Andreja Peklar, Magda Tavčar, Veno Dolenc, Marjan Manček in Daša Simičič, ki jih bodo bralci te zamejske, tudi letos zajetne, mladinske revije gotovo srečevali skozi vse šolsko leto. Malim slikarjem pa bo kot vselej zelo dobrodošla Galebova likovna delavnica, ki jo pripravlja Jasna Merku'. Tokrat razkriva barvno tehniko valjčkanja in spodbuja šolarje, naj pošljejo čim več risb, da jih bo Galeb objavil.

V prvi številki je kar nekaj pesmic, ubranih na strune jesenskega razpoloženja, ko se šolarji vračajo v učilnice, lastovice pa na topli jug. Stih Miroslava Košute, ki jih je uglasbila Dina Slama, pripove-

dujejo o vsevdi veвериčki. Mladi knjižni molji bodo tudi na letošnjih Galebovih straneh našli vrsto zgodbic in nadaljevanj, z branjem katerih si bodo nabirali točke za bralno značko. Take so npr. pripovedi o Ladji na kremni rezini Jožeta Sevljaka, Lahko noč, Arne! Patricije Peršolja, Palčki in škrti Štefke Kac Marn in Pravljičica o zmaju, ki je požrl šolo Milana Petka. Svojo bujno domišljijo bodo učenci podkrepili tudi ob branju prigodnih Rokca, kužka, ki je srečal ježe Miroslava Košute, pripovedi Ob dedkovem kamninu Žige Gombača, ki tokrat predstavlja pravljico o prijateljstvu med ko-

marjem in hroščem, ob Martinu Pesjanu, ki jo je Bogdan Novak spisal ob misli na Levstikovega Martina Krpana. Z zapisom Marjete Zorec pa se bodo bralci spustili v Postojnsko jamo in spoznali legendo o njej in prečudno človeško ribico, ki živi v njenih vodah. S pomočjo križanke bodo sestavili pravljico o Janku in Metki. Klarisa M. Jovanovič bo s svojo rubriko Prispodobne o živilih popeljala radovedneže v svet rekel in fraz, vezanih na živalski svet. Prve so na vrsti ribe in množica prispodob in simbolov na njihov račun. Psihologinja Suzana Pertot bo tudi letos v rubriki za starše in šolnike nudila marsikateri strokovni nasvet. Središče njenih razmišljanj bodo letos odnosi v družinskem krogu. Prva na vrsti je globoka vez med materjo in otrokom.

IK

Primorski dnevi na Koroškem
Več kot golo sodelovanje
in spoznavanje!

Primorski kulturni dnevi na Koroškem se vsaki dve leti pojavljajo na Koroškem kot "sestrska" prirediteljev Koroški kulturni dnevi na Primorskem. Za obe prireditvi je značilno, da se v tednu dni zvrsti izbor kulturne produkcije zadnjih dveh let.

vanje zgledno nadaljuje. Slike in slikanje Franka Žerjala pa je zbrani koroški publiki predstavil Jurij Paljk, ki je izpostavil Žerjalov proces snovanja slik, ki črpa navdih iz figurativnega sveta in narave, na platno pa pristane kot odsev barv in občutij, ki pa jih

tudi gledalec občuti, kljub abstraktnemu videzu - kot del naravnega pejzaža. Koroški ljubitelji likovne umetnosti so že spoznali Franka Žerjala na slikarski koloniji v Svečah, a kot avtorja instalacij. Žerjal se torej vrača na Koroško, vendar prvič s svojim slikarskim opusom.

Tokrat so organizatorji primorskih kulturnih dnevi poskrbeli tudi za posebno "poslastico", in sicer predstavitev knjige Danila Čotarja "Domače sirarstvo za zabavo in zares", in sicer 10. oktobra v Železni Kapli v gostilni pri Lotte. Knjigo in avtorja je predstavil Marko Tavčar, nato pa sta v sproščeni pogovoru sledila informativ-

Peter Rustja

Predstavitve primorskega ustvarjanja se je začela v nedeljo, 7. oktobra, v farni dvorani v Selah, kjer je gostoval dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež s tragikomedijo "Balkanski špijon". Od torka, 9. oktobra, pa je v prostorih Posojilnice-Bank Borovlje na ogled razstava del Franka Žerjala. Na otvoritvi razstave sta spregovorila dr. Damjan Paulin in dr. Janko Zerzer, ki sta se spomnila, kako so začeli prireditvi ta srečanja na osi med Koroško in Primorsko ter ugotavljala, da se to sodelo-

Poetični akvareli Andreja Kosiča
Videno. Doživeto.
Občuteno.

Na predzadnji petek v septembru so odprli številne razstave; odprtje ene izmed mnogih je potekalo tudi na gradu Dobrovo v Goriških Brdih. Predstavljen je bil goriški slikar Andrej Kosič, čigar dela si v grajskih prostorih lahko ogledate do sredine oktobra. Vpogled v delček razstave z devetimi slikami je

bil možen tudi v goriški Kmečki banki; to je bil prvi projekt sodelovanja s Kulturnim domom. Pogled na Kosičeva dela potrjuje, da je akvarelna tehnika njegovo pravo izrazilo. Znajdemo se namreč v svetu nežnosti, rahločutnosti in poezije, ki je stkana iz barvnega prelivanja intenzivnih barv, raznovrstnih

motivov domače zemlje in vzdušja ujetega časa. Realističen pristop je v določenih delih celo tako "živ", da podobe dobijo težnjo fotografskega realizma. Močno izražene barve, spominjajoče na Groharjevo barvno lestvico rumenih in vijoličnih odtenkov, so bistveni nosilci podobe. Motivi so zasidrani v krajini: pejzaži in vedute prikazujejo pokrajine z obeh strani meje, ki jih zaznamujejo prepoznavne značilnosti, Kras s kamenjem in rujem, Goriška Brda z razgibanostjo reliefa, odetega v brajce, strnjene primorske vasice. Vpogled v Kosičeve akvarele ne prikazuje svet mukotrpnega dela na domači zemlji, ki je preobložena z vinogradi, obdana s

kamenjem in težko rdečo grudo, pač pa svet, kjer se avtor počuti radostnega in hvaležnega ("Hvala ti za ljubo gmajno"), da lahko biva v tako raznolikih pokrajini, ki mu je vir navdiha. Vendar kljub temu obstajajo tudi podobe, ki puščajo sledi predvsem v eksistencialnih vprašanjih z osamljenimi drevesi "Bodite pozdravljeni v moji samotni" ali travami "Jesenska tišina nad vodami...". Ujeto vzdružje trenutka, ko je slikar videno doživel in občutil, se preobraža v poetično izpoved, h kateri se prilagaja naslovi akvarelov, ki so izvzeti citati iz poezije Srečka Kosovele, Ivana Gradnika in Stanka Vuka.

Petra Paravan

Za naš jezik

"Tam si ti, ki me misel nate omami...!"

Ta Župančičev verz naj bo uvod v današnje kramljanje. Pesnik se v njem obrača na domovino in to na jezikovno zelo slovenski način. Očitno mu je dosti grše, papirnato zvenelo "...ti, na katero me misel omami...". V pisanem in govornem jeziku imamo skoro vedno na razpolago več možnosti izražanja. Lahko so vse te možnosti pravilne ali skoraj pravilne, niso pa navadno vse enako lepe. Naša dolžnost in obenem veselje naj bo, da poiščemo in uporabljamo samo najlepše. Zato uporabljajmo raje človek, ki ga poznam kakor človek, katerega poznam. Raje učenec, ki sem mu posodil knjigo kakor učenec, kateremu sem posodil knjigo. Raje hiša, ki v njej stanujem kakor hiša, v kateri stanujem. Raba, ki jo priporočam, pa ni samo lepša, je tudi preciznejša. Če ostanemo pri pesnikovem verz "..."ti, ki me misel nate omami" in podobnem stavku "...ona, ki me misel nanjo omami", vidimo, da bi se na grši način oba glasila (skoraj) enako: "...ti (ona), na katero me misel omami". Razlog več za uporabo prvega načina.

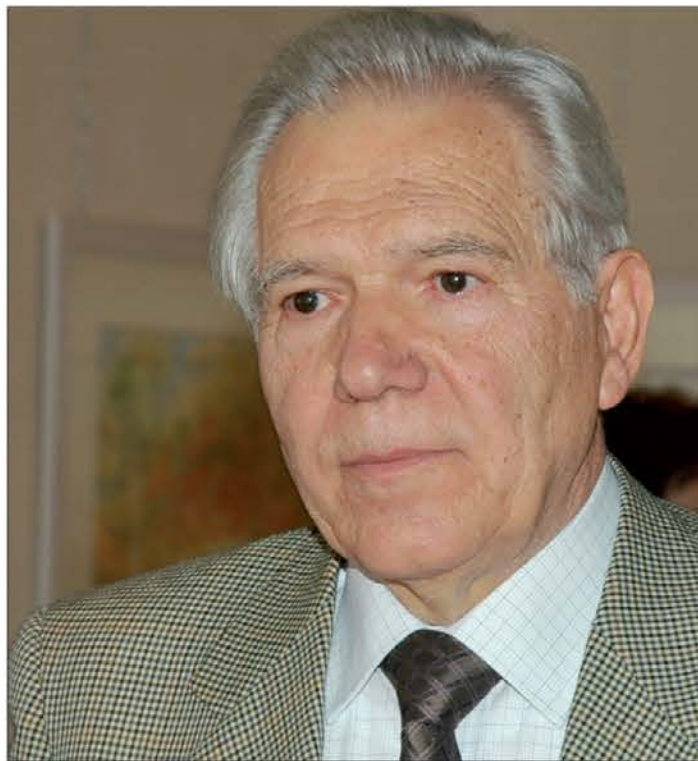

Foto: DFD

Kratke

Aljoša Tavčar dobitnik nagrade Ignacij Ota

Tržaški skladatelj Aljoša Tavčar (1971) je na tretjem natečaju za zborovske skladbe za nagrado Ignacija Ote dobil nagrado za najboljšo skladbo, in sicer za Pozabljene poti za mladinski zbor, kvartet in kontrabas. Nagrado podeljuje Zveza slovenskih kulturnih društev (ZSKD) v sodelovanju z Javnim skladom RS za kulturne dejavnosti in Zborovskim združenjem FJK (USCI). Slovesna podelitev bo 9. novembra v kulturnem društvu Valentin Vodnik v Dolini, so sporočili iz ZSKD. Skladatelj in zborovodja Ignacij Ota je bil stebel zborovstva v zamejstvu in eden izmed ustanovnih članov največje čezmejnje zborovske revije Primorska poje. V spomin na njegov lik in ustvarjalno pot je ZSKD leta 2003 razpisala prvi natečaj za zborovske skladbe za nagrado Ignacija Ote. Cilj natečaja je spodbujanje ljubiteljskega ustvarjanja in ustvarjalnosti na glasbenem področju, zlasti med mladimi skladatelji, skladateljicami in potencialnimi ustvarjalci. Razpisane so nagrade za najboljšo skladbo za odrasle zборе, za otroški oziroma mladinski zbor in posebno priznanje za mlade skladatelje ali skladateljice. Na letošnji tretji razpis se je prijavilo 12 skladateljev. Nagrada za kompozicijo za odrasle zборе ni bila dodeljena, prav tako ne priznanje za mlade skladatelje. Ocenjevalno komisijo so sestavljali skladatelj Adi Danev (predsednik) ter zborovodji Martina Batič in Hilarij Lavrenčič. Na prvem razpisu je nagrado za najboljšo priredbo prejel Davide Clodig iz Srednjega (Videm), posebno priznanje za mlade skladatelje pa Koprčan Matej Bonin. Leta 2005 je nagrado za najboljšo skladbo komisija dodelila Bojanu Glavini (1961) iz Sečovelj za Melanholične misli na besedilo Dragotina Ketteja, posebno priznanje za mlade skladatelje pa je prejela študentka koprške glasbene šole Mateja Petelin (1987) iz Kobdilja s priredbo skladbe "Mamica, pošljite me po vodo". / STA

Novo pri založbi Družina: Sv. Hieronim, mož s Krasa

Prof dr. Rafko Valenčič je avtor zanimive knjige, ki je pred kratkim izšla pri založbi Družina, njen naslov se glasi Sv. Hieronim, mož s Krasa. Valenčič je k vsem že obstoječim domnevam o izvoru sv. Hieronima, ki je bil prvi prevajalec Svetega pisma iz hebrejščine, aramajščine in grščine v latinščino, dodal še svojo, kraško. Knjigo o svetem Hieronimu so v ponedeljek, 8. oktobra, predstavili v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu. Avtorja in vse zgodovinske domneve o izvoru sv. Hieronima je predstavil prof. dr. Rajko Bratož, profesor zgodovine starega veka na ljubljanski filozofski fakulteti. Točnejših pisanih virov o legi Hieronimovega rojstnega kraja ni, zato se morajo raziskovalci opirati na tiste, ki so danes na razpolago. Sam Hieronim je nekoč zapisal, da so njegov rojstni kraj Stridon, ki je bil na meji med rimskima provincama Panonijo in Dalmacijo, opustošili Goti, ki so se ob koncu četrtega stoletja po zmagi pri Adrianoplu razlili po velikem delu tedanjega cesarstva.

O Hieronimovem rojstnem kraju se je razvilo več domnev, med njimi medimurska in dalmatinska, ki pa so ju strokovnjaki kmalu ovrgli, saj je slednja temeljila na ponaredu. Zelo zanimiva pa je liburnijska domneva, ki jo je izdelal hrvaški raziskovalec Mate Suić. Ta je Hieronimov rojstni kraj postavil v zaledje Reke oz. Kvarnerskega zaliva. Prof. Valenčič pa je Suićevo domnevo pomaknil kakih trideset kilometrov bolj severno, saj se je Suić po njegovem mnenju neupravičeno ustavljal na slovensko-hrvaški meji. Valenčič je Hieronimov rojstni kraj postavil na kraško območje, najverjetneje naj bi ta stal nekje na nanoškem pogorju. Tu je namreč kar precej cerkvic, ki so posvečene Hieronimu, nekatere od teh pa so zelo starega izvora. / Primož Sturman

Koristna pobuda namenjena obolelim za rakom

Ali lahko uradna in alternativna medicina sodelujeta in tako uspešneje kljubujeta rakastim obolenjem? Pri zdravstveno-znanstveni organizaciji AmeC (Associazione medicina e complessita) so prepričani, da je. In so zato pripravili poseben projekt, ki združuje skupino zdravnikov in drugih zdravstvenih operaterjev iz Furlanije Julijske krajine. Projekt si je lani prislužil državno nagrado Tiziano Terzani "za humanizacijo medicine", z znatnim finančnim prispevkom pa ga je podprla tudi Dežela FJK, saj je užival "transverzalno" podporo skupine deželnih svetnikov. Tudi zato so se predstavilvene tiskovne konference, ki je bila konec septembra v Trstu, udeležili deželna svetnica Alessandra Guerra

Foto Kroma

(Severna liga) ter svetniki Sergio Lupieri (Marjetica), Alessandro Metz (Zeleni) in Bruno Zvech (Levi demokrati).

Projekt je namenjen vsem, ki se morajo žal spopasti z rakastimi obolenji. "Da ne bo nespornost, nihče ne želi zdraviti raka s homeopatijo, dokazano pa je na primer, da je akupunktura učinkovito sredstvo proti bruhanju," je pojasnil predsednik združenja AmeC dr. Fabio Burigana. "O tako imenovanih komplementarnih metodah zdravljenja ne obstaja veliko zdravstvene literature, nekaj pa že. In mi se je poslužujemo ..." Devet zdravnikov iz vse dežele je zato pristopilo k projektu in nudi pacientom brezplačno posvetovanje, predstavitev prednosti in negativnih plati posameznih terapij, saj jim želijo biti v oporo in jih usmeriti do znanstveno utemeljenih načinov zdravljenja, ki jim lahko olajšajo bolečino. Dosežki "uradne" medicine se lahko namreč združijo z akupunkturo, s fitoterapijo, homeopatijo, vedenjem o pravilni prehrani in prednostimi učinkovite psihološke pomoči. Pri AmeC-u so prepričani, da je spojitev uradnih in alternativnih oblik zdravljenja lahko učinkovita. Kdor želi pristopiti k projektu in se poslužiti brezplačnih terapij, se lahko zgleda v tajništvo združenja AmeC (Ul. Valdirivo 19, telefon 040 3481631) ali na onkološkem oddelku tržiške bolnišnice, ki tudi sodeluje pri projektu. / Poljanka Dolhar

Mednarodno harmonikarsko tekmovanje

Fisa...armonie

Mednarodno harmonikarsko tekmovanje Fisa...armonie že peto leto daje Trstu vlogo posrednika pri izmenjavah med mladimi harmonikarji v srednjeevropskem prostoru. Tekmovanje prireja Glasbena matica in društvo Altamarea, v sodelovanju z orkestrom Gm Synthesis in glasbenim društvom Cluster. V organizacijskem odboru je tudi pedagog Claudio Furlan, ki spremlja pobudo od začetka in je pozitivno ocenil potek letošnje izvedbe:

Priznam, da, ko smo se začeli ukvarjati s to zadevo, ki si jo je zamislil naš dragi prijatelj Aleksander Ipavec, sem bil nekoliko skeptičen. Letos se je dokončno izkazalo, da je harmonikarjem pobuda vsč in da je september posrečen termin. Šolsko leto se komaj začena in tekmovanje ponuja motivacijo za takojšnje delo, v Trstu pa je v tem obdobju posebno živahno zaradi raznih pobud, kar je lahko dodatna zanimivost za vse udeležence, ki prihajajo iz tujine. Letos je sodelovalo pet držav, to so Slovenija, Italija, Avstrija, Hrvaška in Srbija. Bili so najmlajši tudi harmonikarji iz Moldavije, a v zadnjem trenutku so odpovedali

zaradi težav z vizumom. Prijavilo se je torej 34 solistov, komornih skupin in orkestrrov, ki so kar vneto poživili Dunajsko cesto na Opčinah in Finžgarjev dom, ki nam ga je gospod Tone Bedenčič velikodušno "posodil". Tekmovanje na Opčinah smo razdelili na dva dneva, čeprav smo vedeli,

Foto Kroma

da bo nekoliko tesno s časom, a vseeno smo izpeljali vse brez večjih težav. Tokrat smo angžirali tudi člani harmonikarskega orkestra Gm Synthesis 4; razdelili so si naloge in marljivo pomagali, ko je bilo potrebno.

Kdo je sestavljal ocenjevalno komisijo in kateri tekmovalci so se najbolj izkazali v posameznih kategorijah?

Vse kategorije so bile dobro zastopane, posebej pa je treba omeniti osemletno Tejo Udovič Kovačič iz Kopra, ki je prejela skoraj 100 točk in zato tudi posebno nagrado kot najmlajša tekmovalka in dobitnica najvišjega števila točk. Velik uspeh je dosegel tudi Nikolas Lazič, ki je odnesel prvo nagrado v kategoriji D (solisti do 18. leta starosti) in je prišel z Dunaja,

dosegla zelo dober rezultat tudi Kvartet Glasbene šole iz Sežane in Sekstet Glasbene šole z Jesenic. Tekmovanje je sklenila kategorija orkestrrov, kjer je prvo nagrado prejel orkester Armonia iz Trevisa, dobro drugo mesto pa je dosegel na orkester GM iz Špetra, ki ga vodi Aleksander Ipavec. Strokovno komisijo je sestavljalo pet članov: predsednik Marjan Krajina iz Zagreba, Vladimir Balyk iz Ukrajine, Dorina Cante iz Trsta, Matej Zavec iz Murske Sobote in Igor Zobin iz Trsta. V nedeljo se jim je pridružil še Jovica Djordjevič z Dunaja.

Tudi letos je "harmonikarske dneve" dopolnil koncertni del. Pomemben del tekmovanja sta bila oba koncerta, ki smo ju organizirali v tem sklopu v luteransko - evangeličanski cerkvi v središču mesta. V soboto zvečer se nam je predstavil evropsko znan trio harmonik SLO A3, ki je na koncertu presenetil publiko bodisi s svojim imenitnim igranjem sodobne glasbe bodisi z nežnim izvajanjem romantičnih skladb in plesov. V nedeljo pa so prišli na vrsto zmagovalci raznih kategorij letošnjega tekmovanja. Koncertu je sledilo nagajevanje, in čeprav niso vsi zmagali, so pa vsi z velikim nasmehom in užitek odnesli pokal in diplomu. Še najbolj zadovoljni so bili tisti, ki so odnesli tudi zaslužno denarno nagrado. Ob koncu je marsikdo izrazil željo, da bi se vrnil prihodnje leto.

PAL

SKK v gosteh pri koroških Slovencih
Male dame na Primorskih kulturnih dnevih

Po daljšem premoru je celovečerna igra Male dame, v izvedbi mladinske gledališke skupine SKK iz Trsta, spet zaživela, in sicer v petek, 12. oktobra, na slovenski gimnaziji v Celovcu. Mladinska predstava je bila ena izmed mnogih pobud, ki so se zvrstile na Primorskih kulturnih dnevih na Koroškem. Vsa letošnja celotredenska srečanja so namenjena krepitvi

kulturnega sodelovanja med Koroško in Primorsko, organizatorji pa so Krščanska kulturna zveza, Slovenska prosveta in Zveza slovenske katoliške prosvete. Za mlade igralce gledališke skupine SKK je bil to velik izziv, na katerega so se z navdušenjem pripravili, saj je predstava, ki je v minuli sezoni nadvse navdušila publiko v zamejstvu in Sloveniji, doživela svojo prvo izvedbo v tujini. Trud mladih

igralcev pa tokrat ni bil poplačan. Žal se je zgodba mladih sester Jo, Meg, Amy in Beth, ki se dogaja v Ameriki v obdobju secesijske vojne, izkazala za

neprimerno za tako veliko število otrok, ki ji niso bili sposobni slediti. Publiko je namreč sestavljalo približno 250 učencev celovške nižje gimnazije, ki so predstavo spremljali z nezanimanjem in zelo motečim klepetanjem, kar je mladi tržaški skupini kradlo koncentracijo in potrpljenje. Sama režiserka Lučka Susič je bila prisiljena prekiniti predstavo in zaprositi gledalce za pozornost in

tišino. Tudi logistične razmere niso bile najboljše: igra je namreč potekala v šolski veži, ki se je izkazala za neprimeren prostor, predvsem zaradi akustike. Kljub velikemu razočaranju mladih igralcev, ki se na koncu predstave sploh niso želeli pokloniti, se je izkušnja izkazala za pozitivno: mladi so igro izpeljali do konca kljub neznosnim razmeram in dokazali, da zmorejo veliko količino samoobvladovanja, ki je pri igralcu bistvenega pomena. Primorski kulturni dnevi so se sklenili v nedeljo, 14. oktobra, v farni cerkvi na Radišah, kjer je nastopil MePZ Mačkolje.

Patrizia Jurincic

Skupina mlajših družin iz Tržaške

Skupna maša, izlet in nove pobude

Druženje in poglobljanje v družinsko problematiko. Temu se želi posvetiti skupina mlajših družin s Tržaškega v tem letu oz. v prihajajoči sezoni. Gre za skupino družin, ki je v preteklem letu pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu obiskovala niz srečanj z naslovom Na skupni poti, ki sta ga takrat v sodelovanju s škofovim vikarjem msgr. Francem Vončino organizirala slovenska člana škofijske komisije za družinsko pastoralo Tatjana in Marijan Kravos. Takrat so staršem spregovorili s. dr. Mirjam Cvelbar, zakonca Katarina Kompan Erzar in Tomaž Erzar ter mariborski pomožni škof dr. Peter Štumpf. Izkušnja je bila, kot kaže, precej po-

zitivna, saj je v skupini družin prevladalo mnenje, da se take pobude nadaljujejo. Omenjene družine so se o

tem pomenile na izletu, ki je potekal prejšnjo nedeljo, 7. oktobra. Najprej so se zbrale v župnijski cerkvi sv. Antona v Borštu, kjer so se udeležile sv. maše, nato pa so krenile na krajši izlet po progi nekdanje hrpeljske železnice do nekdanje kolonije Slokad v Dragi. Tam so si odrasli in otroci privoščili razkošno kosilo iz nahrbtnika ter se sprostiti ob

igri in klepetu. Padlo je tudi nekaj predlogov o dejavnosti v prihodnji sezoni, ki jih bodo zdaj preučili, nakar bo sestavljen podrobnejši program. Slednji bo vsekakor v znamenju seznanjanja in poglabljanja tematik, vezanih na zakonsko in družinsko življenje, pa tudi druženja, ki je pomembno za odrasle, predvsem pa za otroke.

Pri salezijancih na Istrski ulici v Trstu in v Šempolaju

Dekanijski reviji v znamenju svetopisemskih besedil

Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta je že nekaj let pobudnik dekanjskih revij, ki so predvsem priložnost, da se srečajo in nastopijo tudi zbori, ki sicer redno in zavzeto, teden za tednom sodelujejo pri bogoslužju v svojih župnijah, nimajo pa priložnosti za nastope v drugačnih okoliščinah.

Na 4. reviji otroških in odraslih zborov openske dekanije smo se zbrali v soboto, 13. oktobra, v cerkvi pri salezijancih v Istrski ulici v Trstu. Bil je to praznik duhovne pesmi, obenem pa je bila to tudi priložnost, da so se udeleženci hvaležno poklonili spominu preminulega gospoda Stanka Živca, ki je dolga leta skrbel za slovensko bogoslužje prav v cerkvi pri salezijancih.

Na reviji je skupno nastopilo enajst zborov in skupin. Ob letu Svetega pisma, ki ga obhajamo v slovenski Cerkev, je bilo zborom priporočeno, naj v svoje programe vključijo tudi uglasben svetopisemski tekst. Koncert je uvedlo petje OPZ Kraški cvet iz Trebč, ki ga vodi s. Karmen Koren. Po vrsti so se nato zvrstili še MePZ Repentabor, pod vodstvom g. Antona Bedenčiča, MePZ Rojan, ki ga vodi Bogdan Kralj, MePZ Sv. Jernej z Opčin pod vodstvom Janka Bana, MeCPZ župnije Sv. Križ, pod vodstvom g. Aleksandra Osojnika, vokalno instrumentalna skupina Katizbor, ki jo vodi Carlo Tommasi, ženski CPZ Ricmanje, ki ga vodi Marija Šturman, ŽPZ Prosek-Kontovel pod vodstvom Marka

Štoke, Združeni zbor Sv. Ana in Salezijanci, pod vodstvom Iztoka Cergola in še MePZ Mačkolje pod vodstvom Andreje Štucin, sam večer pa je zaključil Združeni zbor ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta. Ves spored je povezovala Alenka Hrovatin.

Na tem koncertu je kar šest zborov predstavilo uglasbitev Gospodove molitve Očenaš, tako da je bilo res zanimivo slišati, kako je ta molitev nagovorila različne skladatelje. Mnogi pa so se odločili tudi za različne psalme, kar je bilo spet posebnost zase, saj se ob poslušanju teh spevov človek nenkrat veliko globlje zave lepote teh besedil in njihovega močnega, tudi simboličnega sporočila.

Naslednjega dne, v nedeljo, 14. oktobra, pa so se že osmič zbrali zbori devinske dekanije, ki so bili gostje župnije sv.

Pelagija v Šempolaju. To dekanjsko revijo je oblikovalo sedem zborov in skupin. V uvodnem pozdravu je dekan dr. Jože Markuža poudaril pozitivnost takih srečanj, ki naj spodbujajo organizacijo in pevec, da vztrajajo in napredujejo pri svojem poslanstvu. V imenu Šempolajske vaške skupnosti pa je dobrodošlo nastopajočim in udeležencem izrekel Edvin Forčič. Bil

je to doživet večer, ki so ga po vrsti oblikovali ŽCPZ Štivan, pod vodstvom Olge Tavčar, ki je pel v prezbitariju, nato pa so s kora podali svoj program CMePZ Zgonik,

ki ga je vodila in spremljala Zulejka Devetak, ŽCPZ Mavhinje, ki ga vodi in spremlja Majda Pertot Legiša, MeCPZ Devin, ki ga vodi Herman Antonič, pri orglah pa je bila dijakinja Jadranskega zavoda Združenega sveta Lucija Schwarzova, ki prihaja iz Slovaške, zapel je nato še ŽPZ Devin pod istim vodstvom in še v prezbitariju MeCPZ Šempolaj ter MoPZ Fantje izpod Grmade, ki ju je vodil Ivo Kralj, pri orglah je bila Petra Grassi. Revijo je sklenil mogočen združeni zbor nastopajočih, ki je zapel Tomčevo uglasbitev znanih odlomkov iz Janezovega evangelija o Novi zapovedi in bratski

ljubezni ter še Vodopivčevo Najvišji, vsemogočni Bog, s katero se tradicionalno zaključuje vsaka revija v devinski dekaniji. Povezovalka večera Vida Forčič je med napovedmi prebiral krajše odlomke iz razmišljanj o pomenu letošnjega leta Svetega pisma ter o vlogi cerkvenega pevskega zbora v župnijah in o cerkvenem petju nasploh. Med drugim tudi naslednjo misel nekdanjega kopr-

Obvestila

Šolske sestre de Notre Dame iz Sv. Križa pri Trstu vabimo prejšnje in nove pevce, da se pridružijo otroško-mladinskemu zboru Friderik Baraga. Vaje imamo v Sv. Križu v župnišču ob ponedeljkih od 17.00 do 17.40 in ob nedeljah po sv. maši od 10.00 do 10.30 ter na Proseku v cerkvi ob sredah od 15.35 do 16.25. Prijave na tel. št. 040 220693.

Župnija Mačkolje vabi na misijonsko popoldne v nedeljo,

21. oktobra 2007, ob 16. uri, v župnijski cerkvi. Sledi srečolov v Srenjski hiši.

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 22. oktobra, na srečanjem s Srečkom Gombačem, ki bo govoril na temo "Letala s sidrom - Hidroavioni v Portorožu in okolici". Večer bo v Peterlinovi dvorani v Ul. Donizetti 3 ob 20.30.

Dar

V spomin na Edo Zupančič darujejo Ivo, Peter in Ivan Jevnikar 100,00 evrov za Slovensko Karitas za pomoč poplavljenim.

Tudi letos je mednarodna regata pred Barkovljami, ki jo poznamo kot Barcolano, uspela, saj je v naravnost izjemnem vremenu privabila v Tržaški zaliv več kot 1800 jadmnic. Močna burja pa je poskrbela, da so imeli nešteti gledalci, ki so prišli od vsepovsod na barkovljansko in tržaško obrežje, kaj videti. Ponovno so bili uspešni tudi slovenski jadralci.

Prejeli smo

Ne potvarjajmo zgodovine!

Iz prispevka Branka Marušiča pod naslovom Je Mussolini ustanovil goriško pokrajino? (Novi glas, 4. okt. 2007) je razvidno, da ne gre za polemiko, kako naj se imenuje novonastala primorska pokrajina, temveč gre za to, kako osmešiti Marjana Bevka, predsednika društva TIGR. Izločiti posamezne poudere, jih izpostaviti, osmešiti in obsoditi ter nato naštetih nekaj dejstev, ki naj dokažejo piščevu poznavanje stvari in bralca prepričajo o njegovi nezmotljivosti in postavijo nasprotnika v sivino nevednosti, je poznana strategija tradicionalnega političnega delovanja. Je gospod Marušič pozoren in zaskrbljen vselej, kadar poslušamo številne neresnice in napihnjene polresnice? Če bi bila namera gospoda Marušiča zgolj skrb zaradi "potvarjanja zgodovine", bi to svojo vlogo vsekakor lahko tudi drugje, pri drugih govoricah in zagovornikih drugačnih predlogov, zlasti pa v ocenjevanju dogajanj v polpreteklosti, ko je bil kriterij resničnosti in objektivnosti zgodovine popolnoma zanemarjen.

Znano je, da so člani TIGR-a, to je društva, ki ima v svojem temeljnem programu ohranjanje rodoljubnih tradicij predvojne istoimenske organizacije, čutili pritisk na vodstvo že prej, zlasti v zvezi s pripravami na proslave pomembnih obletnic, kakršna je bila letos v mesecu septembru. Omenjeni članek spodbuja domnevo, da so pritiski sprožili ventil gneva, ki je izbruhnil v pisanju gospoda Marušiča.

Vsekakor, bodi, da so Bevkove besede bile lapsus, Marjana Bevka Primorci zelo cenimo, saj ga poznamo kot narodno prizadevnega in odličnega kulturnega delavca. Zato ni bilo umestno, da se je zgodovinar Marušič čutil tako zelo dolžnega izvesti prek časopisa učno uro, ki je bila navsezadnje kar po metodi enciklopedičnega naštevanja upravnih sprememb Goriške.

B.L.

Foto IG

Romarski izlet po Notranjski V odkrivanju lepih slovenskih cerkva

Zbrali smo se na trgu Oberdan, v Sesljanu, Sv. Križu, na Proseku in Opčinah. Žal nam je, da so nekateri vpisani odpovedali zaradi zdravja ali drugih zadržkov, eni pa zamudili avtobus. Potem ko smo se pri Postojni na postajališču okrepčali, smo z avtoceste krenili v smer Unec, Rakek, Lož (Loška Polica) smo se ustavili v Starem trgu pri Ložu. Tam smo bili deležni duhovne spodbude g. ž. Janeza Kebeta, ki je še isti dan popoldne odšel v Škocjan pri Novem mestu, kjer je imel predavanje o molitvi. Z gorečimi besedami nas je navdušil za češčenje Najsvetejšega in molitev za duhovniške poklice. Molitvi rožnega venca pred Najsvetejšim za poklice je sledila slovesna sv. maša, med katero je sodeloval s petjem tudi gospod kaplan. Pridiga g. Janeza Kebeta nam je dala veliko hrane za dušo. Po sv. maši smo navdušeno peli litanije Matere Božje in prejeli

blagoslov z Najsvetejšim. Naše raziskovanje starotrske župnije s petindvajsetimi podružnicami se je začelo z obiskom lovskega muzeja ob gradu Snežnik, ki si ga ni bilo mogoče ogledati, ker niso še končana obnovitvena dela. V lovskega muzeja pa nas je prijazen vodič s svojo duhovitostjo kar zabaval. Z nami je bil Pavel Goja iz Krkavč, ki nas je pogosto presenečal s svojimi plemenitimi in iznajdljivimi besedami, ki razodevajo njegovo bogato dušo. S kar materinskimi čustvi nam je stregel z dobrotami iz Istre, ki jih je pripeljal s seboj. Z njim sva izmenoma skrbela za veselo vzdušje v avtobusu. Tako smo se kljub dežju počutili lepo. Pavel Goja je kot sprevodnik avtobusov obšel po dolgem in po čez vsvo Slovenijo in pozna zelo veliko ljudi. Zanimiva je zgodba, kako je spoznal domačina iz Starega trga pri Ložu, ki ga je poprosil, da nam je bil na razpolago kot vodič. Da

bi bil čim bližje ženi, ki je bila v bolnišnici v Istri, je prišel v Krkavče in hotel prespati kar v avtu na njihovem dvorišču ali na vrtu. Povabil ga je v hišo in ta je ostal pri njih ves teden in pomagal obirati oljke. Obenem je obiskoval ženo v bolnišnici.

Naš vodič nas je peljal v vas Babno polje, kjer smo se v kmečkem turizmu krepko okrepčali. Ogleдали smo si cerkev, posvečeno sv.

Miklavžu, o kateri smo zvedeli, da je najbolj topla ali daje občutke toplote. Povedal je tudi, da naredijo vaščani v tej cerkvi velike jaslvice. V marsikom od nas se je porodila želja, da bi jih šli pogledat v božičnem času. Iz Babnega polja smo se podali v vas Viševke, kjer je cerkev s pozlačenim oltarjem v čast Marijinemu kronanju v nebesih. Od tam smo se odpeljali v vas pod Križno goro,

kjer je zelo stara cerkev, posvečena sv. Ani. V tej vasi se začne pot vzpenjati na Križno goro. Ob kolovozni poti je 14 postaj križevega pota. Kapelice so postavile posamezne vasi. Na eni kapelici je napis, da so jo postavili verniki iz vasi Viševke. Na nekaterih kapelcih pa je bilo zabeleženih več vasi, verjetno so se manjši kraji združili in si razdelili stroške. Ko je dež ponehal, smo lahko

opravili sedem postaj križevega pota; z molitvijo, s petjem in prošnjami smo sodelovali vsi navzoči. Prav je, da vsak udeleženec izreče svoje misli in prošnje. Vse so bile zanimive in globoke in so nam bile v razmislek.

Domov grede smo se ustavili v vasi Grahovo. Bila je ravno sv. maša. Počakali smo, da je končala. Tamkajšnji g. župnik Metod Lampe nam je razložil, da je bila prejšnja cerkev požgana med drugo svetovno vojno. Če sem prav razumela, je zgorelo tudi nad 20 domačinov. Nova, lepa, svetla cerkev je posvečena Brazmadžnemu srcu Marijinemu. Vredno si jo je ogledati. Dokler ni bilo dovoljenja za zidavo nove cerkve, je bila služba božja v župnišču, ki so ga zaslonu preuredili, da je bilo več prostora. V tistih hudih časih je bil tam za dušnega pastirja pisatelj Janez Jenko. Po ogledu cerkve smo šli v župnišče, kjer smo bili deležni pogostitve prijaznega gospoda župnika, ki zdaj opravlja dušnopastirsko službo in je z velikim trudom in vztrajnostjo dosegel, da zdaj stoji tam nova, čudovito lepa cerkev.

Domov smo se vrnili zadovoljni, veseli in Bogu hvaležni za vse.

s. M. Angelina Šterbenc

Glasbena šola Tolmin / Pihalni kvintet študentov

Radovednost za nove zvočne poljane

V Glasbeni šoli Tolmin so v ponedeljek, 1. oktobra, gostili Pihalni kvintet študentov ljubljanske Akademije za glasbo. Glasbeniki, Jelena Pešič (flavta), Eva Tušar-Suhadolc (oboja), Sabina Magajne (rog), Borut Turk (klarinet) in Milan Nikolić (fagot), so nastopili v nizu Mladi GM oder, ki ga že sedemnajsto sezono pripravlja Glasbena mladina Slovenije.

Mladi pihalci so si zamislili bolj moderno uglasen koncert, če izzamemo uvodni kvintet v Es-duru, op. 67, št. 3 Mozartovega sodobnika Franza Danzija. Skladba je imenitna za ogrevanje glasbil, zahteva pa tudi precejšnjo mero ritmične discipline. Minila je v tem duhu, lahko in simpatično.

Šele nadaljevanje koncerta je prineslo pričakovano mladostno intenzivnost in željo po raziskovanju meja. Nenad Firšt in Primož Ramovš sta zasedla okope modernizma, kjer se zvok koplje v jezeru ostrih intervalov, ali kot je slikovito pripomnil poslušalec: "Visoko zveneče sekunde so kot mrčes, nizke pa kot aviacija bombnikov." In res je nekaj v tem. Zvočni eksperimenti zagrehtih modernistov pogosto posegajo po učinkih, ki so čista preslikava histerične, odtujene sodobne družbe, obremenjene s hitrostjo, hitrimi potešitvami in povrstnostjo. Toda znotraj te sporočilnosti, hladnega verizma, je med najboljšimi umetninami tudi di kanček poetičnega, nežnega.

Slednje je zagotovo uspelo združiti Gyorgyju Ligetiju (Šest bagatel), ki je sodobna izrazna sredstva uporabil na ušesu ljubek način; nenavadnosti in ekskluzivnosti kompozicije je znal nadgradi

čiti s prostodušnimi, vsečnimi pasusi, kjer človek doživi tako melodijo kot enostaven ritmičen vzorec, obrednost in svobodo muziciranja. Tudi Uroš Krek (Episodi concertanti), ki smo ga slišali pred to čudovito skladbo, je soočil pravo mero ekstremnih modernističnih prijemov s prijazno "klasiko" ter tako ustvaril skladbo, ki jo je užitek podoživeti. Sploh, če jo izvajajo tako mladi glasbeniki, kjer sta še živo prisotni dve najpomembnejši učinkovini: iskrena predanost muziciranju in radovednost, s katero raziskujejo nove zvočne poljane. Glede tega so lahko vzor mnogim starejšim (profesionalno navešanim) kolegom.

Jože Štucin

Tiskovno sporočilo

Obveznice KB1909 na Ljubljanski borzi

Desetega oktobra je bil prvi dan trgovanja obveznic KB1909 Finančne delniške družbe z oznako KBG1 na slovenskem organiziranem trgu vrednostnih papirjev. Goriška finančna družba KB1909 je 10. avgusta letos vložila zahtevo za izdajo odločbe o potrditvi prospekta za trgovanje obveznic - KBG1 v organiziranem trgu, in

camu družbe, 4. oktobra pa je uprava Ljubljanske Borze sprejela odločbo, da se na prosti trg sprejmejo obveznice KBG1. Trgovanje z njimi se je začelo 10. oktobra 2007. Obveznice KB1909 Finančne delniške družbe so s tem postale prvi finančni instrumenti kakega tujega izdajatelja na Ljubljanski Borzi. Obrestna mera obveznic je spremenljiva in znaša šest-

Uvrstitev obveznic KB1909 Finančne delniške družbe na Ljubljanski Borzi je zgodovinski dogodek tudi zato, ker gre za prvi javno kotirani vrednostni papir nekega zamejskega gospodarskega subjekta in prvi tovrstni podvig neke družbe iz celotnega goriškega prostora v Italiji. S tem se holding KB1909 skupaj s svojimi 29 odvisnimi družbami še izraziteje uveljavlja v širšem gospodarskem prostoru severne Italije in JV Evrope. KB1909 Societa' Finanziaria per Azioni - Finančna delniška družba - je finančni holding, ki predstavlja krovno družbo Skupine KB1909. Skupino KB1909 poleg matične družbe sestavlja

sicer 10.000 obveznic po nominalni vrednosti 1.000 evrov, v skupnem nominalnem znesku 10.000.000 evrov. Dober mesec dni kasneje je Svet Agencije za trg vrednostnih papirjev (ATVP) odobril Prospekt za organizirano trgovanje z obvezni-

mesečni EURIBOR + 125 bazičnih točk; pribitek na šestmesečni EURIBOR pa je nespremenljiv. Goriški holding KB1909 zdaj že napoveduje naslednji korak, kotacijo prednostnih delnic, ki se bo predvidoma zgodil septembra leta 2008.

še 29 odvisnih in povezanih družb. Poslovanje družbe in Skupine KB1909 je osredotočeno predvsem na območje Furlanije Julijske krajine in Republike Slovenije ter na trgih srednje in jugovzhodne Evro-

za arheologijo pri ZRC SAZU. Željko Cimprich je poudaril, da je veliko sledov na Kobariškem pustila predvsem italijanska vojska. Na tem območju se je v času prve svetovne vojne utrjevala kar 29 mesecev. Zdravko Likar, predsednik uprave Fundacije Poti miru v Posočju, je pojasnil, da ni le soška fronta tista, ki jih zanima, ampak so, v okviru projekta, opravili to delo tudi zato, da bi z geomorfološkega vidika pokazali, kakšna je bila ta dolina pred zaraščanjem. Z višine želijo posneti še odseke Poti miru od Rombona čez bovško polje do planine Zaprikraj, od Rdečega roba prek planin Sleme in Pretovč do Mrzlega vrha in od tolminske kotline do položajev na Mengorah. Po mnenju poznavalcev je projekt močno podprl tukajšnja turistična prizadevanja in tudi s tega vidika, kar kliče po nadaljevanju Poti miru čez Italijo, Avstrijo itd., ob tem pa po podpori vseh občin in držav ob njej.

MM

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Stiki med okvirji?

Kdaj smo zadnjič družinskemu članu, prijatelju iskreno rekli: "Kako ti gre? Kaj ti življenje daje v tem trenutku, kaj te veseli in česa te je strah?" Kdaj smo se zadnjič, vsaj za nekaj časa, otresli vseh besed, ki nas silijo le v dimenzijo zunanje sfere, vsega tega, kar je izven nas? Koliko lažje nam je govoriti v nedogled vedno o vsem javnem, o italijanski politiki, o športnih dosežkih, o društveni dejavnosti, delovnih nalogah, predmetih in hrani, koliko težje pa se spustimo na oseben, zares medčloveški stik in se bogatimo preko spoznanja nečesa več o osebi, ki stoji pred nami in istočasno tudi nečesa več o nas samih! Strah nas je bližine, nismo je vajeni, dogodki, otipljive zadeve imajo vedno prednost pred široko, v mnogočem neraziskano planjavo človekove notranjosti in njegovega doživljanja sveta.

Pričinjamo se zares pogovarjati le, ko dospemo do neke točke, kjer vsi dogodki, in vse, kar spada v "zunanji svet", zadobi neko drugačno vrednost. Mogoče bolezen, mogoče ločitev od nekoga ali nečesa, mogoče le dozorelost nekega spoznanja v času. Takrat uvidimo, kako je zunanji svet okvir, prava slika pa je to, kar se v tem okvirju dogaja. In vendar smo vedno koncentrirani na poliranje tega okvirja, da bi bil čim bolj bleščeč, naj se zdi čim novejši in čim trdnjši, bog ne daj, da bi se kaj na njem odluščilo. In potem pri-

de trenutek, ko se vprašaš, zakaj so naši medčloveški stiki večkrat stiki med okvirji, ne pogledamo, s kakšnimi barvami je poslikana vsebina, kaj nam lahko sporoča, ne zavedamo se, da ima ta dar, da se njene barve vedno spreminjajo.

Kdaj smo se zares zanimali, kaj življenje v tem danem trenutku sporoča našim otrokom, staršem, sestram, bratom in prijateljem? Vprašajmo se: ali nas je res zanimalo, kaj se jim dogaja, o čem razmišljajo, kaj

jih bogati, česa jih je strah in katera ostaja njihova še vedno neuslišana želja? In če smo se jim znali za las približati, ali smo jim tudi zares prisluhnili ali pa smo še naprej razlagali o sebi, o dogodkih, Barcolanah in volitvah ter o vsem tem, kar se vrti okrog nas? Ali smo res prisluhnili njihovim gestam, mogoče trenutku

molka ravno v določenem hipu, ali smo si vzeli tistih deset minut časa zanje v čisto navadnem vsakdanu, ko hitimo v službo in iz nje, ko nam doma vedno ostaja še kako opravilo in je v službi vedno še nekaj, kar mora biti postorjeno? Kolikokrat smo preložili medčloveške stike, kolikokrat smo si rekli: "saj jo pokličem, ko bom malo bolj prosta, ko ne bo tega termina, ko bo seja mimo, ko se znebim tega prehlada," in kolikokrat smo se instinktivno zavedeli, da si sistematično prikrajšamo nekaj, kar je veliko pomembnejše kot vse ostalo?

Prejeli smo

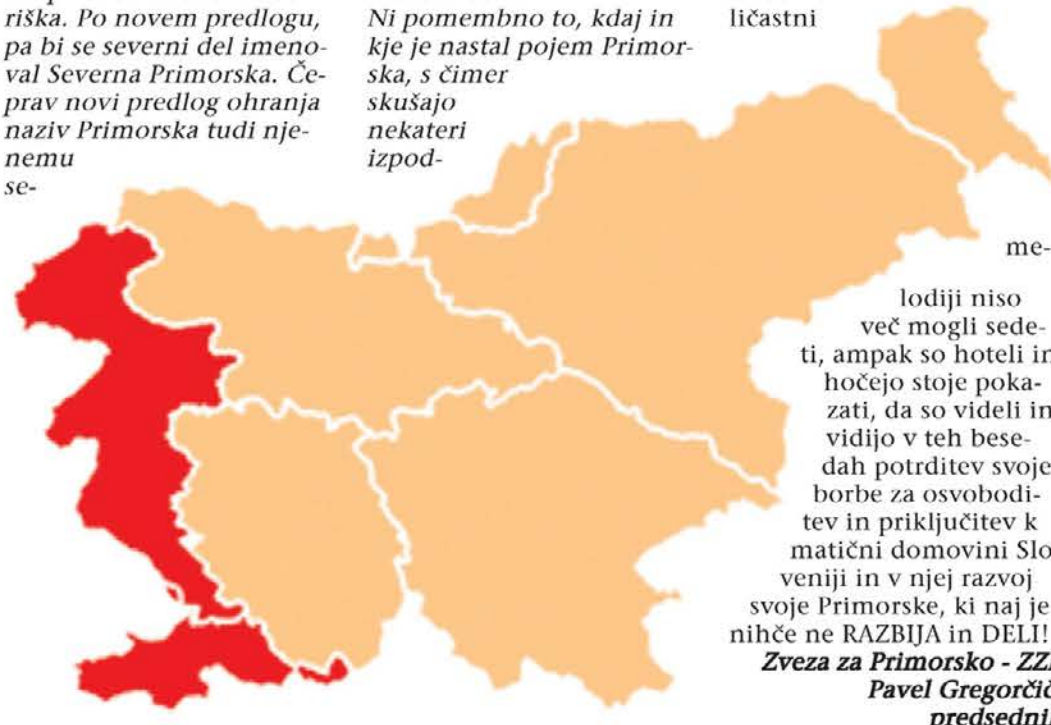
Primorska mora ostati Primorska!

Še nikoli niso praznovanja obletnic Primorcev v zvezi z osvoboditvijo izpod tuje nadvlade in priključitvijo k matični domovini tako odmevala kot letošnja praznovanja 80-letnice tigrovskega odpora in 60-letnice priključitve. Zdi se, da je letos to dragoceno zgodovinsko izročilo, ki tako svojevrstno povezuje Primorce in ohranja ta del Slovenije kot Primorsko, spoznala in tudi razumela vsa Slovenija. Kot ironija temu spoznanju pa se v zadnjem času srečujemo s poskusi, da se obide poimenovanje zahodnega dela Slovenije, ki zgodovinsko obsega območje od izvira Soče do Notranjske in morja, z nazivom Primorska. Zlasti je to aktualno v zvezi z uvajanjem pokrajn, kjer je bila najprej Primorska razdeljena tako, da je ostal naziv Primorska samo njemu južnemu delu, severni del pa bi se imenoval Goriška. Po novem predlogu, pa bi se severni del imenoval Severna Primorska. Čeprav novi predlog ohranja naziv Primorska tudi njemu se-

vernemu delu, pa tudi taka delitev in poimenovanje nista sprejemljivi, saj nimata osnove v sedanjem zgodovinskem in geografskem pojmovanju Primorske. Primorska je lahko le enotna, kot jo tudi pojmujejo njeni prebivalci, ali pa je NI! Svoje stališče o tem je Zveza za Primorsko že večkrat izrazila, ponovno pa ga je potrdil tudi naš zadnji kongres v Vipavi. Nič ne more in ni izničilo pojma Primorska in njene sedanje teritorialnega obsega, ki povsem odločno in nesporno živi v ljudeh tega območja. Kdor trdi nasprotno, ni sposoben ali noče videti njene celovite sedanosti in razvojnih možnosti prihodnosti, ker je obremenjen z lokalizmi vseh vrst. Stališče o notni Primorski seveda ne jemlje upravičenosti do poimenovanja njenih delov z zgodovinskimi ali geografskimi imeni, ki so obstajali ali še obstajajo v njeni bogati raznolikosti. Ni pomembno to, kdaj in kje je nastal pojem Primorska, s čimer skušajo nekateri izpod-

bijati poimenovanje Primorske. Pomembno je le, kaj ta pojem pomeni generacijam zadnjih sto let in predvsem današnjim Primorcem. V tem času pa se je zgodilo toliko dogodkov, usodnih za življenje ljudi na področju Primorske, zlasti njena dokončna pripadnost matični domovini Sloveniji, da odtehta vse drugo. Od tod živijo v nas Primorci določeni pojmi, ki so povezani s tako Primorsko, kot jo pojmujejo in živimo Primorci: prodaja Primorske Italiji za njen prestop na stran tantskih sil v prvi svetovni vojni in nato 25 let fašističnega zatiranja Primorcev, vse ljudska vstaja Primorcev leta 1943, priključitev Primorske k Jugoslaviji in Sloveniji ter Svetek-Simoničeva pesem Vstajenje Primorske, ki vse to dogajanje združuje in so jo Primorci spontano sprejeli za svojo himno! Tako da ob besedah:

Vstala Primorska si v novo življenje, z dvignjeno glavo korakaj v nov čas!
V borbah, ponižanju, zmagah, trpljenju našla si končno svoj pravi obraz!
in ob veličastni

ludiji niso več mogli sedeti, ampak so hoteli in hočejo stoje pokazati, da so videli in vidijo v teh besedah potrditev svoje borbe za osvoboditev in priključitev k matični domovini Sloveniji in v njej razvoj svoje Primorske, ki naj je nihče ne RAZBIJA in DELI!

Zveza za Primorsko - ZPP
Pavel Gregorčič
predsednik

Kobariški muzej in Fundacija Pot miru Soča splaknila tujo fronto iz svojih gora

Fundacija Poti miru s sedežem v Kobaridu je odprla stalni razstavi Pot miru in Odkrivanje skrivnosti Kobariške. Na ogled sta v prostorih Fundacije. Po eni strani gre za klasično fotografijo, druga pa odseva ogledovitve laserskega snemanja površja pokrajine. Prvo so uradno odprli konec junija. Povezuje kulturno dediščino soške fronte in razne znamenitosti od Loga pod Mangartom do vzpetine Mengore pri Mostu na Soči. Kot znano, je posvečena velikim človeškim žrtvam prve svetovne vojne. Avtorica vseh fotografij je akademska slikarka Metka Sok Razpet.

S tehniko lidarskega skeniranja, s katero so posneli zemeljsko površje od Drežnice do Robiča, se je predstavil dr.

Krištof Oštir, z Inštituta za antropološke in prostorske študije pri ZRC SAZU. Ta tehnika omogoča najnatančnejše prostorske podatke. V Sloveniji jo uporabljajo kakih pet let. Lasersko snemanje deloma prodre skozi vegetacijo, zato z njim neposredno odkrivajo tudi številne spremembe naravnega okolja v preteklosti, zraven tega pa tudi arheološka najdišča, med drugim ostanke iz prve svetovne vojne. S sodelovanjem podjetja Flycom so snemanje opravili spomladi, ko vegetacija še ni bila bujna. Pri tem so opravili še zapleteno obdelavo podatkov. Na razstavi je mogoče primerjati izptičje perspektive posnete fotografije in rezultate lidarskega opazovanja. Pojasnil jih je dr. Slavko Ciglencički z Inštituta

Razsodba o škofu G. Rožmanu pomembno dejanje pri normalizaciji odnosov v slovenski družbi

Po javnomnenjskih raziskavah vodi Alojz Peterle

Iz politične kronike v Sloveniji v prejšnjih dneh navajamo dva dogodka, ki bosta zagotovo zelo pomembna za

spari. Izida kampanje za izvolitev novega predsednika države torej ni mogoče zanesljivo napovedati, tako kot je bilo to mogoče na prejšnjih volitvah, ko je javnost že vnaprej vedela, da bosta za državne glavarje izvoljena Milan Kučan oz. dr. Janez Drnovšek. Slovenski škofje so vse vernike in "plemenito misleče ljudi" pozvali, naj se udeležijo volitev. Cerkevni dostojanstveniki so v pozivu zapisali, "naj ljudje trezno premislijo, komu

procesu v Ljubljani leta 1946, bo ponovno odločalo Okrožno sodišče v Ljubljani. Razveljavitev sodbe je v dveh izjavah javnosti obširno komentiral in ocenil ljubljanski nadškof in metropolit msgr. Alojz Uran. Ko je prejel razsodbo Vrhovnega sodišča, je dejal, "da ta pomeni razbremenitev ljubljanske nadškofije in Cerkev na Slovenskem po dolgi ideološki vojni, ki je na pobudo komunističnih ideologov in zgodovinarjev trajala vse od leta 1945 naprej. Razsodba končno omogoča korektno razjasnitev odnosa, ki ga je imel škof Rožman do okupacijskih oblasti. Vrhovno sodišče je s svojo razsodbo opozorilo tudi na številne pravne pomanjkljivosti v sojenju škofu Rožmanu, saj je šlo za totalitarno vojaško sodišče, ki je služilo interesom tedanje komunistične oblasti v želji uničiti Cerkev." V drugi izjavi pa nadškof in metropolit msgr. Alojz Uran poudarja tudi, "da razsodba, ki razveljavlja sodbo montiranega političnega sodnega procesa in vrača zadevo Okrožnemu sodišču v Ljubljani v novo sojenje, končno omogoča na-

tančno razjasnitev vloge, ki jo je škof Rožman imel v težkem in zapletenem času druge svetovne vojne."

Zgodovinarja dr. Tamara Grieser-Pečar z Dunaja in France M. Dolinar, ki se s primerom škofa Rožmana znanstveno ukvarjata že več let, sta razsodbo Vrhovnega sodišča ocenila tudi z izjavo, "da škof Rožman ni prisegel okupatorju, kot se zmotno navaja, in da je bil pravzaprav tudi sam njegova žrtev."

Trditve in spori o tem, ali je bil nekdanji ban dr. Marko Natlačen izdajalec ali pa pokončen Slovenec in domoljub

V Sloveniji je vzbudila burne in polemične odmeve napoved, da pripravljajo v Mančah pri Vipavi odkritje spomenika nekdanjemu banu dravške banovine dr. Marku Natlačenu. Slovesnost je pripravil Mirko Kovač iz Lokavca, ki zatrjuje, da je bil ban dober človek, zaveden Slovenec, vendar pa tudi odločen protikomunist. Protestirali pa so Združenje borcev za vrednote NOB občin Vipava in Ajdovščina, društvo TIGR Primorske in druge borčevske organizacije. Spori so zavzeli tak obseg in ostrino, da je vipavski župan Ivan Princes prireditev oz. slovesnost v Mančah, rojstnem kraju bana dr. Marka Natlačen, odpovedal.

Vlada je zavrnila navedbe novinarske peticije zoper politične pritiske in cenzuro in za-

trjuje, da medijska svoboda v Sloveniji ni kršena. Na neodvisnost javnih občil naj bi kazalo tudi to, da slednja vlado predstavljajo pretežno negativno. Vlada se v svojem zankanju novinarske peticije sklicuje tudi na ocene mednarodnih organizacij o medijski svobodi v Sloveniji in na domače analize tega področja.

Marijan Drobež

Danilo Türk

državo, njen razvoj in tudi za utrjevanje demokracije v naši družbi. Mislimo na volitve predsednika Slovenije, ki bodo v nedeljo, 21. oktobra, in na razsodbo Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, ki je na zahtevo ljubljanskega nadškofa in metropolita Alojza Urana odločilo, da se pravno močna sodba obsojenih, dr. Gregorija Rožmana in medvojne ministra v begunski kraljevi vladi v Londonu Mihe Kreka, razveljavi.

Po oceni vseh anket oz. javnomnenjskih raziskav novi državni poglavar prihodnje nedelje ne bo izvoljen, zato bo potreben drugi volilni krog. V nedeljo, 21. oktobra, naj bi bil zagotovo izvoljen kandidat Alojz Peterle, vstop v drugi krog volitev in s tem v neposreden spopad za predsednika države pa naj bi si zagotovila dr. Danilo Türk ali pa Mitja Gaspari. Največ je napovedi, da bo zmagovalc soočanja dveh kandidatov Alojz Peterle, ki bi tako nasledil sedanjega predsednika Slovenije dr. Janeza Drnovška. Obstajajo pa tudi mnenja, da bi Alojz Peterle, ki je v predvolilno kampanjo vložil največ časa, naporov in prepričevanj volilcev, utegnil premagati, sicer z majhno večino glasov njegov protikandidat, pa naj bi bil to Danilo Türk ali pa Mitja Ga-

Mitja Gaspari

bodo dali svoj glas, da bi na najvidnejše mesto v državi postavili osebo, ki bo bistveno vplivala na razvoj naše mlade države in na uveljavljanje njenih temeljnih vrednot. Volitve so državljanska in še posebej krščanska dolžnost. Nam ne more biti vseeno, kakšno bo v prihodnje stanje v Sloveniji." Z razsodbo Vrhovnega sodišča, ki je razveljavilo sodbo obsojenega ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana in ministra v medvojni jugoslovanski vladi dr. Mihe Kreka, oba obtoženca veljata za nedolžna. O zadevi obeh osebnosti, ki sta bili obsojeni na skupinskem sodnem

Alojz Peterle

obisku je 36 otrok, ki so razdeljeni v prvih pet razredov. V prizidku je dobil prostore otroški vrtec, ki je novost v Vrhpolju; vanj je vpisanih 13 otrok. V njem so umestili še šolsko telovadnico, kuhinjo in jedilnico za učence in šolsko osebje.

Obnova in dograditev šole sta stali poldrugi milijon evrov. Sredstva sta prispevala občina Vipava ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Govorniki ob odprtju so bili minister za šolstvo in šport dr. Milan Zver, župan vipavske občine Ivan Princes ter poslanka SDS v državnem zboru, domačinka Eva Irgl. Osnovnošolsko izobraževanje v Vrhpolju ima dolgo in pestro tradicijo. Dvorazredno šolo so v tej zgornjevipavski vasi ustanovili že leta 1901. Prostore za pouk so najeli v hiši Franca Kobala. Vaški veljaki pa so leto pozneje sestavili odbor za gradnjo nove šole. 24.000 goldinarjev sta prispevala domača občina Vrhpolje in

deželni zbor. Novo šolsko poslopje so slovesno odprli 25. septembra leta 1903. V šolo se je vselil učitelj Franc Punčuh, ki je bil obenem vodja posojilnice v Vipavi. Šola se je po dogodku v obdobju fašizma vpisala v primorsko in slovensko zgodovino. V šoli je poučeval tudi italijanski učitelj z imenom Sottosanti, ki je bil zagrižen fašist. Otrokom je pljuval v usta, če so govorili slovensko. Zaradi pritožb staršev otrok ga je oblast odpoklicala, na njegovo mesto pa so namestili brata. Pripadniki protifašistične in narodnoobrambene organizacije TIGR so ga 3. oktobra leta 1930 ustrelili na šolskem pragu. Italijani so aretirali vrhpoljskega župnika in starše, ki so se pritožili čez učitelja. Kasneje je prišel v šolo učitelj Simonitti, ki je bil po rodu Furlan in je z domačimi govoril slovensko. Na pročelju šolske zgradbe v Vrhpolju je vzidan relief Srca Jezusovega, kar je velika redkost v Sloveniji.

M.

Kratke

Uspešno poslovanje družbe Iskra Autel v Gorici

Industrija Iskra avtoelektrika v Šempetru pri Gorici ima svojo gospodarsko družbo tudi v Gorici z imenom Iskra Autel. Njeno poslovanje je zelo uspešno. V petnajstih letih obstoja je za petnajstkrat povečala prodajo izdelkov iz matične industrije v Šempetru, kupci pa so iz vse Italije. Lani je npr. družba v Gorici prodala 83.000 zaganjalnikov, 93.000 alternatorjev in 168.000 motorjev. Vrednost prodaje je znašala 22,3 milijona evrov, rezultati poslovanja pa občutno presega predvidevanja v strateških načrtih bodisi industrije Iskra avtoelektrika kot tudi njene gospodarske družbe v Gorici.

Italija je zasičena z izdelki s področja avtoelektrike za najrazličnejša vozila, zaradi česar so uspehi poslovanja omenjene družbe še toliko pomembnejši. V njej je 12 zaposlenih.

Kako naj potrošniki kljubujejo višanju cen

Minister za gospodarstvo Andrej Vizjak se je javno odzval na naraščanje inflacije in višanje cen v Sloveniji, posebej osnovnih živil.

Opozarja, "da so podražitve hrane priložnost, da se zamislijo tudi čedalje bolj razvijeni porabniki. Ko odprejo kakšno trgovino, je tam velika gneča, zato bi verjetno za vse veljalo opozorilo: kupujemo zgolj to, kar potrebujemo, pri osnovnih živilih pa le toliko, kolikor porabimo, da ne bi več toliko hrane končalo v smeteh. Naj nam ne bo odveč kdaj pojesti tudi dan starega kruha ali katerega drugega živila, saj ni nič slabše kot povsem sveže, le prevzetni smo." Nasvete potrošnikom, kako naj se obnašajo in kupujejo v obdobju inflacije oz. višanja cen, pogosto daje tudi finančni minister dr. Andrej Bajuk. Odmevi na priporočila obeh ministrov so različni, tudi kritični. Javnost namreč pričakuje, da se bosta s svojo politiko in dejavnostjo tudi sama predvsem posvetila zniževanju inflacije, ki je v Sloveniji občutno višja kot pa v drugih državah na območju EU.

Minister Andrej Vizjak

Gibanja in razmerja med pokojninami v Sloveniji

V Sloveniji pokojnine sicer usklajujejo s plačili, vendar so kljub temu pokojnine v povprečju nizke. Skoraj 39% jih je nižjih od 400 evrov mesečno. V nadaljnji skupini, ki vključuje 44% upravičencev pokojnine, dosegajo do 700 evrov. Trenutno je v državi nad 519 tisoč upokojevcem, pri čemer najnižja pokojnina znaša do 100 evrov, najvišja pa nad 1.800 evrov na mesec.

Predsednica Zveze društev upokojevcem Slovenije dr. Mateja Kožuh-Novak je predsednika vlade Janeza Janšo in finančnega ministra dr. Andreja Bajuka pozvala, naj sprejmeta oz. spodbudita ukrepe zoper podražitve živil in drugih življenjskih potrebščin, ki realno znižujejo vrednost pokojnin.

Za gradnjo odseka od Razdrtega do Podnanosa tudi posojilo dežele FJK

Dela pri gradnji hitre ceste čez Rebernice, to je na odseku od Razdrtega do Podnanosa, potekajo skladno z roki in po načrtih. Gre za eno med tehnično najbolj zahtevnimi in ozemeljsko težavnimi trasami, ki se glede gradnje in vrednosti naložbe lahko primerja z odsekom avtoceste čez Trojane. Na omenjenem odseku od Razdrtega do Podnanosa, dolgem okoli 9 kilometrov, bo zgrajenih osem viaduktov, dva predora, dva pokrita vkopa in 2077 metrov pilotnih sten. Gradnjo otežuje plazenje terena, ki ga spremljajo oz. nadzorujejo tudi s satelitom.

Pri gradnji sodelujeta tudi italijanski specializirani podjetji Vidoni in Oberlosler. Zgraditev hitre ceste čez Rebernice bo stala okoli 201,4 milijona evrov. Od te vsote je 47,7 milijona evrov v obliki brezobrestnega posojila zagotovila dežela Furlanija Julijska krajina. Z odsekom hitre ceste Razdrto-Podnanos bo zgrajena celotna trasa moderne ceste čez Vipavsko dolino in do Vrtojbe, kjer se bo povezala z italijanskim omrežjem. To naj bi se zgodilo najpozneje v mesecu juniju prihodnje leto.

Zveza svobodnih sindikatov napoveduje za 17. november velike delavske demonstracije

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, ki je po številu članov (okoli 500.000) največja sindikalna organizacija v državi, se je odzvala na višanje inflacije in dviganje cen, kar ogroža realno vrednost delavskih plač. Zahteva povišanje plač tudi zaradi tega, ker sedanje ne ustrezajo stopnji storilnosti oz. produktivnosti gospodarstva. Upravni odbor Gospodarske zbornice Slovenije, ki predstavlja delodajalce, je omenjeno zahtevo zavrnil, češ da so bile plače za letošnje leto že določene, o plačah za leto 2008 in 2009 pa se je mogoče še pogajati. Predsednik omenjene Zveze sindikatov Slovenije Dušan Semolič je dejal, "da gre pri problemu plač za klasičen spopad med delom in kapitalom. Če delodajalci plač ne bodo povečali oz. če sindikati ne bodo mogli uveljaviti svojih zahtev, bodo v Ljubljani 17. novembra velike delavske demonstracije. Če tudi slednje ne bi uspele, pa bo sredi januarja leta 2008 v Sloveniji splošna generalna stavka." Največja sindikalna organizacija v Sloveniji je levčarsko usmerjena in naj bi jo pri njenem delovanju najbolj navdihovala stranka Socialnih demokratov Boruta Pahorja. Zaradi tega mnogi menijo, da bi bil namen napovedanih delavskih demonstracij in splošne generalne stavke tudi pritisk na sedanjo vlado in poskus njene oslavitve.

Stavbo so zgradili že leta 1903

Podružnična šola v Vrhpolju obnovljena

V Vrhpolju, znani vasi v Zgornji Vipavski dolini, so slovesno zaznamovali nov velik dogodek.

Zaključili so namreč obnovo zgradbe podružnične osnovne šole in zgraditev prizidka ob njej. V tem šolskem letu jo

Koper - Trst

Sodelovanje med pristaniščema

V koprskem pristanišču je bilo 8. oktobra spoznavno srečanje med predsednikom tržaške pristaniške uprave Claudiom Boniciolliem in predsednikom uprave Luke Koper Robertom Časarjem. Pred sestankom sta v izjavi za javnost povedala, da bosta govorila o varstvu plovbe in morja, pridobivanju sredstev iz EU in morebitnem sodelovanju na različnih področjih. Spregovorila sta tudi o železnici, saj so po Časarjevih besedah vse luke odvisne od dobre povezave z notranjostjo, koprška in tržaška pa še posebej. Na novinarsko vprašanje, kako resno je vzel namige predsednika italijanske vlade Romana Prodiya, da bi morala tri prista-

celotni EU in še širše pristaniški izhod na morje proti Sredozemlju, "ki ga lahko predstavljajo le luke Ravenna, Benetk, Trsta in Kopra" in - kot je dodal - kmalu morda tudi hrvaške Reke. S tem bi po njegovih besedah lahko končno ponudili alternativo lukam severne Evrope. Transportna in pristaniška Evropa po njegovih besedah z zanimanjem gleda na srečanje med Luko Koper in tržaškim pristaniščem. Na novinarsko vprašanje, če morda razmišlja o kapitalski povezavi oz. možnosti, da bi Italija v prihodnosti odkupila od države delež v Luki Koper, je Boniciolli odgovoril, da je pravni položaj italijanskih pristanišč drugačen kot v koprskem

lahko delno spremenili bilanco med izredno močnimi lukami v severni Evropi", je menil Boniciolli.

Na vprašanje, ali ne meni, da gre projekt železniške povezave med koprskim in tržaškim pristaniščem prepočasni, je Boniciolli odgovoril, da se verjetno tako Časar kot on sam ne moreta ne pritoževati nad počasnostjo, s katero poteka projekt petega koridorja in ostalih vej, ki se bodo spuščale do morja. Boniciolli upa, da se bo zadeva pospešila, saj je to v interesu tako Slovenije in Italije kot tržaškega in koprškega pristanišča. Železniška povezava je izredno pomembna in si brez nje ni mogoče zamisliti uspešnega pristanišča, je še pojasnil in dodal, da "to razumeta tako koprsko kot tržaško pristanišče".

"Naši razvojni projekti so v veliki meri vezani na razvoj železniške povezave", je pojasnil Boniciolli. Dogovor o metodah sodelovanja po njegovih besedah ni odvisen le od pristanišč, temveč tudi od obeh držav in EU.

nišča, Koper, Reka in Trst, bolje ali več sodelovati, je Boniciolli odgovoril, da je do tega srečanja prišlo ravno zaradi predhodnega srečanja Prodiya in Janše v Ljubljani. Povedal je, da prav s tem sestankom začnejo vzajemno poglobljati medsebojno poznavanje z namenom, da bi bolje služili interesom Italije in Slovenije.

"Prav tako morata obe pristanišči služiti interesom EU, katere del smo," je še dejal. Po njegovih besedah je glavni namen ponuditi

pristanišču.

Vodstvo tržaškega pristanišča po njegovih besedah ni operacijsko podjetje, ampak sklad za načrtovanje, nadzor in promocijo pristaniške dejavnosti. "Kar neposredno izvajajo pristaniški delavci," je pojasnil. Povedal je, da ne ve, kaj bo storila slovenska vlada glede koprškega pristanišča, dejstvo pa je, da tržaško pristanišče želi sodelovati s koprskim pristaniščem iz prej naštetih razlogov. "Samo s sodelovanjem in z združitvijo naših moči bomo

Glede varnosti je Boniciolli dejal, da imata luki v smislu načela "safety and security" veliko skupnih interesov, in sicer tako glede monitoringa ladijskega prometa v koprskem in tržaškem zalivu kot splošnega nadzora območja in dejavnosti proti onesnaženju morja. Na vprašanje, ali obstaja tudi problem terorizma, je Boniciolli dejal, da je ta problem prisoten v vseh pristaniščih, v interesu obeh pristanišč pa je izmenjava informacij, ki lahko za dva območja obeh pristanišč.

Naraščajoča inflacija

V Sloveniji se zmanjšuje kupna moč evra

V Sloveniji se nadaljuje polemike o tem, kdo je kriv za naraščajočo inflacijo. Finančni minister zatrjuje, da tega ni kriva vladna finančna in monetarna politika, ampak da inflacijo dvigujejo proizvajalci blaga, predvsem veletrgovine, ki imajo monopol na trgu. Slednji take trditve zavračajo. Svoj delež pri zvečanju inflacije naj bi imela tudi komunalna podjetja, ki povečujejo cene vode, odvoza odpadkov in drugih storitev. Po mnenju nekdanjega finančnega ministra Dušana

Mramorja, novega dekana ekonomske fakultete v Ljubljani, bi višanje inflacije lahko zaustavili predvsem z večjo konkurenco na tr-

gih, boljšim nadzorom stroškov in z bolj varčno državo.

Ekonomisti so medtem izračunali, da je vsakih 100 evrov, ki so jih Slovenci zaslužili pred enim letom, po kupni moči sedaj vrednih le še 96 evrov. Inflacija v Sloveniji je že dvakrat preseгла dva odstotka, to je stopnjo, ki jo je določila Evropska centralna banka.

Petnajst let delovanja televizijske postaje Vitel

Poroča in komentira tudi dogodke v Gorici in drugod v zamejstvu

Na območju Dornberka bodo v naslednjih dneh zaznamovali petnajsto obletnico ustanovitve in delovanja tamkajšnje TV postaje Vitel. Nastala je kot sad navdušenja in zanosa pričo osamosvojitve Slovenije, ki je zagotavljala svobodo duha, ustvarjalnosti in demokracijo.

Ustanovitelji so bili trije navdušenci, med njimi sta dva še vedno zelo aktivna. Ivan Saksida je ostal vseh petnajst let odgovorni urednik in glavni pobudnik omenjene televizijske postaje, drugi ustanovitelj pa je bil Ivo Šinigoj, ki je v zadnjem času zaradi nastopanja v programu znan kot "Trudnič". TV Vitel je prvič oddajala 8. avgusta leta 1992, in sicer s terase

domače stanovanjske hiše "Pri Maričnikih" v Zaloščah. Družbene podpore ni bilo, ustanovitelji so bili brez znanja, brez sredstev, brez poznanstev. Sedaj je TV Postaja Vitel na petnajstem mestu med najbolj gledanimi lokalnimi komercialnimi televizijami v Sloveniji. Pred enim letom je prevzela vodenje podjetja mla-

25 stalnih oz. občasnih sodelavcev.

Odgovorni na TV Vitel poudarjajo, da so v vseh petnajstih letih delovanja skrb namenjali tudi poročanju iz Gorice in drugih bližnjih krajev v slovenskem zamejstvu v Italiji. Pripravili so več tematskih in drugih oddaj, portrete slikarjev Andreja Kosiča

in Roberta Fagnola ter filmski zapis z naslovom Bodi ti življenje celo, ki je obravnaval življenje in delo pesnice Ljubke Šorli. TV Vitel redno sodeluje s Kulturnim domom v Gorici in s slovenskimi organizacijami

ter osebnostmi v zamejstvu. Takšno usmeritev bodo v prihodnje še povečali in razširili.

M

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž -
ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriska Mohorjeva -
Predsednik dr. Damjan Paulin

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 16. oktobra, ob 14. uri.

Terpin
import - export S.p.A.

1927-2007

let zvestobe
godina vjernosti
anni di fedeltà
year fidelity

Ob 80. letnici ustanovitve podjetja vljudno vabimo kupce, znance in prijatelje na praznovanje, ki bo v PETEK, 26. OKTOBRA 2007 OD 15.00 DO 20.00 URE NA SEDEŽU PODJETJA V ULICI III. ARMATA 179 V GORICI.

Poskrbljeno bo za pogostitev ob igranju ansambla "NOTRANJCI" in pihalnega orkestra "GORIŠKA BRDA".

Veseli bomo vašega obiska!

PODJETJE TERPIN

34170 GORICA, ULICA III ARMATA. 179 - TEL. 0481 521951 - FAKS 0481 522601 - WWW.TERPIN.IT - INFO@TERPIN.IT

Kako je z igro pod košem v naši domovini? Sončne in senčne plati košarke v Sloveniji

Sprehod po športnih pano-
gah v Sloveniji nadaljujemo
s košarko, enim od nacio-
nalnih športov. Ko govorimo o
igri pod košem v deželi Kranjski,
nas praviloma navdajajo mešani
občutki. Že od nekdaj proizvajajo
Slovenija v razmerju s prebivalst-
vom zelo majhna države neverjet-
no veliko vrhunskih igralcev.
To moramo priznati slovenski
košarkarski šoli, ki jo cenijo in
ji zavidajo po celem svetu, kaj šele
pri nas v tridesetkrat večji in košar-
karsko, po pravici povedano, sk-
romnejši Italiji... V profesionalni
ameriški NBA ligi, najmočnejšem

prvenstvu na svetu, se je zvrstilo
že nič koliko Slovencev in tudi le-
tos bo v njej nastopala slovenska
peterka: Sežanec Primož Brezec,
Boštjan Nachbar, Rašo Nesterovič,
Saša Vujačić in Beno Udrih. Tudi v naj-
bolj kakovostnih evropskih ligah
krojijo naši usodo velikih klubov (Be-
čirovič pri aten-
skem Panathinaikosu in Smodiš pri
moskovskem CSKA
sta bila že evropska

stolček vendarle na boljše; ampak
na medaljo oziroma veliki podvig
zelenih še vedno čakamo... Pri slo-
venskih košarkarjih moti tudi dej-

Rašo Nesterovič

klubska prvaka, tu sta še Lakovič
pri Barceloni, Lorbek v Rimu
itd.). Toda..., če
veš, koliko omenjeni
igralci veljajo in koliko za-
služijo, bi od njih zahteval,
da se izkažejo v naj-
boljši luči, kar so je zmožni.
In tu gre izpostaviti
kronično nedorečenost
slovenske košarkarske re-
prezentance, ki je že pet-
najst let, vse od samostoj-
nosti, pred vsakim ve-
likim mednarodnim tek-
movanjem v napovedih
strah in trepet vseh kon-
kurentov za vrh, nato pa v
resnici pristane navadno
pod pričakovanji. Ugotovitev
je veljala predvsem
za preteklost, saj gre po
prihodu trenerja Aleša Pi-
pana na selektorski

stvo, da zvezde redno zavračajo
vpoklic v državno izbrano vrsto.
Odpovedi padajo izmenično (zla-
sti od NBA ligašev), tako da selek-
cija ni še nikoli doslej nastopila v
res najboljši zasedbi. Včasih so od-
sotnosti upravičene, večkrat pa tu-
di dvomljive narave: na nedav-
nem evropskem prvenstvu v Špa-
niji je npr. francoski zvezdnik
Tony Parker pred tekmo s Slove-
nijo vprašal, kje je Beno Udrih,
njegov soigralac pri teksaški ekipi
San Antonio Spurs, čes da zakaj ga
ni zraven. "Veš, Beno se je odpo-
vedal prvenstvu, da bi to poletje
počival," so mu v zadregi odgovorili
iz slovenske reprezentance.
"Od česa pa se mora odpočiti, ko
pa v NBA v ekipi igram vedno jaz,

on pa sedi na klopi?" je zanimalo
začudenega Parkerja, ki je bil na
EP nosilec svoje državne reprezen-
tance...

Niti slovenski klubi ne preživljajo
ravno srečnih časov. Ljubljanska
Union Olimpija, pojem za slovensko
klubsko košarko, ima sicer še za
to in naslednjo sezono zajamčeno
nastopanje v evroligi, vendar so
časi, ko se je pred desetimi leti tu
uvrstila v veliki finale četverice,
že zelo daleč. Problem vrhunškega
športa v Sloveniji je hudo pomanjkanje
financ in šolski primer tovrstnih težav
je prav Olimpija, ki ima za sabo groteskno
sezono, v kateri so poklicni košarkarji
brez plače eden za drugim zapuščali
Tivoli. Tudi tisti, ki so jih zamenjali,
so po nekaj mesecih (ali že tednih)
pospravili kovčke.

Naslov je tako Zmajem izmaknil Helios iz Domžal, ki je skupaj z nogometnim prvakom poskrbel za senzacionalno sezono za mesto ob Kamniški Bistrici. Tu je še ljubljanski Slovan, ki najbolje dela na mladinskem sektorju, a z vzgojenimi košarkarji mu ne uspe dovolj donosno tržiti. Tri omenjene peterke zastopajo Slovenijo v Jadranski ligi NLB (novi jugoligi), v kateri pa po dosežkih sploh niso prepoznavne. Zelo skromno je tudi državno prvenstvo prve slovenske lige, v katerem merijo moči postave, ki so po kakovosti komaj na ravni druge italijanske lige, jadroligaši pa se jim pridružijo šele v končnici za naslov. Kot smo že poudarili v prispevku o primorskem športu, kljub vsesplošno povprečnemu nivoju ekipe iz Primorske (letos le še Koper in Sežana) s težavo ohranjajo status prvoligaša.

HC

Zgodba iz današnjih dni Utripajoče duše 13.

Milena je pravkar končala poslušati Springsteenovo zgoščenko. Dokler je bila sama doma, je želela poslušati še kaj. Iz stolpiča, ki so ga imeli v dnevni sobi, je vzela Beethovenovo sonato za klavir št. 17, v d-molu, op. 31, št. 2. VIHAR. V tistem trenutku pa je slišala, da v ključavnici vhodnih vrat nekdo obrača ključ. Ni ji niti uspelo vtakniti Beethovenovega Viharja v cd-player. V dnevnici sobi se je prikazal Milenin oče. Ko je Milena slišala očetove korake ob vstopu v hišo, je takoj razumela, da ni povsem dobro razpoložen. Ne da bi se oče zavedel, je položila Beethovenov cd v stolpič. Skupaj z Mileninim očetom je vstopila v sobo neka napetost, ki je Mileni precej agresivno prepovedala, da bi se sproščeno posvečala poslušanju Beethovenove sonate.

Milena je čutila v ozračju, da bo zelo verjetno, namesto Beethoven, morala poslušati ne prav melodičen glas svojega očeta. In res je bilo tako. "Milena, te ni sram?" je začel oče. Milena ni pričakovala, da bo oče z njo tako direkten. Ni ji bilo jasno, kaj se je zgodilo tako hudega, da jo je tako strogo nagovoril.

"Kaj? O čem govoriš?"

"Govorim o tebi in te je lahko sram!" je oče ponovil in čutil, da ji mora še enkrat brezobzirno povedati, kar misli o njej.

"Oprosti, toda, ... zakaj? Kaj se je zgodilo?" Milena je očeta vprašala za pojasnilo. Očeta je to še bolj razburilo, ker se mu je zdelo nemogoče, da bi ne vedela, za kaj gre.

"In si še upaš vprašati, kaj se je zgodilo? Si popolnoma brez pameti. In nikar ne misli, da ti bova dovolila, da boš poleti šla dva meseca v Anglijo! Niti en dan ne boš šla nikamor ... Z nikomer! ... Jasno?" Milenin oče je bil prav razburjen.

In Mileni ni bilo še jasno zakaj. "A se ti zavedaš, kako ravnaš s Pierom?" Očetov očitek, ki ji je sedaj razjasnil, da gre za zadevo s Pierom, se je Mileni zdel popolnoma neumesten in v tem trenutku, potem ko je bilo njuno razmerje že zaključeno, neustrezen. Vsekakor je Milena enostavno ponovila očetu to, o čemer je bila prepričana, da on že ve. Bila je dvesto odstotno gotova, da mu je kaj v zvezi s tem že povedala mati, s katero je govorila pred nedavnim.

"Papa", jaz in Piero sva se pustila." Milena je govorila očetu ravndušno, kot da bi dejstvo, da Piero in ona nista več skupaj, sprejela kot nekaj, kar je bilo samo po sebi umevno, da se bo prej ali slej končalo.

"Sta se pustila? Ne! Ti si ga pustila!!" Milenin oče je izbruhnil vso svojo jezo. Milena ni mogla razumeti zakaj. Vsekakor odgovarjala je dalje, ne da bi očetu pokazala, da jo njegova jeza moti.

"No, prav. Pustila sem ga jaz." Oče ne bi hotel slišati zadnjega Mileninega stavka.

V tistem trenutku je postavil v dvom ne samo sebe kot očeta, temveč tudi vzgojo, ki jo je skupaj z ženo nudil hčerki. Hčerka se mu je sedaj zdelala nič drugega kot hudoben, brezsrčen stvor. Oče je že izgubil upanje, da bi se Milena premislila. Kljub temu pa je čutil, da ji mora še kaj reči kot oče, ki je doživljal popoln poraz z vsemi vredno-

tami vred, ki jih je v vsakdanjem stiku s hčerko skušal, skupaj z ženo, njej posredovati. "Premisli malo, poštenega fanta ... si pustila. Sedaj leži v bolnišnici in zdravniki niti ne vedo, če bo sploh še kdaj lahko hodil!"

Milena se ni čutila krivo, ker je pustila poštenega fanta; seveda sama je dobro vedela, da je bil Piero pošten, njegova poštenost pa ni imela nobene zveze z njeno odločitvijo, da ga bo pustila. Razlogi, zaradi katerih ga je pustila, so bili drugi in so bili konec koncev njena stvar.

Ni imela občutka krivde niti zato, ker se je, prav v tem času, Piero tako hudo ponesrečil. Bilo ji je sicer zelo žal, da se mu je to pripetilo. Da bi se pa za to čutila krivo, ne, niti malo ...

"Oprosti, kaj hočeš reči s tem?" Oče je nadaljeval in se vedno bolj zavedal, da doživlja v teh trenutkih hudo, res hudo razočaranje.

"Zakaj si ga pustila? Ali misliš, da se lahko igramo s človeškimi čustvi, kot se otrok igra z igračami? Se ti ne zdi nesramno?" Mileni so se očetove sodbe in žalitve zdele popolnoma nezasluzene. Imela pa je še nekaj potrpljenja, da bi ga poslušala in da bi mu, kolikor toliko primerno, odgovarjala.

"Ne, ni res ... jaz se nisem niti

Ekstremni švicarski kolesar Armin Kohli Brez nog na kolesu tudi skozi Novo Gorico

Ekstremni švicarski kolesar Armin Kohli, ki se od večine kolesarskih zanesenjakov razlikuje po tem, da ima od nesreče v mladosti amputirani obe nogi in kolesari s pomočjo protez, se je v torek, 9. oktobra, ustavil v Novi Gorici. Na občini se je srečal z županom Mirkom Brulcem in med sprejemom predstavil svoj zadnji podvig, 4800 kilometrov dolgo kolesarjenje od Ženeve do Mrtvega morja v Jordaniji, katerega namen je opozorjanje na problematiko protipehotnih min. Podviga se je lotil 1. oktobra, po

petdesetih dneh kolesarjenja pa naj bi na cilj prišel na dan pričetka osme Konferenca držav članic podpisnic Ottawske konvencije o prepovedi protipehotnih min, 18. novembra. Kohli, ki je Slovenijo na relaciji Nova Gorica - Krško po srečanju na novogoriški občini prečkal v dveh dneh, bo na svoji poti kolesaril preko 13 evropskih in bližnje-vzhodnih držav, med potjo pa bo države mednarodne skupnosti, lokalne oblasti, prebivalstvo in medije opo-

zarjal na problematiko pehotnih min, saj že vrsto let sodeluje v kampanjah in projektih, ki opozarjajo na nevarnosti protipehotnih min in kasnetnih bomb. Te namreč vsako leto po vsem svetu povzročijo 15.000 žrtev, med kate-

rimo so tudi številni otroci. Kohli je v preteklosti s podobnim namenom v sedmih dneh že prekolesaril 1000 kilometrov dolgo pot od Ženeve do Zagreba, ko je tam potekala 6. Konferenca držav podpisnic Ottawske konvencije o prepovedi protipehotnih min, leta 2004 pa se je kot prvi športnik invalid udeležil 100 dni trajajoče in 11.500 kilometrov dolge Tour d'Afrique, na kateri je prekolesaril pot od Kaira do Cape Towna. Tudi tam je opozarjal na problematiko protipehotnih min, ki je v Afriki še posebej pereča. Po podatkih Mednarodne ustano-

vanosti leta 1998 zbrala že več kot 167 milijonov evrov, s pomočjo katerih je bilo na območju Evrope očiščenih več kot 76 milijonov kvadratnih metrov ozemlja. Med kolesarskim podvigom se bo Armin Kohli srečeval z mladimi, s političnimi in drugimi predstavniki, pa tudi s številnimi žrtvami protipehotnih min, ki jih bo skušal s svojim kolesarjenjem in načinom življenja prepričati, da življenje brez nog ne pomeni nujno vegetiranja in omejenosti na invalidski voziček.

Nace Novak

malo igrala z njegovimi čustvi. Dejstvo je, da je vse končano. Vsaka stvar ima neki začetek in ima lahko tudi svoj konec. Tako tudi razmerje s partnerjem." Sedaj je Milena povedala očetu vse in ni čutila potrebe, da bi nadaljevala pogovor. Oče pa je vztrajal z žalitvami.

"Milena, ti si popolnoma brez pameti, nimaš glave!" Milena, ki je bila že namenjena v svojo sobo, je čutila, da mora absolutno reagirati na očetovo žalitev. "Papa", tudi ne imeti glave ima neki smisel!" Zdelo se je, kot da bi oče imel vedno več energije in da bi mu žaljive besede, usmerjene proti hčerki, prišle iz ust kar same.

"Milena, si popolnoma poneumljena! Vsekakor vedi, da ne jaz ne tvoja mati ti ne bova dovolila, da greš po svetu. Če človek hoče iti po svetu, mora imeti glavo, Milena, ... glavo!" Milena je bila že v svoji sobi, očetu pa je glasno in pogumno odgovorila:

"Papa", v umetnosti, pravzaprav v kiparstvu, imajo tudi kipi brez glave neki smisel. Globok smisel. Morda ti tega ne veš." Energično ji je odvrnil:

"Kaj mi govoriš... umetnost, ... sedaj govori o življenju, Milena, o življenju!"

Potem ko ji je povedal zadnji stavek, je njegova energija splahnela.

Milena je iz svoje sobe polglavno zaključila:

"Življenje je umetnost, papa!"

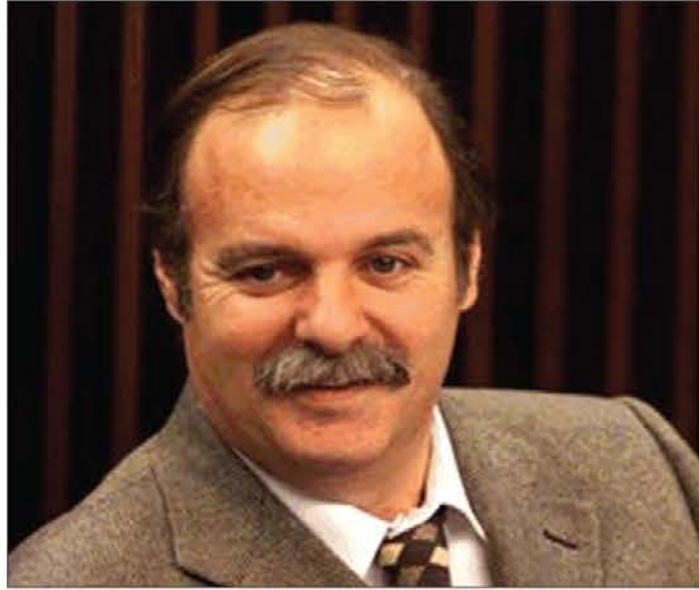
Elena Cerkevnič

Štmaver

Obisk Gianfranca Morettona

Deželni podpredsednik Gianfranco Moretton je v četrtek obiskal Štmaver, kjer so se pred kratkim končala popravila glavne ceste, ki je bila zaprta zaradi nevarnosti usada. Morettona je spremljal deželni svetnik Mirko Špacapan, obiska pa so se udeležili tudi prefekt Roberto De Lorenzo, pokrajinska odbornica Mara Černic, župan Romoli in domači župnik Marijan Markežič. Visokega predstavnika deželnega odbora je sprejel predsednik rajonskega sveta Lovrenc Peršolja, ki je izrekel javno zahvalo za hiter poseg civilne zaščite, tako da je celoten postopek za popravilo ceste stekel veliko hitreje, kot če bi to potekalo preko občinskih uradov, kar je potrdil tudi župan Romoli. Goriški župan je tudi poudaril, da se je Moretton izkazal za pravega

prijatelja Gorice zaradi hitrih posegov, ki so bili izvedeni v sklopu civilne zaščite, tudi na reki Soči pri Štandrežu.

Deželni svetnik Mirko Špacapan je poudaril, da je

bil pomemben dan predvsem za prebivalstvo, kateremu je bila vrnjena infrastruktura, ki je važna v vsakdanjem življenju. Morettonu pa se je zahvalil za posluš in pripravljenost za takojšnjo pomoč. Moretton je, ob prisotnosti prebivalstva, poudaril svoje zadovoljstvo s celotnim postopkom, ki se je končal, in podal tudi finančni obračun celotne izvedbe del, ki je dosegel višino 200.000

evrov. Pri tem je podčrtal pomembnost sodelovanja s

svetnikom Mirkom Špacapanom, s katerim ima stalno vez za potrebe goriškega teritorija. To sodelovanje je obrodilo pomemben uspeh, ki zagotavlja prebivalcem Štmavra normalizacijo v cestnem omrežju. Slovesno odprtje popravljenega cestišča se je zaključilo z blagoslovom župniškega upravitelja g. Marijana Markežiča, ki je na kratko nagovoril vse prisotne in blagoslovil cesto s priporočilom, naj Božja previdnost obvaruje pred vsakršno nesrečo vse, ki se bodo tod vozili. Ob slovesnosti so se vidni predstavniki dotaknili tudi spornega jezua na Soči. Nasprotovanje so izrazili predsednik rajonskega sveta Peršolja in tudi predstavnika Komunistične prenove. Župan Romoli, deželni odbornik Moretton in goriški prefekt De Lorenzo so poudarili, da v tem trenutku ni nobenega konkretnega načrta za takšen poseg. Obstaja samo predlog Konzorcija za namakanje in njegovega predsednika Lorenzona. Vse skupaj pa je treba še preveriti in pri tem upoštevati, da samo italijanska stran ne

more odločiti o tako pomembni dobrini in bogastvu, kot je reka Soča, ki povezuje Slovence in Italijane. To je še posebno poudaril prefekt De Lorenzo, medtem ko je župan Romoli izrazil osebno nasprotovanje takemu posegu. Moretton je med svojim obiskom na Goriškem obiskal še Podgoro, občino Števerjan ter svetogorsko četrt, kjer se je srečal z občani, ki se borijo proti domnevemu

onesnaževanju solkanske Livarne. V naslednjih dneh je prišla še vest, da je bilo v odborništvu, ki ga vodi Moretton, namenjenih več sredstev za goriški teritorij. Tako je občina Števerjan dobila 700.000 evrov za rekvizifikacijo in prenovitev vaškega jedra, Štandrež pa 600.000 evrov za urbanistično preureditev vasi, s posebnim poudarkom na prometne infrastrukture. **Julijan Čavdek**

SSk pri Gregorčičevem kipu v Gorici

Skupina predstavnikov Slovenske Skupnosti si je v petek ogledala očiščen spomenik slovenskemu pesniku Simonu Gregorčiču, ki je bil pred dnevi pomazan z rdečim napisom "SLOVENO". Predstavniki SSK so z zadovoljstvom ugotovili, da je bil spomenik takoj očiščen in je spet vse v prejšnjem stanju. Pri tem pa so še enkrat poudarili, da čeprav ni bilo v tem primeru uporabljenih običajnih »izrazov« na račun Slovencev, je vsekakor obsodbe vredno vsakršno dejanje, ki kvari ali maže kulturne spomenike, s katerimi se spominjamo na pomembne osebnosti ter na vrednote, za katere so te osebe živele in se borile. To sta poudarila Julijan Čavdek in Marilka Koršič, medtem ko se je pokrajinski predsednik SSK Ivan Černic spomnil, kako so mazaška dejanja in ustrahovalna pisma hudo prizadele spomin na pokojno Bernardko Radečič. Prisotna je bila tudi predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete Franca Padovan, ki je prav tako poudaril pomen Gregorčiča za celotno Gorico ter potrebo po spoštovanju spomenikov. **JČ**

Zgodovina naj izriše resnico

Bazoviški junaki pripadniki TIGR-a ali Borbe?

V septembru smo se s slovesnimi prireditvami spomnili pomembnih obletnic prvega narodnoobrambnega upora proti raznarodovanju Primorskih Slovencev. Proslavili smo 80. obletnico sestanka voditeljev uporniških skupin na Nanosu in počastili 77-letnico usmrtilve štirih najodličnejših upornikov proti narodnemu nasilju. Odmernost medijev je bila velika in poročila so spodbujala domoljubno občutenje in zanimanje za polpreteklo zgodovino ter iskanje novih dejstev, ki dopolnjujejo poznavanje teh dogodkov. Po pričevanju svojcev prvih tigrovcev je bil ugotovljen datum sestanka na Nanosu. Podatek, da je bil sestank predstavnikov uporniških skupin dne 8. septembra, sta neodvisno posredovala dva spremljevalca udeležencev sestanka: eden iz Branika, drugi iz Podrage. Vendar ta dan ne označuje obletnice ustanovitve TIGR-a, kajti posamezne organizirane skupine so delovale že prej. V Gorici je bil imenovan

odbor marca istega leta. Zastopniki iz Tržaške, Goriške in Pivške so na sestanku sprejeli pravila in načrt narodnoobrambnega dela ter se dogovorili o usklajenem delovanju, kar pomeni o nastanku enotne odporniške organizacije za celotno Julijsko krajino. Ta je delovala pod vodstvom dveh odborov, tržaškega in goriškega. Po aretaciji članov prvega tržaškega odbora (Sardoča, Dekleve in Pahorja ter pobega Šavlija), pletli 1. 1928 so vodstvo prevzeli mlajši s Franjem Marušičem na čelu, katerim se je januarja 1929 pridružil Bidovec. Že ta dejstva postavljajo pod vprašaj pripadnost bazoviških žrtev organizaciji Borba. Dvom potrjujejo tudi nekateri drugi podatki. Od Tržčanov so se sestanka na Nanosu udeležili: Dorče Sardoč, Andrej Šavli in Josip Dekleva. Dorče Sardoč je svoje spomine na te čase objavil pod naslovom Tigrova sled, torej naj bi bil v vodstvu organizacije TIGR. Drugi udeleženec tega sestanka, Andrej Šavli, do leta 1928

učitelj na Ciril-Metodovi Soli pri Sv. Jakobu v Trstu, pa je napisal: "(...) Torej najprej je bila tu organizacija TIGR, ki je izdajala časopis Borbo (...)". Ti-
sti, ki ne bi radi izgubili ugleda pri tržaških Italijanih, so se sedaj postavili na stališče, da je bila v Trstu samo Borba in ne TIGR, le-ta pa je bil na Goriškem in je bil le jugoslovanska vohunska mreža, kar seveda ni res. List Borba so izdajali od decembra 1927, to se pravi po sestanku na Nanosu. Pismo je Šavli poslal Antonu Rutarju 2. dec. 1928, ko so stare tigrovce vznemirili zapisi nekaterih sborovcev tržaške uporniške skupine, ki omenjajo organizacijo Borba. Da bi bili v ozadju tržaški Italijani, kot predpostavljajo Šavli, ni verjetno, saj jim delitev organizacije ni bila v interesu. Dokumenti italijanske represivne oblasti v času prvega tržaškega procesa pa Borbe ne omenjajo, pač pa ugotavljajo enotnost organizacije

pod vodstvom dveh odborov. Tudi pričevanja in spominski zapisi kraških domoljubov, organiziranih v tržaški srenji, ne omenjajo pripadnosti Borbi. Vsi govorijo le o TIGR-u. Da so bili uporni Tržčani, sojejni na prvem tržaškem procesu,

pripadniki TIGR-a, izpričujejo tudi dokumenti iz rimskega arhiva, ki jih navaja Majda Šfiligoj,

urednica knjige Kjer sem svoboden, tam sem doma, in sicer anonimna grozilna pisma in propagandni letaki med prvimi tržaškimi procesom s podpisom TIGR - kraška srenja ter izpoved Bidovca na zaslišanju dne 15. julija 1930, kjer izrecno omenja pripadnost organizaciji TIGR. Kdo je torej pripadal tržaški Borbi in kdo jo je vodil? Kdaj je delovala? Kdo jo prvič omenja in na osnovi katerih dokazov? Te odgovore mora najti zgodovinar, da ne bo ugibanj, sumničnej in množičnega prepisovanja zmot. Sicer je možnih več predpostavk. Poleg te, da je obstajala manjša skupina s tem imenom, so še druge možnosti. Morda poskus se ubraniti obsojajočih očitkov. Z ločitvijo tržaške skupine od TIGR-a, pripadniki Borbe zaščitijo sebe in bazoviške žrtve pred očitki, "da so sami individualni teroristi in angleški špijoni", kar je veljalo za tigrovce. Morda je ločitev od TIGR-a posledica zamere Goričanov, ker so se začele aretacije aprila 1930 na Goriškem in se je nato veriga razpletala z aretacija-

mi na Tržaškem in končala s strahotnim mučenjem, težkimi obsodbami in ustrelitvijo tržaškega vodstva. Nekateri arhivski dokumenti pa omogočajo predpostavko, da je delitev prve protifašistične organizacije na TIGR in Borbo nastala pod vplivom tistih, ki so pristali na sodelovanje z UDBO, ki je imela cilj narediti razdor med tigrovci, zlasti nekdanjimi voditelji organizacije. Tu je seveda še polno neznanj in ugibanj. Bolj jasno pa je, zakaj so se začele aretacije, ko so se policijske sile že umirile, cela dva meseca po atentatu na uradništvo časopisa Il Popolo di Trieste. Obtožbe, da se je morda komu zareklo, ovrže dokument iz arhiva goriške kvesture, ki dokazuje, da je konec marca 1930 prišel iz Ljubljane zaupnik italijanskega konzulata, ki je, naveden s priimkom, imenom, datumom rojstva in imeni staršev, povedal, da deluje na Goriškem antifašistična, iredentistična organizacija, ki jo iz Ljubljane vodi Albert Rejec. Tako so se začele aretacije na Goriškem in se nadaljevale na Tržaškem. Vsemu še nismo prišli do dna. Zgodovina zahteva skrbno zbiranje in tehtanje dejstev, da počasi prihajamo do resnice, ki edina zagotavlja, da zgodovina ni dekla politike. **Mira Cencič**

Druga številka Pastirčka

V rožnovenskem mesecu naj bo molitev trdna ograja!

Joj, kako neverjetno hitro beži čas! Polovica oktobra je že za nami, v rokah naših otrok pa je že druga letošnja številka Pastirčka, v kateri urednik Marijan Markežič vabi k molitvi rožnega venca, ki naj bo trden oprijem v viharnih trenutkih našega življenja. Obenem otrokom priporoča, naj ne pozabijo lačnih v misijonih, saj je oktober tudi misijonski mesec. O rožnem vencu bodo bralci na 53. strani našli tudi poučen kviz. Nebeški prijatelj tega meseca je sv. Luka, ki je bil grškega rodu, učenc in spremljevalec apostola Pavla.

Sv. Luko, čigar simbol je vol, je prav v družbi te domače živali naslikala spretna ilustratorica Paola Bertolini Grudina in ga, kot le ona zna, odela v pristrčno toplino pastelnih barv ter mu zarisala vesel, zadovoljen obraz, prav zato ker »njegov evangelij prešinja veselje, ki ga samo Bog lahko podari v človekovo srce«, kot pravi Bernarda B. v svojem zapisu o Lukovem življenju in delu, kateremu je priložena ustrezajoča dopolnjevanja. Z reševanjem križanke in vprašanj, ki jih postavlja rubrika Kar lepo po vrsti, bodo Pastirčkovi prijatelji spet malce

utrdili versko znanje. Pri veroučnih urah pa bodo lahko zapeli Molitev sv. Frančiška in Hvalnico pojem Bogu, ki jo je večkrat slišati tudi iz skavtskih grl. Kako posebna naloga je biti ministrant, pa vsem strežnikom pojasnjujejo njim namenjena priporočila Ministranti O.K. Zlata jesen in njeni bogati darovi so pravšnja tematika tokratne dopolnjevanke Karmen Smodiš, ki bo razveselila mlajše Pastirčkove bralce. Ti bodo uživali tudi ob Medvedki, ki je šla v gozd po kostanj; s povezovalcem številki se jim bo prikazala v

ljubki podobi, kakor si jo je zamislila zvesta Pastirčkova sodelavka Danila Komjanc, ki s svojimi ilustracijami poživlja tudi druge Pastirčkove prispevke. Za najmlajše je tudi Sračja izštevanka Stanke Devjak. Kako so črke ušle Janeku, bodo bralci izvedeli iz pesmice Zlate Volarič, zakaj sta lokvanj in mak znamenji svetih reči iz stihov Berte Golob, kako srečna mamica je postala Putka Tutka pa iz pripovedi Nataše Turk. Kakšna slastna pijača je mleko, pove spis o kravi V. T. Arharja. Koliko lepih pravljic pa je izšlo izpod peresa Svetlane Makarovič - kdo ne bi vzujbil njene prikupne Sapramiške? -, bo bralcem osvežila spomin Barbara Rustja v rubriki Moja naj... Pastirčkovi vneti bralci se bodo veselili nadaljevanja o Škratcu Pikcu, ki ga pestrita dve

pesmici; v pravljico zgodbico jih je vpletla avtorica Mariza Perat. Želja po potepanju je strica Maksa, Tjaša in Pastirčka, ob nasvetu vodnika Marijana Markežiča, zvodila na staro cesto skozi Postojno proti Ljubljani do Planinske jame, cerkvice sv. Križa in ruševin baročne-gradu Hošperk. Od tod je čudovit razgled na še en biserček slovenske zemlje, Planinsko polje. Zelo lepi in vsebinsko raznoliki so tudi spisi, ki so jih mali pisci zaupali Pastirčkovi pošti; spremlja jo 32 živahnih,

domišljijsko bogatih risbic. Otroci so napisali tudi mnogo SMS Jezusu z lepimi sporočili. Nemarni Pacek, ki ga z iskričnim peresom začrtuje dolgoletni Pastirčkov ilustrator in oblikovalec Walter Grudina, se je z navihanim izrazom na obrazu odločil, da se bo tudi brez zavor peljal s kolesom. Kot vedno Grudina Packove spakedrane misli prepušča marljivim solarjem v popravek. **Iva Koršič**

